

Retkeily Itävallan Alpeilla – tarkastelu suomalaisen retkeilijän näkökulmasta

Taru Leijala

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Matkailun koulutusohjelma

Opinnäytetyö

2023

Tiivistelmä

Tekijä(t) Taru Leijala
Tutkinto Restonomi
Raportin/Opinnäytetyön nimi Retkeily Itävallan Alpeilla – tarkastelu suomalaisen retkeilijän näkökulmasta
Sivu- ja liitesivumäärä 70 +10
Tässä opinnäytetyössä tutkittiin Itävallan Alppeja retkeilykohteena suomalaisten näkökulmasta. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää miten suomalaiset kokevat alueella retkeilyn, mitkä ovat alueen tärkeimpiä retkeilykohteita ja mitä olisi hyvä tietää retkeä suunnitellessa. Opinnäytetyö koostui teoreettisesta viitekehystä, tutkimusmenetelmien esittelystä, tuloksien läpikäynnistä sekä pohdinta osioista. Työn tietoperustassa perehdyttiin retkeilyyn, joka on suosittu luontomatkailun tapa suomalaisten keskuudessa. Retkeilyn ominaispiirteisiin liittyy muun muassa erilaisten retkeilyyn liittyvien käsitteiden ymmärtäminen sekä retkeilykohteiden lajit ja säännökset. Retkeilyn lisäksi opinnäytetyössä tarkasteltiin Itävallan Alppeja maantieteellisestä näkökulmasta. Alpit ovat Euroopan suurin vuoristo, joka jakautuu kahdeksan valtion alueelle keski- ja etelä-Euroopassa. Alppien vuoristo peittää 62 % Itävallan pinta-alasta ja maassa onkin yli 460 vuorta. Retkeily Itävallan Alpeilla kohdistuu kansallispuistoihin, luonnonpuistoihin ja pienemmille retkeilyalueille, erityisesti Tirolin osavaltiossa. Itävallan Alpeilla on yli 50 000 kilometriä eritasoisia vaellusreittejä, joiden varrella on satoja hüttejä eli alppimajoja sekä lukemattomia almeja eli vuoristoravintoloita taukoja varten. Alueella retkeilykausi sijoittuu pääosin touko- ja lokakuun välille. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys luotiin pöytäkirjatutkimuksen avulla. Työn empiirinen osa puolestaan toteutettiin kvantitatiivisena kyselytutkimuksena. Tutkimuksessa selvitettiin suomalaisten kokemuksia Itävallan Alpeista retkeilykohteena. Kyselyä jaettiin sosiaalisessa mediassa Facebook ryhmissä ja opinnäytetyön tekijän Instagram profiilissa. Tutkimuskyselyyn saatiin 117 vastausta, joiden perusteella saatiin vastattua tutkimusongelmiin. Itävallan Alpeilla tärkeimmiksi retkeilykohteiksi suomalaisten näkökulmasta osoittautui Hohe Tauernin kansallispuisto, Karwendelin luonnonpuisto, Bad Gastein, Zillertalin Alpit, Seefeld sekä Hallstat. Nämä kohteet tarjoavat retkeilijälle upeita jäätikkö- ja vuoristoalueita, kuuluisia vaelluskohteita ja maisemia sekä hyvin merkittyjä reittejä, jotka mahdollistavat myös vuorten huiputuksen. Tutkimustuloksista kävi myös ilmi, että suomalaiset kokevat Itävallan Alppien alueen turvaliseksi paikaksi, jonka monipuolisessa luonnossa viihtyy paljon retkeilijöitä. Lisäksi tuloksien perusteella suomalaisen tulisi retkeilyä suunnitellessa huomioida alueen lajit ja säännökset, vaihtelevat sääolosuhteet sekä maan retkeilykohteiden ominaispiirteet kuten taukopaikat ja rankat nousut. Opinnäytetyöprosessi onnistui suhteellisen hyvin työn validiteetin ja reliabiliteetin kannalta. Työn tekoon ajan löytäminen osoittautui haastavammaksi kuin oli alkuun ajateltu, mutta haasteista huolimatta työ valmistui lähes ajallaan. Opinnäytetyöprosessi opetti työn tekijää kohdealueen retkeilystä ja sai kiinnostumaan aiheesta lisää.
Asiasanat Retkeily, Itävalta, Alpit, luontomatkailu.

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Työn perusta kestävästä näkökulmasta.....	1
1.2	Työn tavoite ja tutkimusongelma	1
1.3	Teoreettinen viitekehys ja raportin sisältö	2
2	Retkeily osana luontomatkailua	4
2.1	Retkeilyn suosio osana luontomatkailua	4
2.2	Retkeily	5
2.2.1	Retkeilyyn liittyvä termistö	6
2.2.2	Retkityypit	9
2.3	Retkeilijän oikeudet ja velvollisuudet	10
2.3.1	Jokamiehenoikeudet	10
2.3.2	Retkeilijän oikeudet ja velvollisuudet maailmalla	12
3	Itävallan Alpit maantieteellisestä näkökulmasta	13
3.1	Alppien vuoristo.....	13
3.1.1	Ilmasto	14
3.1.2	Kasvillisuus	15
3.1.3	Eläimistö	16
3.2	Itävallan Alpit.....	16
4	Retkeily Itävallan Alpeilla	18
4.1	Retkeilijän oikeudet ja velvollisuudet Itävallassa.....	19
4.2	Yöpyminen ja ruokailu Alpeilla retkeillessä	20
4.3	Retkeilykohteet.....	21
4.3.1	Kansallispuistot.....	21
4.3.2	Luonnonpuistot	23
4.3.3	Tärkeimmät retkeilykohteet	24
4.3.4	Tunnetuimmat vaellusreitit	25
4.3.5	Itävaltalaisien vaellusreittien piirteet.....	26
4.4	Gondolihissit osana retkeilyä	27
4.5	Retkeilykausi	28
4.6	Varustus vuoristossa retkeilyyn	28
5	Tutkimusmenetelmät	30
5.1	Tutkimusmenetelmät	30
5.2	Kyselytutkimus	32
5.3	Tutkimuksen eteneminen	32
5.4	Tutkimustulosten analysointi	34

6	Tutkimustulokset	36
6.1	Taustakysymykset.....	36
6.2	Miksi ja miten suomalaiset matkustavat Itävallan Alpeille/retkeilevät Itävallan Alpeilla? ...	38
6.3	Tärkeimmät retkeilykohteet ja niiden tarjonta.....	41
6.4	Suomalaisten kokemukset Itävallan Alpeilla retkeilystä	45
6.5	Tietoisuus alueesta ja sen piirteistä	47
7	Johtopäätökset ja pohdinta.....	49
7.1	Johtopäätökset tuloksista ja vastaukset tutkimuskysymyksiin.....	49
7.1.1	Taustatiedot.....	49
7.1.2	Mitkä ovat keskeisiä retkeilykohteita Itävallan Alpeilla ja mitä ne tarjoavat matkailijalle?.....	50
7.1.3	Miten Itävallan Alpeilla retkeilleet suomalaiset kokevat alueella retkeilyn?	52
7.1.4	Mitä olisi hyvä tietää suunnitellessa retkeilyä Itävallan Alpeilla?	54
7.2	Reliabiliteetti ja validiteetti	56
7.3	Työn tarkastelu tutkimuseettisesta näkökulmasta.....	57
7.4	Oma oppiminen.....	58
	Lähteet.....	60
	Liitteet.....	67
	Liite 1. Kyselylomake.....	67
	Liite 2. Suomalaisten vierailemat retkeilykohteet, vertailussa eri perustein Itävallan Alpeille matkustaneet.....	75
	Liite 3. Tärkeimmät syyt retkeillä Itävallan Alpeilla, vertailussa päiväretkeilijät ja yön yli retkeilevät.....	76

1 Johdanto

Luontomatkailun suosio on huomattavassa kasvussa suomalaisten keskuudessa. Retkeilyn suosio kasvaessa, yhä useammat suomalaiset kaipaavat uudenlaisia retkeilymaastoja. Suomen luonto tarjoaa miltei loputtomiin vaihtoehtoja retkeilijälle, mutta monet kuitenkin tahtovat kokea ja nähdä retkeilykohteita muuallakin päin maailmaa.

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan luontomatkailua ja sen piirteitä erityisesti Itävallan Alppien alueella, joka on potentiaalinen luontomatkailun ja retkeilyn kohde Euroopassa. Itävallan Alpeilla retkeilystä ei ole ennestään kovin paljon suomenkielistä kirjallista materiaalia, joten opinnäytetyö tuo lisäarvoa erityisesti suomalaisille retkeilijöille.

Olen itse aktiivinen retkeilijä ja Suomen luonto on tullut tutuksi elämäni aikana. Keväällä 2022 olin vaihto-opiskelemassa Itävallassa, Innsbruckissa. Vaihto-opiskelu lukukauden aikana vietin paljon aikaa retkeillen ja patikoiden Alpeilla, ja huomasin retkeilyn olevan Alppimaissa melko erilaista, kuin retkeily on Suomessa. Näin ollen halusin opinnäytetyölläni tutkia myös muiden suomalaisten kokemuksia Itävallan Alpeilla retkeilystä, ja tuoda kokemuksia mahdollisimman monen lukijan tietoon.

1.1 Työn perusta kestävästä näkökulmasta

Ympäristöministeriön (2023) mukaan kestävä kehityksen toimintamalleilla pyritään mahdollistamaan hyvä elämä ja ympäristö nykyisille ja tuleville sukupolville. Kestävä kehitys on jaettu ekologiaan, taloudelliseen sekä sosiaaliseen kestävyyteen. Ekologisella kestävyydellä pyritään säilyttämään luonnon monimuotoisuus ihmisten tekojen ja valintojen kautta, kun taas taloudellisella kestävyydellä keskitytään luomaan kestävä talous yhteiskunnalle. Sosiaalisella kestävyydellä puolestaan taataan hyvinvoinnin edellytykset sukupolvelta toiselle.

Kestävä kehitys on tärkeä osa luontomatkailua ja retkeilyä, sekä siksi myös tämän opinnäytetyön perustaa. Ekologisen kestävyuden periaatteet tulevat retkeilyssä esille vastuullisten valintojen kautta esimerkiksi ympäristön kunnioittamisesta ja vähäisestä kuluttamisesta sekä kierrätyksestä. Taloudellinen kestävyys retkeilyssä näkyy esimerkiksi kestävien retkeilyvarusteiden käyttämisestä. Retkeily ja luonnossa liikkuminen antavat ihmisille voimaa ja edistävät näin ollen retkeilyä edistää myös sosiaalista kestävyyttä.

1.2 Työn tavoite ja tutkimusongelma

Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia luontomatkailun ominaispiirteitä Itävallan Alpeilla sekä selvittää suomalaisten kokemuksia ja näkemyksiä alueella retkeilystä. Tutkimuksen lopputulemana syntyy

ajantasaista tietoa Itävallan Alpeilla retkeilystä sekä vinkkejä alueella retkeilyyn suomalaisten näkökulmasta.

Jotta työn lopputulokseen päästään, työlle on asetettu seuraavat tutkimusongelmat:

- Mitkä ovat keskeisiä retkeilykohteita Itävallan Alpeilla ja mitä ne tarjoavat matkailijalle?
- Miten Itävallan Alpeilla retkeilleet suomalaiset kokevat alueella retkeilyn?
- Mitä olisi hyvä tietää suunnitellessa retkeilyä Itävallan Alpeilla?

Opinnäytetyössä tutkimusmenetelminä käytetään pöytäkirjatutkimusta ja kvantitatiivista tutkimusta. Pöytäkirjatutkimuksen avulla kerätään jo olemassa olevasta tiedosta teoreettinen viitekehys tutkimukselle, kun taas kvantitatiivisen tutkimuksen avulla perehdytään nimenomaa suomalaisten kokemuksiin Itävallan Alpeilla retkeilystä. Tässä tutkimuksessa Itävallan Alpeja tarkastellaan erityisesti suomalaisten näkökulmasta.

Kvantitatiivinen tutkimus toteutetaan Webropol-kyselyn avulla. Kyselyiden vastaukset kerätään käyttäen hyväksi sellaisia Facebook ryhmiä, joiden avulla tavoitetaan Itävallan Alpeilla retkeilleitä suomalaisia. Näillä datankeruumenetelmillä pyritään saamaan riittävän kattava otos tulosten laadun varmistamiseksi.

Opinnäytetyön tutkimustuloksia voivat hyödyntää suomalaiset, jotka ovat kiinnostuneet retkeilystä Itävallan Alpeilla. Lisäksi tutkimustuloksia voivat hyödyntää suomalaiset retkeilyjärjestöt ja muut organisaatiot. Tutkimustulokset ovat erityisesti apuna Itävallan Alpeille suuntaavaa retkeä tai vaelusta suunnitellessa ja toteuttaessa. Myös Itävallan paikalliset organisaatiot voivat opinnäytetyöhön tutustuessaan saada tietoa siitä, miten suomalaiset näkevät kohteen retkeilykulttuurin ja luonnon.

1.3 Teoreettinen viitekehys ja raportin sisältö

Työn teoriaosa pohjautuu luontomatkailuun, keskittyen retkeilyyn ja patikointiin erityisesti Itävallan Alppien seudulla. Tutkimus kohdistuu Itävallan Alppien ympäristöön sekä sen hyödyntämiseen retkeilykohteena.

Opinnäytetyö alkaa itse retkeilyn käsitteeseen tutustumisella toisessa luvussa. Työn kolmannessa luvussa tutustutaan Itävallan Alpeihin maantieteellisestä näkökulmasta, jonka jälkeen neljännessä luvussa käsitellään retkeilyn ominaispiirteitä nimenomaan Itävallan Alppien seudulla.

Viidennessä luvussa esitellään opinnäytetyön tutkimuksessa käytetyt tutkimusmenetelmät, jonka jälkeen käsitellään tutkimusprosessi. Luvussa kuusi perehdytään kyselytutkimuksen tuloksiin. Työn lopussa tutkimustulokset ja niiden perusteella tehdyt johtopäätökset yhdistetään lukujen 2–4

teoreettiseen viitekehykseen, mistä tehdään johtopäätöksiä. Lisäksi työn lopussa esitellään työn kirjoittajan omaa pohdintaa opinnäytetyöprosessista ja sen kulusta.

Alle on luotu peittomatriisi (taulukko 1), joka havainnollistaa opinnäytetyön rakennetta. Taulukosta selviää opinnäytetyön tutkimusongelmat, sekä se, mikä työn tietoperusta liittyy niihin. Lisäksi taulukosta näkyy mistä luvuista vastaukset tutkimuskysymyksiin löytyvät, ja mitkä tutkimuskyselyn kysymykset antoivat nämä vastaukset.

Taulukko 1. Peittomatriisi

Tutkimusongelmat	Tietoperusta (luku)	Tulokset (luku)	Lomakkeen kysymykset
Mitkä ovat keskeisiä retkeilykohteita Itävallan Alpeilla ja mitä ne tarjoavat matkailijalle?	4.3	6.3, 7.1.2	10–12
Miten Itävallan Alpeilla retkeilleet suomalaiset kokevat alueella retkeilyn?	2, 3	6.4, 7.1.3	13–15
Mitä olisi hyvä tietää suunnitellessa retkeilyä Itävallan Alpeilla?	4.1, 4.2, 4.4–4.6	6.5, 7.1.4	16–17

2 Retkeily osana luontomatkailua

Luontomatkailu tarkoittaa matkailua luonnonnähtävyyksien äärelle. Luontomatkailussa pyritään luomaan elämyksiä paikallista luontoa hyväksi käyttäen. Vetovoimatekijänä voi toimia esimerkiksi keskiyön aurinko, revontulet, jäätiköt tai jääkarhut. Luontomatkailu koostuu usein erilaisista luontoon kohdistuvista aktiviteeteista, kuten esimerkiksi vaelluksesta tai villieläinten katselusta. (Chen, Prebensen & Åmo 2017, 1–7.)

Iso osa maailmalla tapahtuvasta matkailusta sijoittuu luontoon ja on näin ollen luontomatkailua. Luontoon kohdistuvat monipuoliset aktiviteetit antavat mahdollisuuden ympäristöystävällisemmälle matkailulle, mikä on johtanut luontomatkailun suosion nopeaan kasvuun. Lisäksi luontomatkailu voi kohdistua niin julkiselle kuin yksityisellekin sektorille, mikä mahdollistaa laajemman kohdevalikoiden sekä kattavamman aktiviteettitarjonnan. (Buckley, Pickering & Weaver 2003, 7–10.)

Luontomatkailuun liittyy useita käsitteitä. Luontomatkailu on käsite, joka kuvaa kaikkea luontoon kohdistuvaa matkailua, ja sen alle sijoittuu useita muita käsitteitä. Esimerkiksi metsämatkailu kohdistuu pääasiassa talousmetsiin ja sen tavoitteena on erilaisten ulkoiluaktiviteettien lisäksi viestittää matkailijalle, mitä metsä merkitsee paikallisille. Vaellusmatkailu puolestaan tarkoittaa matkailua, jonka tavoitteena on suorittaa vaellus joko jalan tai esimerkiksi hiihtäen, lumikenkäillen tai pyöräillen. Myös ekomatkailu on osa luontomatkailua. Ekomatkailu tarkoittaa matkailua, jossa huomioidaan ympäristövastuullisuus ja kestävä kehitys. (Verhelä 2014, 38–39.)

Mahdollisuuksia luontomatkailuun on loputtomiin. Rannikoille suuntaava luontomatkailija voi lähteä esimerkiksi laitesukeltamaan, kalastamaan tai veneilemään. Luonnonpuistoihin tai metsiin suuntaava luontomatkailija puolestaan voi lähteä esimerkiksi retkeilemään tai vaeltamaan. Vuoristot taas antavat upeat puitteet esimerkiksi tähtien bongaukselle, maastopyöräilylle ja vuorikiipeilylle. (Stainton 3.12.2022.)

Opinnäytetyössä luontomatkailua tarkastellaan aktiivisen luontomatkailun näkökulmasta. Tässä luvussa perehdytään retkeilyyn osana luontomatkailua. Luvun alussa käsitellään retkeilyn suosiota sekä perehdytään retkeilyn käsitteeseen tarkemmin. Luvun lopussa puolestaan tutustutaan erilaisiin luonnon ympäristöihin eri puolilla maailmaa sekä retkeilijän oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

2.1 Retkeilyn suosio osana luontomatkailua

Retkeily on vuosi vuodelta suositumpaa suomalaisten keskuudessa. Jopa 94 prosenttia suomalaisista 15–74 vuotiaista nauttii luonnossa ulkoilusta jossain muodossa. Retkeilyn suosion myötä myös kansallispuistojen ja muiden retkeilykohteiden kävijämäärät ovat jatkuvassa kasvussa. (Laine & Rovamo 2019, 21.)

Myös Retkipaikka (2021) kertoo retkeilyn suosion suuresta kasvusta tällä vuosituhannella. Viime vuosina vallannut koronapandemia on yhä kiihdyttänyt retkeilyn suosion kasvua, ja vuosien 2019 ja 2020 välillä Suomen kansallispuistojen kävijämäärä nousikin jopa 23 prosenttia. Luontoon hakeutuvat eri asiakasryhmät ovat laajentuneet, ja eri syistä retkeilemään lähteviä ihmisiä on yhä enemmän. Retkeilyn suosio on kasvanut niin nuorten, kuin lapsiperheiden keskuudessa, sekä esimerkiksi maastopyöräilijöiden kesken. Myös luonnossa vietettyjen öiden määrä on selvässä kasvussa.

Retkeilyn suosion kasvu on nähtävissä esimerkiksi kansallispuistojen kävijämäärien nousussa viimeisen kymmenen vuoden aikana (kuva 1). Vuonna 2022 suomalaiset kävivät kansallispuistoissa lähes tuplasti enemmän kuin vuonna 2010. Kansallispuistojen kävijämäärät ovat olleet suhteellisen tasaisessa nousussa viime vuosina. Kuitenkin vuosina 2020 ja 2021 koronapandemia aiheutti kävijämäärissä huomattavat pomppauksen. Vaikka vuonna vuoden 2021 jälkeen kävijämäärät laskivat, vuoden 2022 aikana kansallispuistovierailut olivat suosittumia kuin ennen pandemiaa. (Metsähallitus 2023.)

Kuva 1. Suomen kansallispuistojen kävijämäärät vuosina 2010–2022 (mukaillen Metsähallitus 2023)

2.2 Retkeily

Retkeilyllä voi olla jokaiselle retkeilijälle erilainen merkitys. Osa ihmisistä kokee retkeilyn tarkoittavan päiväretkeä luontoon esimerkiksi poimimaan marjoja, pyöräilemään tai hiihtämään, kun taas osa kokee retkeilyn tarkoittavan vähintään yhden yön reissua kokkailuineen. Retkeilijä voi lähteä reissuun esimerkiksi jalan, suksien kanssa, soutuena, lumikengillä tai hevosella. Yleisesti retkeily tarkoittaa siis luonnossa liikkumista eri tavoin. (Laine & Rovamo 2019, 21.)

Laineen ja Rovamon (2019, 21) mukaan paras retkeilypaikka riippuu retkeilijästä sekä käytettävissä olevasta ajasta. Esimerkiksi aloitteleva retkeilijä viihtyy todennäköisesti parhaiten merkityllä reitillä päiväretken tai yhden yön retken merkeissä, kun taas kokenut retkeilijä kaipaa enemmän haastetta esimerkiksi viikon vaelluksella erämaassa. Retkikohteen valintaan vaikuttaa myös se, millaisia eväitä retken aikana aikoo valmistaa. Jos retken aikana suunnittelee sytyttävänsä nuotion, kannattaa suunnata yleiselle nuotiopaikalle.

Laineen ja Rovamon (2019, 14) mukaan onnistunut retki on nautiskelua. Mitä enemmän retkeilee, oppii retkeilyn perustaitoja sekä näkee erilaisia retkikohteita, sitä enemmän retkeilystä nauttii. Myös erilaisissa olosuhteissa ja eri vuodenaikoina retkeily tuo lisää ulottuvuuksia ja kokemuksia retkeilyyn.

Nautinnon lisäksi Soininen ja Turunen (2017, 11–13) kirjoittavat retkeilyn edistävän kokonaisvaltaista hyvinvointia. Raitis ilma ja luonnossa liikkuminen auttaa stressinlievityksessä sekä parantaa yöunia. Kauniissa luonnossa erilaisten äänten, tuoksujen ja makujen keskellä ihminen voi nauttia kaikilla aisteillaan. Lisäksi luonnossa liikkuminen piristää erilaisten kokemusten kautta, jotka myöhemmin palautuvat mieleen hyvinä muistoina.

2.2.1 Retkeilyyn liittyvä termistö

Retkeilyyn liittyvää termistöä voi olla hankala ymmärtää, jos ei tunne aihetta. Alla olevaan kuvioon (kuva 2) on kerätty retkeilyyn liittyvää ja tämän opinnäytetyön kannalta oleellisia käsitteitä. Käsitteiden ymmärtäminen helpottaa opinnäytetyön myöhempien lukujen luettavuutta.

Kuva 2. Retkeilyn keskeisiä käsitteitä

Retkeillessä tulenteko ja sen säädösten tiedostaminen on monesti ajankohtaista. Kun tulta lähtee sytyttämään, on hyvä ymmärtää avotulen ja maapohjasta eristetyt tulen ero. Lisäksi on hyvä selvittää, millaisesta nuotiopaikasta on kyse, sekä onko alueella voimassa olevaa metsäpalovaroitusta. Seuraavissa kappaleissa käsitellään tulentekoon liittyvää termistöä.

Avotuleksi luokitellaan kaikki nuotiot ja muut tulet, jotka voivat levitä maapohjan kautta, tai kipinöiden ansiosta. Lisäksi avotuleksi määritellään esimerkiksi kertakäyttögrillit. Avotuleksi ei käsitetä nuotioita tai tulia, jotka on tehty maapohjasta eristetylle tulisijalle, kuten tuulelta suojatulle grillille, kiviselle tulisijalle tai grillikatokseen. (Pelastustoimi s.a.)

Nuotiopaikka, tulentekopaikka ja tulipaikka tarkoittavat paikkaa, jonne voi tehdä avotulen. Merkityillä reiteillä on tulentekopaikkoja, joka tarkoittaa maanomistajan lupaa tehdä tuli, mikäli metsäpalovaroitus ei ole voimassa. Samalla alueella nuotiopaikkojen ulkopuolelle nuotienteko on kiellettyä. (Laine & Rovamo 2019, 333–335.)

Metsäpalovaroitus kertoo siitä, että maa on kuivaa, tai sää on tuulinen, ja riski metsäpalon leviämiseen on suuri. Metsäpalovaroituksen aikaan avotulenteko on kielletty kaikilla avonaisilla tulentekopaikoilla. Metsäpalovaroituksen aikaan tulenteko on sallittu ainoastaan katetuilla hormisilla tulipaikoilla, sekä esimerkiksi autiotupien tulisijoissa. Metsäpalovaroituksia voi seurata esimerkiksi Ilmatieteen laitoksen sivuilta. (Ilmatieteenlaitos s.a.)

Kun retki tai vaellus kestää yön yli, on syytä pohtia missä aikoo nukkua. Kun keskustellaan retkeilijän yösijasta ilman tarkennusta, puhutaan majoitteesta. Majoitteita on sekä mukana kannettavia, että kiinteitä, luonnon keskelle pystytettyjä rakennelmia. Seuraavissa kappaleissa tutustutaan erilaisiin majoitteisiin tarkemmin.

Mukana kannettava majoite voi tarkoittaa esimerkiksi telttaa, laavua tai riippumattoa, jonka retkeilijä yleensä kantaa mukanaan yöpymistä varten. Teltta on umpinainen majoite, joka suojaa parhaiten sateelta ja ötököitä vastaan. Laavu puolestaan on avonainen majoite, joka on usein kevyempi kantaa kuin teltta, mutta ei suojaa esimerkiksi hyttysiltä. Riippumatto on kahden puun väliin ripustettava kangas, joka sopii hyvin niin yöuniin kuin päivällä loikoiluunkin. Riippumaton kanssa lisämukavuutta tuo hytysverkko sekä tarppi eli katos. (Metsähallitus 2022a.)

Autiotupa tarkoittaa lyhytaikaiseen majoitukseen tarkoitettua asumusta. Autiotuvat ovat usein vaatimattomia ja lukitsemattomia rakennuksia erämaassa tai kansallispuistoissa, jossa retkeilijät voivat yöpyä tai levähtää ilman varausta ja maksua. Maailmalla autiotupia on erityisesti Suomessa, ja joissain määrin Ruotsissa, Norjassa ja Iso-Britanniassa. (KotimaaTutuksi.fi s.a.)

Lisäksi luontoon voi olla rakennettu esimerkiksi kiinteitä laavuja tai kotia. Kiinteä laavu tarkoittaa viistokattoista rakennelmaa tuulta ja sadetta vastaan. Kota puolestaan tarkoittaa tukisalkojen varaan pystytettyä keilamaista rakennusta, joka on usein rakennettu tulisijan suojaksi. (Laine & Rovamo 2019, 332–332.)

Retkeilyalueita on monenlaisia. Hyviä esimerkkejä retkeilyalueista ovat erämaat, luonnonsuojelualueet sekä leirintäalueet. Seuraavissa kappaleissa käsitellään edellä mainitut retkeilyalueet tarkemmin. Käsitteet saattavat erota toisistaan maakohtaisesti, joten on hyvä tunnistaa retkeilyalueiden piirteet niin omassa, kuin kohdemaassakin.

Erämaat ovat laajoja lähes luonnontilaisia alueita Suomen Lapissa, jotka pyritään säilyttämään sellaisenaan. Erämaa-alueeksi luokitellaan vähintään 15 000 hehtaarin kokoinen, kapeimmillaan 10 kilometriä leveä, asumaton alue, joka sijaitsee vähintään 8 kilometrin päässä lähimmästä tiestä. Erämaa-alueella ei ole retkeilypalveluita, ja autiotuvat ovat harvassa. Erämaassa retkeillessä saa nauttia luonnossa usein täysin omassa rauhassaan, ja alueet soveltuvatkin erinomaisesti useamman päivän vaelluskohteeksi, kunhan erätaidot ovat hyvin hallussa. (Laine & Rovamo 2019, 331; Metsähallitus 2022b.)

Luonnonsuojelualue tarkoittaa aluetta, jonka käyttöä on rajoitettu luonnon turvaamiseksi. Luonnonsuojelualueita ovat esimerkiksi kansallis- ja luonnonpuistot. Kansallispuisto tarkoittaa luontokohdetta, joka pyritään säilyttämään mahdollisimman luonnontilaisena ja jolla on jokin merkitys esimerkiksi yleisenä luonnonnähtävyytenä. Kansallispuistot ovat avoimia luonnonsuojelualueita, joissa on hyvät opastus ja retkeilypalvelut. Luonnonpuistot puolestaan pyritään säilyttämään mahdollisimman koskemattomana, ja ne palvelevat ensisijaisesti luonnonsuojelua tai tieteellistä tutkimusta. Luonnonpuistot ovat pääosin yleisöltä suljettuja. (Ympäristöministeriö s.a.)

Leirintäalue tarkoittaa rajattua aluetta, jossa voi yöpyä tilapäisesti. Leirintäalueella voi majoittua esimerkiksi teltassa, matkailuautossa tai vuokrattavassa mökissä. Leirintäalueilla on usein yhteiskäytössä olevat keittiö- ja suihkurakennukset sekä pyykkitupa. Monet leirintäalueet tarjoavat myös esimerkiksi saunamahdollisuuden, pienen kaupan ja erilaisia aktiviteettipalveluita. Leirintäalueilla yöpyminen ja palveluiden käyttö on usein maksullista. (Kotimaankohteet.fi s.a.)

Erilaisia merkittyjä retkeily- ja vaellusreittejä on loputtomiin maailmalla. Merkityt reitit on värikoodattu reitin vaativuustason mukaan. Värikoodit vaellusreiteillä ovat tapa erottaa reitti alueen tai maan muista reiteistä. Retkeilymaastojen ollessa erilaisia eri puolilla maailmaa, on hyvä muistaa, että oman maan tietyn värinen reitti ei välttämättä vastaa toisen maan saman väristä reittiä. Lisäksi värikoodit saattavat erota eri maiden välillä tai jopa alueellisesti maan sisällä. (BERG FREUNDE.EU s.a.)

Suomessa vaellusreittien vaativuustasoa merkkavat sininen, punainen sekä musta väri. Sinisellä, eli helpolla reitillä on vähän korkeuseroja, ja reitin maasto on helppokulkuista. Punaisella, eli keskivaativalla reitillä on jonkin verran korkeuseroja, ja reitillä voi olla jonkin verran vaikeakulkuisia kohtia. Musta väri puolestaan kuvaa vaativaa reittiä, jossa on jyrkkiä ja vaikeakulkuisia osia, ja jolla etenemiseen kuluu huomattavasti enemmän aikaa. Helpot ja keskivaativat reitit ovat selkeästi viitoitettuja ja merkittyjä, kun taas vaativalla reitillä saattaa olla vähemmän viittoja, ja suunnistustaidot voivat tulla tarpeeseen. (Suomen latu s.a.)

2.2.2 Retkityypit

Retkeilyn voi käsittää monella eri tapaa, ja näin ollen raja erilaisten retkityyppien tai retkeilijöiden välillä on häilyvä. Retket voivat kestää muutamasta tunnista jopa useisiin viikkoihin. Yhden päivän sisällä tehtävää retkeä kutsutaan päiväretkeksi. Retket voivat sijoittua pääasiallisesti yhteen paikkaan, jolloin niitä kutsutaan retkeksi tai telttailuksi. Kun retken tavoitteena on siirtyä paikasta toiseen, sitä kutsutaan vaativuustason mukaan joko patikaksi tai vaellukseksi. Seuraavissa kappaleissa tutustutaan tarkemmin erilaisiin retkityyppeihin. (Scandinavian Outdoor 2022.)

Scandinavian Outdoor (2022) kertoo, että päiväretki on helpoin tapa aloittaa retkeily. Päiväretkeksi lasketaan kaikki retkeily, jonka aikana ei yövytä luonnossa. Päiväretkelle voi lähteä esimerkiksi lähimetsään tai kansallispuistoon. Päiväretkeen saa lisää tunnelmaa valmistamalla eväät paikan päällä joko retkikeittimellä tai nuotiolla. Päiväretkelle ei tarvitse pakata mukaan sen ihmeempiä varusteita kuin säänmukaiset vaatteet sekä halutessaan juomista ja syömistä pieneen reppuun.

Yöretki puolestaan tarkoittaa retkeä, jonka aikana yövytään luonnossa. Yön yli kestävällä retkellä voi yöpyä esimerkiksi autiotuvassa, tai kantaa mukanaan oman majoitteen. Mikäli yön yli kestävällä retkellä tahtoo mennä hieman kauemmaksi, kannattaa varusteet pakata tukevaan rinkkaan tai isoon reppuun. (Scandinavian Outdoor 2022.)

Kun retki kestää yön yli, mutta sijoittuu lähtökohtaisesti yhteen paikkaan, puhutaan telttailusta. Telttailun tarkoituksena voi olla esimerkiksi lintujen tarkkailu, valokuvaus, metsästys, kalastus tai muuten vain luonnosta nauttiminen. Telttailemaan lähtijä pakkaa retkelle enemmän mukavuuksia kuin kevyesti pakkaava vaeltaja, koska matkaa ei yleensä taiteta paljoa kaikkien tavaroiden kanssa. Mikäli telttailija tahtoo lähteä kauemmas leiripaikaltaan, hän usein pakkaa mukaansa vain päivän aikana tarvitsemansa asiat, ja palaa illan tullen leiripaikalleen. (Skurka 2017, 13.)

Vastakohtana paikallaan pysymiselle ovat patikointi ja vaellus. Patikoinniksi käsitetään retkeily, jossa liikutaan paikasta toiseen. Patikointi sijoittuu usein merkityille reiteille tai poluille. Patikoinnin tarkoituksena voi olla kävely paikasta A paikkaan B, tai kävellä jokin tietty lenkki ja palata

lähtöpisteeseen. Patikointiretit ovat 3–50 kilometriä pitkiä, ja patikka voikin kestää muutamasta tunnista muutamaa päivään. (Thule Group 2022.)

Kun patikka kestää useamman kuin muutaman yön ja matkakilometrejä kertyy enemmän, se voidaan käsittää vaelluksena. Usein vaellukset kestävätkin vähintään viikon ja matkakilometrejä kertyy vähintään 50. Vaellusretket suuntaavat monesti karumpaan luontoon kuten erämaalle, koska kansallispuistojen alueet alkavat käymään liian pieniksi. Koska vaelluksen aikana ollaan sääolosuhteiden armoilla luonnossa useita päiviä, esimerkiksi suunnistus- ja muut erätaidot tulevat tarpeeseen. (Thule Group 2022.)

Andrew Skurka (2017, 12–13) puolestaan kuvailee vaellusta ja patikointia kävelyretkinä, joiden tarkoituksena on kokea ja nähdä mahdollisimman paljon tietyn ajan sisällä. Tämän lisäksi vaelluksella tahdotaan haastaa kehoa ja mieltä. Vaelluksilla pyritään pääsemään paikasta A paikkaan B tietyssä ajassa. Joskus tämä tarkoittaa kymmeniä kilometrejä päivässä, aloittaen aikaisin aamulla, ja päästen yöpaikalle vasta auringon laskiessa. Vaellukselle pakataan mukaan mahdollisimman kevyesti, ja vain reissusta selviytymiselle välttämättömät tarvikkeet. Tämä myös tarkoittaa sitä, että vaellukselle otetaan mukaan juuri sen verran ruokaa, kuin aikaisemmilla vaelluksilla on opittu tarvittavan.

2.3 Retkeilijän oikeudet ja velvollisuudet

Retkeilijällä on erilaisia oikeuksia eri puolella maailmaa. Pohjoismaissa ja Suomessa jokamiehen oikeudet antavat paljon vapauksia luonnossa liikkumiselle, kun taas monessa muussa Euroopan maassa liikkuminen toisen omistamilla alueilla on luvanvaraista tai jopa kiellettyä. Jokamiehen oikeudet ovat osa Pohjoismaiden kulttuurihistoriaa, ja ne on määritelty paikallisten olosuhteiden pohjalta. Jokamiehen oikeudet antavat ainutlaatuisia mahdollisuuksia Suomessa ja muissa Pohjoismaissa vapaasti retkeilyyn. (Saraspää 2006, 25–33.)

Seuraavassa alaluvussa käsitellään jokamiehen oikeuksia, joihin Suomessa on totuttu. Tämän jälkeen alaluvussa tutustutaan retkeilijän oikeuksiin ja velvollisuuksiin muualla päin maailmaa. Tämän lisäksi alaluvussa pohditaan jokamiehen oikeuksien olemassaolon sekä puuttumisen luomia eroavaisuuksia retkeilyssä.

2.3.1 Jokamiehen oikeudet

Suomessa jokamiehen oikeudet käytännössä antavat jokaiselle luonnossa liikkujalle vapauden liikkua luonnossa, riippumatta siitä, kuka maan omistaa. Jokamiehen oikeudet antavat vapauksia retkeilijöille, mutta luovat jokaiselle myös velvollisuuden ylläpitää luonnon hyvinvointia. Joillakin

luonnonsuojelualueilla saattaa myös olla lisärajoituksia liittyen esimerkiksi yöpymiseen tai liikkumiseen eläinten pesimäaikana. (Metsähallitus 2022c.)

Saraspää (2006, 25–33) kertoo jokamiehenoikeuksien antavan retkeilijälle muun muassa oikeuden kerätä luonnon antimia, onkia, uida, sekä veneillä luonnossa. Valtiosta ja sen säännöistä riippuen jokamiehenoikeudet voivat antaa luvan myös tilapäiseen majoittumiseen luonnossa.

Laine ja Rovamo (2019, 25–31) puolestaan kertovat, että jokamiehenoikeuksien mukaan luonnossa saa liikkua lähes vapaasti. Liikkuminen on sallittua jalan, hiihtäen, sekä soutaen, kunhan ei mene kenenkään pihamaalle, puutarhaan tai viljelyksille. Myös ratsastaminen sekä pyöräily on sallittua, vaikka onkin suositeltavaa sopia reiteistä maanomistajan kanssa. Lisäksi samoilla luonnossa tilapäisesti majoittuminen on sallittua, kunhan ei pystytä majoitetaan liian lähelle asumusta.

Soininen ja Turunen (2017, 89–106) lisäävät, että jokamiehenoikeudet takaavat myös mahdollisuuden poimia erilaisia marjoja, yrttejä, sieniä ja muita luonnossa kasvavia herkkuja. Tämä antaa retkeilijälle mahdollisuuden valmistaa ruokaa tuoreista itsepoimituista luonnonantimista. Luonnosta poimituille ruoille kukin saa tehdä mitä haluaa, ja on hyvä muistaa, että myös herkkujen myyminen on sallittua.

Toisinaan, jokamiehenoikeudet tuovat myös velvollisuuksia retkeilijälle. Velvollisuuksia ovat esimerkiksi luonnon kunnosta huolehtiminen, roskien kerääminen luonnosta sekä yleisen rauhan ylläpito. Luonnossa ei saa kaataa tai vahingoittaa puita, eikä esimerkiksi kerätä sammalta tai jäkälää. Lisäksi metsästämiseen sekä moottoriajoneuvolla ajeluun yksityisellä alueella vaaditaan maanomistajan lupa. (Laine & Rovamo 2019, 34.)

Nuotion sytyttäminen ei kuulu jokamiehenoikeuksiin. Näin ollen tulentekoon yksityisellä alueella tarvitaan maanomistajan lupa, mutta yleisillä merkityillä nuotiopaikoilla tulenteko on sallittua. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi kansallispuistoissa ja muilla merkityillä reiteillä on usein mahdollisuus tulentekoon ilman erillistä lupaa. Ennen nuotion sytyttämistä on kuitenkin aina hyvä tarkistaa alueen metsäpalovaroitukset. Metsäpalovaroituksen aikaan avotulenteko on kielletty myös maanomistajan luvalla sekä yleisillä avoimilla tulentekopaikoilla. (Soininen & Turunen 2017, 33–34.)

Luonnossa liikkuu myös paljon ihmisiä, kukin eri tarkoituksin. Osa saapuu luontoon marjastamaan ja osa metsästäämään, kun taas jotkut ovat lyhyellä lenkillä ja toiset viikon vaelluksella. Luonnossa liikkuesssa on hyvä muistaa, että alueella saattaa myös asua joku. Yleisesti ajatellaan, että metsässä on kohteliasta tervehtiä vastaan tulijoita ja jutustella myös tuntemattomien kanssa. (Saraspää 2006, 11–22.)

2.3.2 Retkeilijän oikeudet ja velvollisuudet maailmalla

Kuten edellä on mainittu, jokamiehen oikeudet eivät ole perusoikeuksia kaikkialla maailmassa. Maailmalla retkeilijöillä on hieman erilaisia oikeuksia, kuin Suomessa tai muissa Pohjoismaissa. Näin ollen retkeillessä tulee muistaa noudattaa paikallisia ohjeistuksia ja sääntöjä. On kuitenkin olemassa yleisiä hyviä käytöstapoja luonnossa liikkujalle, jotka ovat oletusarvo luonnossa liikkumiseen ympäri maailman.

Retkeilijät ympäri maailman voivat omalla tekemisellään vaikuttaa retkeilymahdollisuuksiin tuleville sukupolville. Tärkeimpänä yleisenä ohjeistuksena on pitää huoli luonnosta ja olla vahingoittamatta sitä. Lähtökohtaisesti luonnonkappaleita ei saa ottaa mukaansa, eikä luontoon saa jättää roskia tai muita esineitä. Jokaisen yhteinen vastuu on myös pitää luonto siistinä niin siivoamalla omat jälkensä, kuin keräämällä maasta löytyneet roskat ja kierrättämällä ne. Lisäksi retkeilijän vastuulla on leiriytyä ja tehdä tuli vain niille sallituilla paikoilla paikallisten säännösten mukaan. On myös suositeltavaa pysyä merkityillä reiteillä, jotta reittien ulkopuolinen luonto ja kasvillisuus ei vahingoitu. (UPSTATE FOREVER 2019.)

Retkeilijän hyviin käytöstapoihin kuuluu luonnosta huolehtimisen lisäksi muiden retkeilijöiden huomioiminen. Kun reitillä tulee vastaan toinen retkeilijä, on kohteliasta tervehtiä. Mikäli esimerkiksi levähdyspaikalla on muitakin retkeilijöitä, on syytä ottaa heidät huomioon esimerkiksi jutustelemalla hieman ja olemalla avuksi tarvittaessa. On kuitenkin syytä muistaa antaa myös yksityisyyttä toisille retkeilijöille. Muiden retkeilijöiden huomioiminen täytyy pitää mielessä jatkuvasti pitämällä oman ryhmän melutaso pienenä. Myös musiikin kuunteluun kannattaa kiinnittää huomiota, jottei häiritse toisten luontokokemusta. (Policarpio 20.12.2021.)

Yleisiä käytöstapoja lukuun ottamatta retkeilijän oikeudet ja velvollisuudet eri valtioissa eroavat toisistaan. Kuten jo johdannossa on tullut esille, tämä opinnäytetyö käsittelee retkeilyä erityisesti Itävallan Alpeilla. Luvussa 4 tutustutaan tarkemmin juuri Itävallan Alppien retkeilyyn, ja alaluvussa 4.1 esitelläänkin retkeilijän oikeuksia ja velvollisuuksia Itävallan Alppien alueella.

3 Itävallan Alpit maantieteellisestä näkökulmasta

Tässä luvussa tutustutaan Itävallan Alpeihin ja sen luontoon. Kuten alaluvusta 2.3 selviää, luonnonympäristöt sekä maasto vaikuttavat suuresti retkeilyyn. Koska tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa tietoa Itävallan Alpeilla retkeilystä, tässä luvussa perehdytään Alppien vuoristoon. Alppien vuoristomaisemat, kasvillisuus, ilmasto sekä eläimistö on verrattavissa toisiinsa Alppi-maasta riippumatta. Luvussa tutustutaan myös tarkemmin nimenomaa Itävallan Alppien seutuun ja sen ominaispiirteisiin.

3.1 Alppien vuoristo

Alpit on Euroopan korkein vuoristo, joka yltää yli tuhannen kilometrin pituiselle alueelle. Ne sijaitsevat Keski- ja Etelä-Euroopassa ulottuen kahdeksan valtion alueelle. Alpit sijaitsevat Etelä-Ranskan, Monacon, Pohjois-Italian, Sveitsin, Liechtensteinin, Länsi-Itävallan, Etelä-Saksan sekä Pohjois-Slovenian alueille. (Jokioinen s.a.) Kuvassa 3 on Euroopan kartta, jossa Alpit on merkitty ruskealla värillä edellämainittujen maiden ylle.

Kuva 3. Euroopan kartta (mukaillen Jose 2006 [CC BY-SA 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/))

Muutama kymmentä miljoonaa vuotta vanhat Alpit ovat vuoristona nuoret ja näin ollen vuoret eivät ole kerenneet kuluua. Alppien vuorten rinteet ovat jyrkkiä ja huiput teräviä. Korkeimmat vuoret ovat lähes 5 kilometriä korkeita. Alppien seudulla asutus sijoittuu vuorten väliin jääviin syviin laaksoihin. Vuorten rinteillä ja vuorten läpirakennetuissa tunneleissa kulkee lukuisa määrä teitä ja junaratoja, jotka mahdollistavat liikkumisen laaksojen välillä. (Loukkaanhuhta s.a.)

Alppien vuoristossa on yhteensä 1599 vuoren huippua, joista 29 on yli 4 kilometriä korkeita. Suurin osa Alppien vuoristopintalasta sijoittuu Sveitsiin ja Itävaltaan, mikä tekee edellä mainituista maista

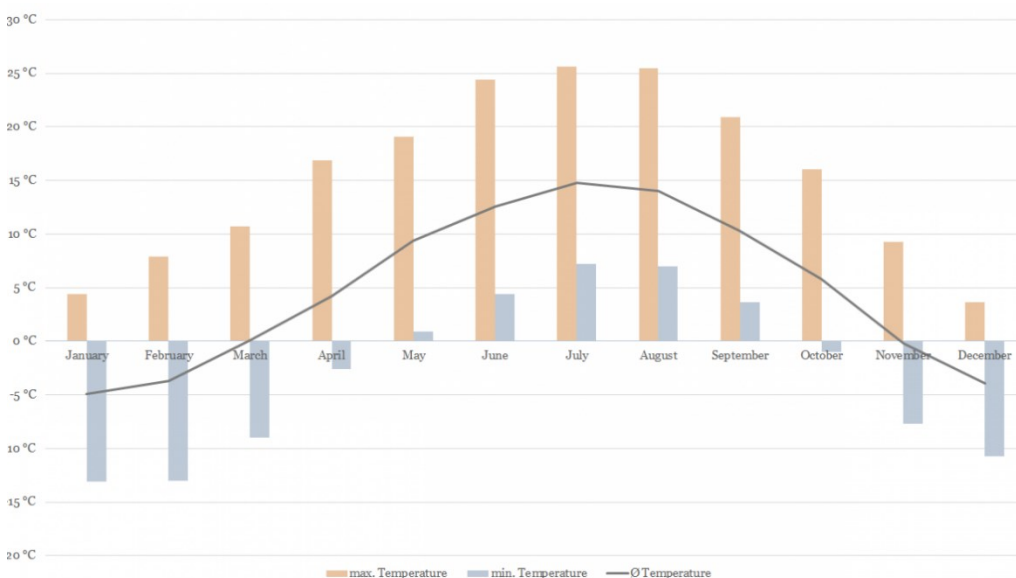
suurimmat alppimaat. Vaikka Sveitsi ja Itävalta omaavat pinta-alallisesti eniten Alppien vuoristo-seutua, suurin lukumäärä vuortenhuippuja on kuitenkin Italian puolella. (Pariona 2017.)

3.1.1 Ilmasto

Niin Itävallan Alpeilla kuin muuallakin päin Alpeilla vallitsee alppi-ilmasto. Tämä tarkoittaa lyhyitä kesiä, pitkiä talvia ja runsaita sademääriä ympärivuoden. Vaikka talvet ovat kylmiä erityisesti vuorilla, huipuilla on usein aurinkoisempaa kuin vuorten välissä. Kesäkuukausina huippujen ylle puolestaan kertyy helposti pilviä, jotka tuovat mukanaan sade- ja ukkoskuuroja. (Austria s.a.a; Word Travels, s.a.)

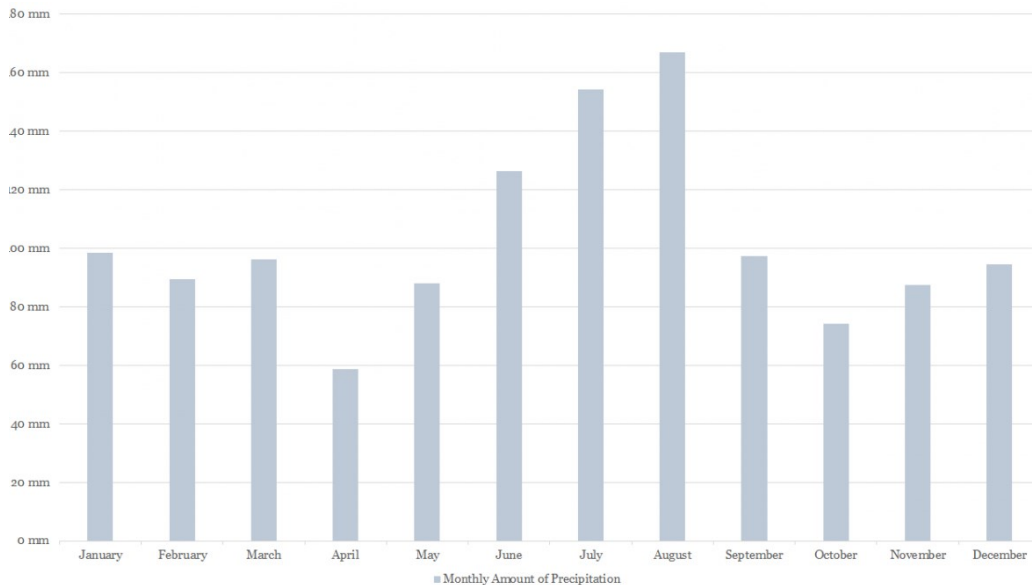
Suurten korkeuserojen vuoksi ilmasto Alpeilla vaihtelee suuresti vuodenajasta riippumatta. Yleisesti talvisin alppimaissa on kylmä ja pakkasta kun taas kesäisin lämpötilat vaihtelevat enemmän. Alhaalla vuorten välissä voi olla hyvinkin lämmin ja helteinen sää, kun taas samaan aikaan vuorenhuipulla voi olla lunta ja talvi. Alpeilla myös sataa paljon, koska vuorenrinteet keräävät meriltä tulevat pilvimassat ympärilleen, jotka kohotessaan tiivistyvät sateeksi. Kovat lämpötilaerot ja suuret saateet vaikuttavat niin alueen kasvillisuuteen kuin eläimistöön. (Jokioinen s.a.)

Kuvassa 4 näkyy vuoden keskilämpötilat Itävallan Alpeilla sijaitsevasta St. Anton am Arlbergin kylästä. Kuten kuvasta tulee ilmi, päivän sää Alpeilla saattaa vaihdella suuresti vuoristossa, päivän maximi ja minimi lämpötilojen eron ollessa jopa 20 astetta. Myös korkeusasteella on suuri merkitys lämpötilaan Alpeilla. Lähtökohtaisesti voi ajatella, että mitä korkeammalle menee, sitä kylmempää on. Toisaalta huipulla on useammin aurinkoista kuin varjoisilla vuorten rinteillä. (Tirol Werbung 2023a.)

Kuva 4. Sää St. Anton am Arlbergissä, 1 284metrin korkeudella (Tirol Werbung 2023a)

Kuvasta 5 puolestaan selviää St. Anton am Arlbergin kuukausittainen sademäärä. Kesäkuukausina sataa selkeästi eniten, kun taas huhti- ja lokakuussa sataa vähiten. Kesäkuukausina sateet alueella tulevat usein lyhyinä rankkasateina. (Tirol Werbung 2023a.)

Kuva 5. Kuukausittainen sademäärä St. Anton am Arlbergissä (Tirol Werbung 2023a)

3.1.2 Kasvillisuus

Alppien kasvillisuus on yksi Euroopan rikkaimmista ja monipuolisimmista. Alpeilta löytyy noin 4500 eri kasvilajiketta, joista 8 % kasvaa vain ja ainoastaan Alpeilla. Kasvillisuus vuoristossa on tottunut rankkoihin sääolosuhteisiin, ja näin ollen kasvit ovat kehittyneet sääolosuhteita kestäviksi esimerkiksi pitkien juurten avulla. (WWF s.a.)

Suuret korkeus erot ja vaihteleva ilmasto vaikuttaa myös Alppien kasvillisuuteen. Näin ollen Alpeilla onkin useita eri kasvillisuusvyöhykkeitä. Alhaalla laaksoissa kasvaa lehtimetsää, ja kun kivutaan vuorten alarinteille, alkaa pyökki- ja mäntymetsä, kun taas ylempänä kasvaa vaahteroita ja erilaisia kuusilajeja. Kun kivutaan vielä ylemmäs, alkavat vihreät alppiniityt. Mitä ylemmäs mennään, sitä vähemmän kasvillisuutta rinteillä on. Vuorenrinteillä kasvaa niin jäkälää kuin sammalta. (Jokioinen s.a; Loukkaanhuhta s.a.)

Alppien maisemaan väriä tuo lukuisat vuoristossa viihtyvät kasvit. Esimerkiksi vaaleanpunaisena kukkiva alppiruusu on tunnettu Alpeille tyypillinen kukka. Lisäksi vuorenrinteillä kasvaa valkokukkaisia alppitähtiä sekä keltaisena kukkivia etelänarnikkeja. (Austria s.a.a.)

3.1.3 Eläimistö

Myös eläimistön tulee pärjätä Alppien karuissa ja vaihtelevissa olosuhteissa kuten kylmässä säässä ja auringon tuottamassa kovassa UV säteilyssä. Alpeilla elävät eläimet omaavatkin usein paksun turkin, tai nukkuvat talviunta. Alppieläimillä on usein myös tavallista suuremmat keuhkot ja enemmän verisoluja, mikä mahdollistaa tasaisen hengityksen ja elämisen korkealla vuoristossa. (Taiwo 2022.)

Tyypillisiä Alpeilla asuvia ketteriä nisäkkäitä ovat vuorikauris, gemssi sekä vikkelästi liikkuva alppimurmeli. Petoeläimistä susi ja ilves viihtyvät Alpeilla. Lisäksi Itävallan Eteläisimmillä Alpeilla on viime vuosina havaittu asuvan pieni karhupopulaatio. Petolinnuista erilaiset haukat, pöllöt ja kotkat viihtyvät Alppien alueella. Lisäksi Alpeilla asuu alppivariksia, naakkoja ja lumivarpusia. (Austria s.a.a; Jokioinen s.a.)

Alpeilla liikkuesssa saattaa hyvin todennäköisesti törmätä myös karjaan tai lampaisiin. Toisinkuin muut Alpeilla asustelevat eläimet, niin karja kuin lampaat ovat paikallisten viljelijöiden omistuksessa. Itävallan maatiloista kaksi kolmasosaa sijaitsee vuoristossa ja eläimet laiduntavat usein vuorilla. Maanomistajat antavat eläinten laiduntaa ympäri alppiniittyjä, jotta laitumet pysyvät siistinä kesällä, mikä taas helpottaa talvella laskettelurinteiden kunnossapitoa. (Taste of Austria s.a.)

3.2 Itävallan Alpit

Itävalta on suurimmalta osaltaan vuoriston peitossa. Kuvassa 6 ruskealla värillä näkyy Itävallan Alppi alueet. Mitä tummempi väri on kyseessä, sitä korkeammasta vuoresta on kysymys. Itävallan pinta-alasta 62 % onkin Alppi-alueita, ja Alpit muodostavatkin Itävallan korkeimmat alueet sekä huiput. Itävallan Alpit jakautuvat kuuteen kansallispuistoon ja lukuisiin luonnonpuistoihin, joista monet kuuluvat UNESCO:n maailmanperintö kohteisiin ja ovat näin ollen suojeltuja. (Matkailu-opas 2022.)

Kuva 6. Itävallan Alpit (Loukkaanhuhta s.a)

Itävallassa on yhteensä yhdeksän osavaltiota (kuva 7). Osavaltioista Voralberg, Tiroli ja Salzburg ovat maan tunnetuimpia Alppi-alueita. Näillä alueilla on maan suurimmat vuoristot ja korkeimmat vuoret. Edellä mainittujen lisäksi Alppien vuoristo peittää länsi-Kärnteniin (Carinthian), luoteis-Steiermarkin (Styrian). Pohjoispuolella vuoristot päättyvät Ylä- ja Ala-Itävallan osavaltioiden eteläreunoille. (Leichter 2022.)

Kuva 7. Itävallan osavaltiot (mukaillen Euroopan lentokentät 2020)

Pariona (2017) lisää, että Alpit peittävät pinta-alallisesti suuren osan Itävaltaa ja Itävalta on toinen suurimmista alppimaista. Itävallassa on yhteensä 463 vuorenhuippua, mikä on suurin huippujen lukumäärä heti Italian jälkeen. Lukuisista huipuista huolimatta Itävallan Alpit ovat keskimääräisesti huomattavasti matalampia kuin Sveitsissä, Italiassa ja Ranskassa. Itävallasta ei löydy yhtäkään yli 4 kilometriä korkeaa vuorta.

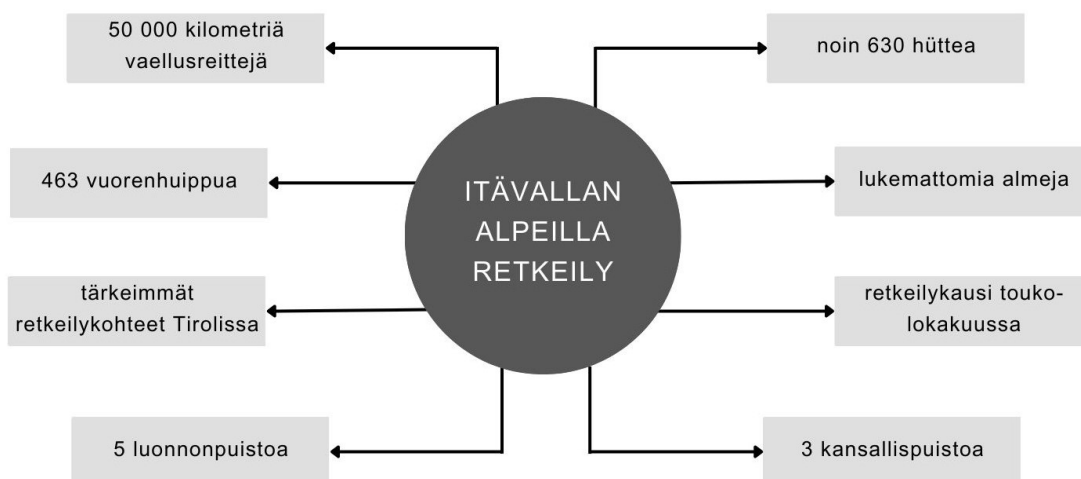
Itävalta on yksi Euroopan metsäisimmistä ja luonnonvaraisimmista maista. Itävallassa on kuusi kansallispuistoa, ja vajaa 50 luonnonpuistoa, jotka tarjoavat retkeilijöille erilaisia luontokohteita. (Responsible Travel s.a.) Itävallan Alppien alueen kansallispuistoja käsitellään tarkemmin alaluvussa 4.3.1, ja alueen luonnonpuistoihin perehdytään alaluvussa 4.3.2.

4 Retkeily Itävallan Alpeilla

Itävallassa vaeltaminen on suosittu harrastus. Maassa on helppo toteuttaa niin kevyitä päivävaelluksia, kuin vaativampia usean päivän mittaisiakin vaelluksia. Yön yli kestävillä vaelluksilla yövytään usein vuorilla sijaitsevilla alppimajoissa. Alpeilla vaelluksiin sisältyy usein merkittäviä nousuja sekä laskuja vuorten rinteitä pitkin. Päivän aikana saatetaan nousta yli tuhat metriä ylöspäin, ja tulla sama matka takaisin paluumatkalla. Näin ollen vuoristovaellukset ovat selkeästi rankempia kuin esimerkiksi suhteellisen tasaisessa Suomen luonnossa vaeltaminen. Lisäksi korkeuserot vaelluksella tulee huomioida esimerkiksi varustuksessa. (Koivula 2020, 9–10.)

Janner Bayernin ja Astrid Fehringin (s.a) tekemän tutkimuksen mukaan Itävaltaan kesällä matkustaneista turisteista noin 75 % matkustaa alueelle urheillakseen. Urheilemaan tulleista turisteista noin 65 % kertoo lomansa pääaktiviteetiksi vaeltamisen. Reilu puolet alueelle tulleista lomalaisista harrastavat lomansa aikana jotain muutakin aktiviteettiä, kuten kiipeilyä, vuoristopyöräilyä tai melomista. Turistit, joiden pääsyy matkustaa Itävallan Alpeilla on ollut jokin muu aktiviteetti, päätyvät hekin hyvin todennäköisesti vaelluksille. Tutkimuksen mukaan suurin osa alueelle matkaavista turisteista viettävät urheilun parissa 2–5, tai 6–10 päivää.

Tässä luvussa käsitellään retkeilyä nimenomaan Itävallan Alppien seudulla. Luvussa perehdytään esimerkiksi retkeilijät oikeuksiin ja velvollisuuksiin Itävallassa, sekä Itävallan Alppien retkeilykohteisiin. Luvussa tutustutaan myös tarkemmin vuoristomaaston sekä muiden paikallisten ominaispiirteiden vaikutukseen retkeilyssä. Kuvaan 8 on koottu Itävallan Alpeilla retkeilyn tärkeimpiä ominaisuuksia.

Kuva 8. Retkeily Itävallan Alpeilla

4.1 Retkeilijän oikeudet ja velvollisuudet Itävallassa

Alaluvussa 2.3 käsiteltiin retkeilijöiden oikeuksia ja velvollisuuksia. Kyseisessä alaluvussa tutustuttiin niin Suomessa ja muissa Pohjoismaissa vallitseviin jokamiehenoikeuksiin kuin jokamiehenoikeuksien korvaaviin säädöksiin muualla maailmassa. Tässä alaluvussa puolestaan perehdytään retkeilijän oikeuksiin ja velvollisuuksiin nimenomaan Itävallan Alppien alueella.

Itävallassa metsissä liikkumiselle ja leiriytymiselle on laissa asetettuja rajoituksia. Esimerkiksi metsäalueilla leiriytyminen pimeään aikaan on laissa kiellettyä ilman maanomistajan erillistä lupaa. Näin ollen metsässä ei saa leiriytyä teltassa, matkailuautossa eikä millään muullakaan tavalla. Metsässä leiriytymisestä tai kielletyillä alueilla liikkumisesta syyllistyy rikokseen, josta voidaan rangaista jopa 150 euron sakolla. Metsäalueiden ulkopuolella leiriytymiselle maan laki ei puolestaan aseta rajoituksia. Joillakin maan osavaltioista on alueellisia metsien ulkopuolella leiriytymiseen liittyviä rajoituksia. (Oesterreich.gv.at 2022a, Oesterreich.gv.at 2022b.)

Alppien alueella; Tirolin, Vorarlbergin ja Salzburgin osavaltioissa, kunnilla on oikeus vaikuttaa alueiden leiriytymiskieltoihin. Esimerkiksi Tirolissa on sallittua leiriytyä luonnossa koulujen ja erilaisten järjestöjen leirimatkoilla sekä korkealla alppimaastossa hätätilanteessa, kuten huonon sään yllättäessä tai loukkaantumistilanteessa. Salzburgissa ja Vorarlbergissa puolestaan saa lähtökohtaisesti telttailla leirintäalueiden ulkopuolella, sekä esimerkiksi Alppien joutomaalla, luontoa kunnioittaen. (Oesterreich.gv.at 2022c; Wolf 9.9.2022.)

Itävallassa jokaisella on lähtökohtaisesti oikeus liikkua metsässä jalan. Tähän poikkeuksen tuo kuitenkin esimerkiksi metsäpalovaaran alueet sekä alueet, joilla on metsätalouspalveluita. Myöskään maanomistajan sulkemilla alueilla liikkuminen ei ole sallittua. Tällaisia alueita voivat olla esimerkiksi viljelyalueita tai rakennustyömaita. (Oesterreich.gv.at 2022b)

Itävallan luonnossa liikkuminen ratsastaen tai erilaisilla kulkuneuvoilla ajaen on luvanvaraista. Eri-laisiin kulkuneuvoihin lasketaan moottoriajoneuvojen lisäksi polkupyörät sekä esimerkiksi kelkat. Lähtökohtaisesti kaikkiin edeltä mainittuihin liikkumistapoihin tarvitaan maanomistajan lupa. Toi-saalta esimerkiksi pyöräily tai ratsastus on sallittua maanomistajan sille erikseen merkitsemillä rei-teillä. (Federal Ministry Republic of Austria s.a.b.)

Itävallan laki kertoo sienien, marjojen ja muiden luonnonantimien olevan metsänomistajan omai-suutta. Mikäli maanomistaja ei erikseen kiellä tai rajoita sienien ja marjojen poimintaa, on se sallit-tua omaan käyttöön. Luonnonantimien poimimisesta on kuitenkin asetettu maan laissa säännöksiä, joita tulee noudattaa maanomistajien kieltojen lisäksi. Näitä säännöksiä ovat esimerkiksi se, että sieniä saa poimia maksimissaan 2 kg päivässä sekä se, että suojelualueilla luonnonantimien ke-rääminen voi olla täysin kiellettyä. (Federal Ministry Republic of Austria s.a.c.)

Luonnonantimien lisäksi kaikki luonnonkappaleet kuten puut, oksat ja kivet kuuluvat maanomistajalle. Luonnonkappaleiden ottaminen ilman maanomistajan lupaa on Itävallassa kiellettyä riippumatta siitä, onko esimerkiksi puu jo kaatunut vai ei. Luonnonkappaleiden luvattomasta ottamisesta voidaan tuomita satojen erojen sakkorangaistukseen tai viikon vankeustuomioon. (Federal Ministry Republic of Austria s.a.d.)

Myös tulenteko luonnossa on laissa kiellettyä. Nuotion sytyttäminen on sallittua vain maanomistajan kirjallisella luvalla, hänen omasta toimestaan tai viranomaisten myöntämissä poikkeustapauksissa. Tulentekorajoitukset koskevat myös esimerkiksi tupakan sytyttämistä varomattomasti sekä palavien tulitikkujen maahan heittämistä. Tulentekoon liittyvien rajoitusten rikkomisesta voi saada jopa yli 7000 euron sakkorangaistuksen tai jopa 4 viikkoa vankeutta. (Oesterreich.gv.at 2022d.)

4.2 Yöpyminen ja ruokailu Alpeilla retkeillessä

Edellisessä alaluvussa esiteltiin retkeilyyn liittyviä lakeja säännöksiä Itävallan Alpeilla. Jokaisen retkeilijän tulee huomioida alueelliset rajoitukset esimerkiksi leiriytymiseen ja tulentekoon liittyen. Minkäli retkeilijä tahtoo tehdä vaelluksestaan useamman päivän mittaisen, hänen tulee huomioida alueella vallitseva telttailukielto, minkä takia Itävallan Alpeilla retkeillessä yövytään usein hütteissa eli alppimajoissa. Ruokatauot puolestaan toteutetaan useimmiten Almeissa, eli vuoristoravintoloissa.

Koivula (2020, 17–18) kertoo, että hütten tarkoittavan alppimajaa, eli vuorilla sijaitsevaa majoituspaikkaa. Usein alppimajat sijaitsevat vähintään 2000metrin korkeudessa. Alppimajoille tyypillistä on hostelli-tyyppinen majoitus, jossa isossa makuuhuoneessa voi olla jopa 30 sänkyä. Samassa huoneessa yöpyy eri seurueiden jäsenet sukupuolesta riippumatta. Joistakin alppimajoista voi varata itselleen sängyn, mutta myös ilman varausta löytää yleensä makuupaikan.

Hütte on tarkoitettu lyhytaikaiseen majoitukseen ja siksi se soveltuvatkin esimerkiksi pidempien vaellusten majoituspaikoiksi. Monet retkeilijät saattavatkin suunnitella vaelluksensa niin sanotuksi hutto-hut vaellukseksi. Tämä tarkoittaa, että päivän aikana siirrytään alppimajalta toiselle, ja seuraavana päivänä taas toiselle majalle. Koska Alpeilla telttailu on kiellettyä, alppimajat mahdollistavat useamman päivän mittaiset vaellukset sekä pääsyn kohteisiin, jonne ei kerkeä yhdessä päivässä. (Brett 11.12.2022; Koivula 2020, 17–18.)

Itävallassa on yhteensä 630 hüttea, ja näin ollen myös vaihtelevuus majojen palveluissa on huomattavaa. Suuri osa Alpeilla sijaitsevista majoista tarjoaa petivaatteet, lakanat sekä pyyhkeet majoittuville retkeilijöille. Tämä mahdollistaa sen, että retkeilijä voi pakata huomattavasti kevyemmin vaellukselleen. Majoitusta pohtiessa on kuitenkin hyvä muistaa, että kaikki alppimajat eivät petivaatteita tarjoa. Kaikissa majoissa ei myöskään ole suihkumahdollisuutta tai sisä vessaa. (Brett 11.12.2022, Federal Ministry Republic of Austria s.a.a.)

Toisaalta Itävallan Alpeilla on useita kohteita, jotka sopivat erinomaisesti päiväretkeilyyn. Monet matkailija esimerkiksi yöpyvät jossakin kylässä, josta on pääsy useille eri vaellusreiteille kylää ympäröiville vuorille. Kylistä hotellin tai muun majoituksen varanneet tekevät eri mittaisia vaelluksia lähivuoristoon, ja palaavat yöksi takaisin majapaikalleen. (Pilz 2019.)

Almit puolestaan ovat vuoristossa sijaitsevia ruoka ja juomapaikkoja. Almit tarjoavat usein perinteistä itävaltalaista ruokaa, joka on usein porsaan lihaa eri muodoissa. Tarjolla on myös monesti joitakin kala ja kasvisvaihtoehtoja. Annokset vuoristoravintoloissa on yleensä suuria ja rasvaisia, eikä niiden jälkeen tarvitse hetkeen miettiä ruokaa. Ruokajuomana juodaan paikallisia oluita ja viinejä, kun taas ruuan päätteeksi nautitaan usein snapseja. (Koivula 2020, 17–24.)

Lisäksi hüttet toimivat myös ruokapaikkoina. Hütteille tyypillistä on täyden palvelun ravintolakokemus, pöytiintarjoiluineen ja posliiniastioineen. Hüttet toimivat usein ravintolana päiväaikaan, tarjoten niin kylmiä kuin lämpimiä annoksia. Illan tullen ravintolat sulkevat ovensa, ja majoittuville asiakkaille tarjoillaan usein kolmen ruokalajin illallinen. Aamulla ennen lähtöään majoittujat saavat vielä tuhdin aamiaisen, jolla jaksaa päivän vaelluksella. Kaikki hüttet eivät kuitenkaan ole päiväretkeilijöiden saavutettavissa, ja näin ollen osa majoista tarjoaa ruokaa vain yöpyville retkeilijöille. (Brett 11.12.2022; Koivula 2020, 17–18.)

4.3 Retkeilykohteet

Itävallassa on loputtomiin luontoa sekä retkeilykohteita. Suurin osa retkeilykohteista sijoittuu Itävallan länsipuoliskolle, eli Alppien seudulle. Maassa on satoja eritasoisia ja pituisia retkeilyreittejä niin päiväretkeilyyn kuin pitkille useamman yön mittaisille vaelluksillekin. Tirolin ja Vorarlbergin osavaltiot olevan Itävallan parasta retkeily ja ulkoilu aluetta. (Di Duca, Christiani, Le Nevez, Wheeler 2017, 34–45.)

Itävallan retkeilykohteet ovat suurimmaksi osaksi maan kansallispuistoissa ja luonnonpuistoissa. Suomen luonnonpuistoista poiketen (vertaa alaluku 2.2.1), Itävallan luonnonpuistoissa saa retkeillä. Tässä alaluvussa tutustutaan tarkemmin Itävallan Alpeille sijoittuviin kansallis- ja luonnonpuistoihin, sekä muihin retkeilyalueisiin. Lisäksi alaluvussa käsitellään Itävallan Alppien retkeilyreittejä.

4.3.1 Kansallispuistot

Itävallassa on kuusi kansallispuistoa, jotka on perustettu luonnonsuojelu tarkoituksissa. Kansallispuistoissa pyritään säilyttämään luonto sen alkuperäisessä muodossa. Itävallan kansallispuistot tarjoavat myös ainutlaatuisia koskemattomia ulkoilumaastoja ja luontokohteita niin matkailijoille kuin paikallisillekin. (Austria s.a.b.)

Alaluvussa 2.2.1 käsiteltiin kansallispuiston merkitystä Suomessa. Käsitteen merkitys on Itävallassa sama kuin Suomessa. Itävallan kansallispuistojen sijainnit kartalla näkyvät kuvassa 9 tummanvihreällä. Kansallispuistoista Hohe Tauern sijaitsee Länsi-Itävallassa, kokonaan Alppien alueella, kun taas Gesäusenin ja Kalkalpenin kansallispuistot sijaitsevat Keski-Itävallassa Alppien reunalla (National Parks Austria s.a.a).

Kuva 9. Itävallan kansallispuistot (National Parks Austria s.a.a.)

Kuten kuvasta 9 näkyy, Hohe Tauernin kansallispuisto on Itävallan suurin kansallispuisto. Lisäksi se on myös maan kansallispuistoista vanhin ja tunnetuin. Puisto on tunnettu maan suurimmasta jäätikköalueesta siellä sijaitsevasta maan korkeimmasta vuoresta Großglocknerista, sekä Euroopan korkeimmasta vesiputouksesta nimeltä Krimmlin vesiputoukset. Hohe Tauernissa on myös maan suurin eläinkanta ja esimerkiksi alppimurmeleita asuu lähes jokaisella vuorenrinteellä. (Austria s.a.b.)

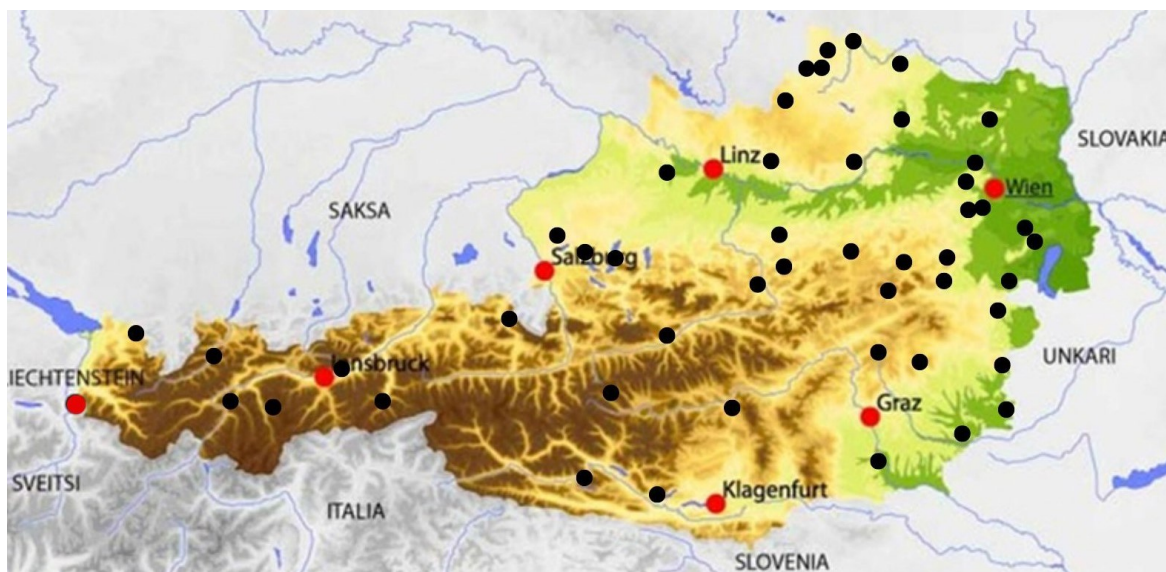
Kalkalpenin kansallispuisto puolestaan on tunnettu maan suurimmista villimetsistä. Metsät kätkevät sisäänsä lukemattoman määrän rotkoja ja vuorten rinteillä virtaa kirkasvesisiä vuoristopuroja. Luonnon suojassa kasvaa lisäksi useita harvinaisia kasvi- ja eläinlajeja. Kalkalpenin metsissä asuu esimerkiksi Itävallan ainoa ilves populaatio. (National parks Austria s.a.b.)

Gesäusen kansallispuisto sijaitsee aivan Kalkalpenin kansallispuiston etelä puolella. Gesäusen on nuorin suojeltu alue Itävallassa. Kansallispuiston maisemia hallitsee jyrkkärinteiset kalkkikivivuoret. Alueella asuu runsas määrä kotoperäisiä hyönteisiä, hämähäkilajeja sekä kasveja. (National parks Austria s.a.c.)

4.3.2 Luonnonpuistot

Kun Itävallan kansallispuistot on perustettu luonnonsuojelutarkoituksiin, luonnonpuistot maassa keskittyvät kulttuurisiin ja luonnonnähtävyyksiin alueella. Luonnonpuistojen tehtävänä on suojella luonnon biologista moninaisuutta luomalla harrastus- ja koulutusmahdollisuuksia sekä edistämällä kestävästä aluekehitystä esimerkiksi matkailupalveluiden ja maatalouden kautta. Luonnonpuistojen tarkoituksena on myös maiseman suojelu ja kehittäminen. Itävallan luonnonsuojelualueet ovat avoimia kävijöille. (Verband der Naturparke Österreichs 2023.) Tämä poikkeaa suomalaisten käsityksestä luonnonpuistoista (vertaa alaluku 2.2.1).

Itävallassa on 48 luonnonpuistoa, jotka on merkitty karttaan mustilla täplillä kuvassa 10. Suurinosa Itävallan luonnonpuistoista sijaitsee Itävallan itäpuolella. Koska luonnonpuistoja on ympäri maan, puistojen maastot vaihtelevat korkeista alppimaastoista tasaisiin laaksoihin. Luonnonpuistot tarjoavat retkeilijöille ja luonnosta kiinnostuneille niin tasaisia kävelyreittejä kuin haastavia vuoristopolkuja korkeine nousuineen. (Association of Austrian Nature Parks 2023a; Matkailu-opas 2023.)

Kuva 10. Itävallan luonnonpuistot (mukaillen Loukkaanhuhta s.a)

Selkeästi Alpeilla sijaitsee Tirolin osavaltion viisi luonnonpuistoa, jotka tarjoavat mahdollisuuden tutustua Itävallan korkeimpiin huippuihin, suurimpaan osaan Itävallan jäätiköistä sekä vuoristoelämään. Tirolin luonnonpuistoissa on vuoristomaisemien lisäksi niin villeinä pauhaavia jokia, satoja järviä kuin suuria mäntymetsiäkin. (Tirol Werbung 2023b.)

Itävallan suurin luonnonpuisto Karwendelin luonnonpuisto peittää suurimman osan Karwendelin vuoristosta aivan Innsbruckin kupeessa helposti saavutettavissa niin junalla, autolla kuin lentokoneellakin. Ötztalin luonnonpuisto puolestaan on Tirolin toiseksi suurin luonnonpuisto, jossa on niin

korkeita jäätiköitä, syviä mäntymetsiä kuin järvimaisemiakin. Lechin-joki virtaa Tiroler Lechin luonnonpuiston halki halliten tämän puiston maisemia. Lisäksi Tirolissa on Zillertalin Alppien sekä Kauergratin luonnonpuistot. (Tirol Werbung 2023b.)

Itävallan luonnonpuistoista läntisin, Nagelfluhketten luonnonpuisto sijaitsee Voralbergin osavaltiossa. Nagelfluhketten luonnonpuisto on Alppien pohjoisrajalla, aivan Saksan rajalla. Puisto on tunnettu sen lukuisista kivikkoisista vuorista sekä maisemista Constance järvelle. (Association of Austrian Nature Parks 2023b.)

Myös Salzburgin osavaltiossa on Alpeille sijoittuvia luonnonpuistoja. Esimerkiksi Tirolin ja Salzburgin rajalla on kalkkikivisille Alpeille sijoittuva Weissbachin luonnonpuisto, joka on tunnettu vuorikiipeilijöiden keskuudessa. Lisäksi Salzburgin kaakkoispuolella sijaitsevalla Niederen Tauernin vuoristolla on Riedingtal luonnonpuisto. Vuoristomaisemia on myös muissa Itävallan luonnonpuistoissa, mutta edellä mainitut ovat selkeästi Alpeille sijoittuvia puistoja. Mitä idemmäs maassa kuljetaan, sitä tasaisempaa maastoa luonnonpuistoissa on. (Association of Austrian Nature Parks 2023c; Association of Austrian Nature Parks 2023d.)

4.3.3 Tärkeimmät retkeilykohteet

Itävallan retkeily kaupungit sijoittuvat pääosin Tiroliin. Esimerkiksi Alpachin kylä on voittanut maan kauneimman kylän tittelin, ja kylä lasketaan yhdeksi parhaimmaksi vaelluskyläksi Itävallan Alpeilla. Toinen kuvankaunis kylä on Hallstat, joka on tunnettu ympäri maailmaa. Hallstattia ympäröivillä vuorilla on useita vaellusreittejä kaiken tasoille retkeilijöille. Tirolin osavaltion pääkaupunki Innsbruck, tunnetaan sadoista vaellusmahdollisuuksistaan sekä kaupungin yläpuolella kohoavasta Karwendelin vuorijonosta. Innsbruckin retkeilystä tekee erityistä se, että kaupunki tarjoaa ilmaiset retkeilyohjelman, jonka kautta voi vuokrata retkeilyoppaan ja oleelliset retkeilyvarusteet ilmaiseksi. (Campbell 2019.)

Laskettelusta maailmalla tunnettu Arlberg Region houkuttelee myös paljon retkeilijöitä ja vaeltajia kesäisin Tiroliin. Alueella on useita vuoria, joiden rinteillä kulkee yhä useampia eri tasoisia vaellusreittejä. St. Antonin kylästä nousee lukuisia gondolihissejä ylös huipuille myös kesäaikaan, mikä mahdollistaa päiväretkeilyn alueella ja näin kerää tuhansia retkeilijöitä vuosittain. (Di Duca ym. 2017, 324–325.)

Tirolin osavaltiossa sijaitsee Wilder Kaiserin vuoristo, jonka rinteillä on yli 400 kilometriä vaellusreittejä. Myös Zillertalin Alpit sekä Seefeldin alue houkuttelevat retkeilijöitä ja vuorikiipeilijöitä lukuisille huipuilleen. Zillertalin Alppien vieressä on Mayrhofenin kylä, josta lähtee kymmeniä vaellusreittejä kylää ympäröiville vuorille. (Austria s.a.c & Campbell 2019.)

Zell am see Salzburgin osavaltiossa puolestaan on täynnä korkeita huippuja ja näkymiä kristallinkirkkaalle järvelle. Lähistöllä olevan Bad Gasteinin alueen luonto on monen mielestä Alppien kauneinta. Molemmilla alueilla on lukuisia vaellusreittejä ja lähistöllä olevat jäätiköt tarjoavat lunta ja jäätä myös kesäisin sekä valokuvankauniita maisemia ympäri vuoden. (Zell am See-Kaprun Tourism s.a; STS Alppimatkat 2023.)

4.3.4 Tunnetuimmat vaellusreitit

Itävallan Alpeilla on lukuisia eritasoisia vaellusreittejä niin aloitteleville kuin kokeneillekin vaeltajille. Monet reiteistä ei kuitenkaan sovellu aloittelijoille jyrkkien nousujen ja vuoristossa olevien vaikeakulkuisten polkujen vuoksi. Suuri osa vaellusreiteistä onkin suunniteltu pitempiin vaelluksiin, joiden kulkemiseen kuluu päiviä tai jopa viikkoja. Nämä pidemmät reitit on kuitenkin usein jaettu osiin ja pienenpiin reitteihin, jolloin kuuluisilta satojen kilometrien reiteiltä on mahdollista kokea lyhyempiä esimerkiksi kymmenen kilometrin mittaisia pätkiä. (Sykes s.a.)

Matkaoppaassaan Di Duca ym. (2017, 293–307) kertovat Zillertal Circuitista, mikä on yksi maan tunnetuimmista vaellusreiteistä Etelä-Tirolissa. Tämän 11 kilometrin pituisen vaellusreitin kulkemiseen menee noin viidestä kuuteen tuntia. Vaellus sisältää niin jyrkkää nousua kuin vuorilta alas laskeutumista, useita levähdyspaikkoja sekä vuoristo- ja järvimaisemia. Reitin varrella Olperer Hütten vieressä on riippusilta, joka houkuttelee tuhansia matkailijoita tälle vaellusreitille (kuva 11).

Kuva 11. Olperer Hütten silta

Vorarlbergin osavaltion yksi näyttävimmistä vaellusreiteistä on nimeltään Radstättel Circuit, Bielehöhe. Tämän reitin kulkemiseen kuluu viidestä kuuteen tuntia ja matkaa kertyy 15 kilometriä. Vaellusreitti vaatii hyvää fyysistä kuntoa ja reitti on parhaassa kunnossa heinä-elokuussa. Reitin varrella pääsee nauttimaan ympäröivistä jäätiköistä sekä turkoosina hohtavasta vuoristojärvestä. (Di Duca ym. 2017. 343.)

Yksi tunnetuimmista erityisen pitkistä Itävallan vaellusreiteistä on nimeltään Eagle Walk. Eagle Walk on 413 kilometriä pitkä vaellusreitti, joka kulkee koko Tirolin osavaltion halki. Reitin aikana ylitetään 7 eri vuoristoaluetta, mukaan lukien vuoriston, jossa Itävallan korkein vuori Großglockner sijaitsee. Eagle Walk on jaettu useaan osaan, ja sen voi kulkea myös vain osittain. (Tirol Werbung 2023c.)

Richard Sale (2010, 138–147) on kerännyt kirjaansa 'Euroopan upeimmat vaellusreitit' myös Itävallan Alpeille sijoittuvan Stubai Höhenwegin vaellusreitin. Reitti on liki 120 kilometrin mittainen hut-to-hut vaellus, joka sijaitsee Stubain Alpeilla Tirolissa. Kyseisen reitin kulkemiseen kuluu keskimäärin 8 tai 9 päivää, ja reitin varrella majoitutaan vuoristossa, hütteissa.

Kerry Walker (4.11.2021) puolestaan kertoo matkablogissaan Berliner Höhenwegin vaellusreiteistä. Kyseinen reitti on 85 kilometriä pitkä ja haastavuustasoltaan vaikea. Reitin kulkemiseen menee keskimäärin kahdeksan päivää. Reitti kulkee Zillertalin Alpeilla sekä Tuxin Alpeilla. Tämän vaellusreitin varrelle sijoittuu Itävallan yksi muistorikkaimmista hütteista, Berliner Hütte.

4.3.5 Itävaltalaisien vaellusreittien piirteet

Alaluvussa 2.2.1 tutustuttiin siihen, mitä vaellusreitit tarkoittavat. Lisäksi alaluvussa tutustuttiin suomalaisten käsitykseen vaellusreittien värikoodeista. Tässä alaluvussa perehdytään vaellusreitteihin ja niiden ominaispiirteisiin nimenomaan Itävallan Alpeilla. Vaellusreittien värit Itävallan Alpeilla ovat samat kuin Suomessa, mutta kuten alaluvussa 2.2.1 selvisi, värikoodeilla erottaa reitin muista saman alueen reiteistä. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi Suomessa punaiseksi luokiteltu reitti ei välttämättä ole yhtä haastava kuin Itävallassa sijaitseva punaiseksi luokiteltu reitti.

Itävallassa vaellusreitit on jaettu kolmeen eri tasoon: vaellusreitit (hiking trails), punaiset vuoristoreitit (red hiking trails) ja mustat vuoristoreitit (black hiking trails). Vaellusreitit ovat helppoja reittejä, joille ei tarvitse vuoristokokemusta tai erityisiä vuorikiipeilyvälineitä. Helppoja vaellusreittejä merkitään sinisellä värillä. Punaisten vaellusreittien vaikeusaste on haastavampi, ja reitit sisältävät kapeita ja jyrkkiä kohtia sekä osittaista kiipeämistä. Näitä reittejä merkitään punaisella värillä. Mustat vaellusreitit ovat puolestaan kauttaaltaan vaikeakulkuisia ja jyrkkiä, sekä sisältävät paljon pidempiä kohtia kiivettäväksi. (Tirol Werbung 2023d.)

Lisäksi vuoristoissa on erittäin vaikeakulkuisia alppireittejä (alpine routes), jotka ovat osittain tai kokonaan merkitsemättömiä reittejä. Alppireitit on suunnattu vain kokeneille vuorikiipeilijöille. Nämä reitit sisältävät kiipeämistä ilman suojaruustusta sekä kapeita kohtia, joissa on selkeä putoamisvaara. Reitin alkamiskohdassa on aina merkintä "Alpine Route". (Tirol Werbung 2023d.)

Kun mennään vielä hankalampaan maastoon, aletaan puhua via ferrata -reiteistä. Via ferrata yhdistää vuorikiipeilyn ja vaeltamisen. Reiteillä on vuorten seinämiin rakennettuja reittejä, jossa kiiveen on upotettu rautatankoja tai muita askelmia helpottamaan kulkua (kuva 12). Reittien varrella kuljetaan aina kiipeilyvaljaita käyttäen. (Eskola 2022.)

Kuva 12. Via ferrata -reitti (Eskola 2022)

Itävallassa vaellusreittien pituutta mitataan yleensä tunneissa eikä kilometreissä. Tämä johtuu siitä, että parinkin kilometrin pituinen reitti voi viedä aikaa monta tuntia, jos reitti on vaikeakulkuinen ja nousua on paljon. Vaellukseen keskimäärin käytettyjen tuntien avulla on helpompi ennakoida tulevaa matkaa ja sen haastavuutta. (Koivula 2020, 16–17.)

Itävallan Alpeilla vaellusreitit ovat suurimmalta osaltaan hyvin merkittyjä. Reittien varrella on usein värikoodattuja maalitäpliä esimerkiksi kivissä tai puissa. Käännöskohdissa ja risteyksissä on usein selkeät kyltit ja viitoitukset oikeaan suuntaan. Lisäksi viittoihin on usein merkitty aika, joka matkaan vielä kuluu. (Koivula 2020, 16–17.)

Kuten jo edellä on tullut ilmi, Itävallan Alpeilla on lukuisia eri pituisia vaellusreittejä. Mikä saattaa jollekin tulla yllätyksenä, maassa on myös kymmeniä erittäin pitkiä vaellusreittejä, joiden kulkemiseen kuluu useasta päivästä jopa yli kuukauteen. Näiden vaellusreittien varrella vaeltajat yöpyvät vuoristossa hütteissa ja saattavat taittaa matkaa satoja kilometrejä. (Walker 4.11.2021.)

4.4 Gondolihissit osana retkeilyä

Tirolin osavaltiossa on lukuisia gondolihissejä, jotka mahdollistavat pääsyn tuhansille vaelluspoluille vuorten huipulla. Gondoli hissit tarjoavat päiväretkeilijöille mahdollisuuden matkata korkealle vuoristoon ja takaisin yhden päivän aikana ilman hikeä ja kilometrien nousua vuorenrintettä pitkin.

Gondolihissit mahdollistavat luontoretkeilyn vuorilla iästä ja fyysisestä kunnosta huolimatta. (Tirol Werbung 2023e.)

Gondolihissien ala-asema on usein alppikylässä, josta hissi vie väliaseman/-asemien kautta huipulle. Hisseillä pääsee vuorten huipulle noin 15–20 minuutissa. Gondolihissien ala-, väli- ja yläasemilta lähtee lukuisia vaellusreittejä vuorten rinnettä ylös ja alaspäin. Lisäksi asemilta lähtee lyhyempiä vaellusreittejä, joiden aikana voi suunnata esimerkiksi rinteillä sijaitseviin almeihin lounaalle. (Björk 2007, 184–191.)

4.5 Retkeilykausi

Björk (2007, 184–191) kertoo, että Itävallan Alpeilla retkeilykausi sijoittuu pääosin touko- ja loka-kuun väliin. Keväällä lumien sulaessa huhti-toukokuussa vaelluskausi alkaa pikkuhiljaa vuorten rinteiltä. Huipulle puolestaan pääsee useimmiten vasta kesä-heinäkuun vaihteessa. Syksyllä vaelluskausi loppuu korkeammalla jo syyskuussa, kun taas matalammilla vuorten rinteillä pääsee nauttimaan ulkoilureiteistä jopa marraskuuhun. Vuorilla sää saattaa kuitenkin kesälläkin yllättää, ja lumi saattaa estää pääsyn huipuille myös heinä-elokuussa ajoittain.

Yleisesti ottaen paras aika nauttia Itävallan Alppimaisemista on kesä-heinäkuussa. Alkukesän ajatellaan olevan kauneinta aikaa Itävallan Alpeilla, koska silloin niityt vihertävät ja rinteille väriä tuovat myös kesäkuun puolivälistä eteenpäin kukkivat alppiruusut sekä alppitähdet. Kesäkuussa vuorilla on rauhallisempaa, kun taas heinä-elokuussa Keski-Euroopan lomakausien alkaessa Itävallan Alpit täyttyvät retkeilijöistä. (Björk 2007, 184–191.)

4.6 Varustus vuoristossa retkeilyyn

Pohtiessa varustusta Itävallan Alpeilla retkeilyyn, tulee ottaa huomioon korkeuserojen tuomat fyysiset haasteet sekä vaihtuvat sääolosuhteet. Olosuhteita ja maastoa tulee siis miettiä tarkasti niin kenkien kuin vaatteidenkin valinnassa.

Vaelluskenkien kannattaa olla pohjasta riittävän jämäkät vuoristomaastoon. Lisäksi kivikkoisessa ja epätasaisessa maastossa kannattaa käyttää nilkkoja tukevia varrellisia vaelluskenkiä. Myös vedenpitävyys on suositeltavaa, sillä vuoristoissa on paljon puroja, eikä mahdollisia sadekuuroja voi koskaan täysin poissulkea. (Koivula 2020, 11.)

Keskimäärin voi ajatella lämpötilan laskevan viidellä asteella tuhannen metrin nousua kohden. Lisäksi mitä korkeammalle nousee, sitä tuulisempaa yleensä on. Vaatetuksessa kannattaa siis huomioida kerrospukeutuminen ja vaatteiden lisääminen sekä poistaminen tarvittaessa. (Koivula 2020, 12–13.)

Alpeilla aurinko paistaa kirkkaasti ja uv-säteily on voimakasta. Näin ollen on syytä suojata itsensä päähineellä sekä uv-suojan omaavilla aurinkolaseilla niin helteillä kuin pakkaskeleilläkin. Myös ihon suojaaminen niin pitkähihaisilla ja lahkeisilla vaatteilla, kuin aurinkorasvalla tulee tarpeeseen. Aurinkorasvan suojakertoimen kannattaa olla 50+. (Koivula 2020, 13–15.)

Itäväallassa ja näin myös Itävallan Alpeilla, on syytä kantaa käteistä rahaa mukana. Suurin osa alppimajoista ja ravintoloista ei hyväksy maksukortteja. Lisäksi esimerkiksi kuljettaessa via ferrata polkuja, on syytä pakata mukaan kiipeilyvarusteet. (Brett 11.12.2022; Eskola 2022.)

5 Tutkimusmenetelmät

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutustua luontomatkailuun Itävallan Alpeilla erityisesti retkeilyn näkökulmasta. Lisäksi työssä haluttiin tutustua suomalaisten retkeilijöiden kokemuksiin alueella retkeillessä sekä selvittää heidän näkemyksiään aiheesta.

Työlle asetettiin seuraavat tutkimusongelmat:

- Mitkä ovat keskeisiä retkeilykohteita Itävallan Alpeilla ja mitä ne tarjoavat matkailijalle?
- Miten Itävallan Alpeilla retkeilleet suomalaiset kokevat alueella retkeilyn?
- Mitä olisi hyvä tietää suunnitellessa retkeilyä Itävallan Alpeilla?

Tässä luvussa tutustutaan tutkimusmenetelmiin ja tutkimuksen kulkuun. Aluksi perehdytään opinnäytetyössä käytettyihin tutkimusmenetelmiin sekä niiden valintaan. Tämän jälkeen esitellään tutkimuksessa käytetyt tutkimuskysymykset. Luvun lopussa tutustutaan tutkimusprosessin vaiheisiin.

5.1 Tutkimusmenetelmät

Tässä opinnäytetyössä käytettiin tutkimusmenetelminä pöytäkirjatutkimusta sekä kvantitatiivista tutkimusta. Pöytäkirjatutkimuksen avulla luotiin teoreettinen viitekehys opinnäytetyölle. Pöytäkirjatutkimuksen tueksi valittiin kvantitatiivinen tutkimus, jonka avulla haluttiin selvittää nimenomaan suomalaisten kokemuksia ja käsityksiä Itävallan Alpeista retkeilykohteena. Työn kvantitatiivinen tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena Webropol -alustalla.

Pöytäkirjatutkimus tarkoittaa jo olemassa olevaan tiedon keräämistä kirjoista, artikkeleista, aikaisemmista tutkimuksista ja muista lähteistä. Pöytäkirjatutkimus helpottaa ymmärtämään tutkittavaa aihetta. Pöytäkirjatutkimuksen toteuttaminen on tärkeä vaihe mitä tahansa tutkimusta, sillä sen avulla saadaan kerättyä kattava teoreettinen viitekehys tutkittavalle aiheelle. Pöytäkirjatutkimuksen tuloksia tulee verrata itse tehdyn tutkimuksen tuloksiin, jossa voi huomata, milloin on saanut kerättyä jotakin uutta tietoa. (Travis 2021.)

Kvantitatiivinen tutkimus tarkoittaa määrällistä tutkimusta. Tutkimuksen tulokset analysoidaan usein lukuina ja niiden välisinä suhteina. Kvantitatiivinen tutkimus on yksi tutkimuksen perusmenetelmistä. Kvantitatiivinen tutkimus toteutetaan usein kyselytutkimuksena. Tutkimusongelma muutetaan kysymyksiksi, joista kootaan kyselylomake. Kyselyn avulla kerätään mahdollisimman kattavasti aineistoa halutusta aiheesta. (Kananen 2010, 74–77.)

Tutkimuksen toinen perusmenetelmä on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi haastatteluna, tapaustutkimuksena tai havainnoivan tutkimuksen avulla. Kvalitatiivinen tutkimus antaa tutkimustuloksena syvällistä tietoa. Vaikka tutkimus olisi lähtökohtaisesti kvantitatiivinen kyselytutkimus, sen avoimet kysymykset ovat kvalitatiivisia. (SurveyMonkey s.a.)

Kyselytutkimuksessa luodaan kyselylomake. Kyselylomake voi sisältää monenlaisia kysymyksiä. Suosituimmat kyselyssä käytetyt kysymysmuodot ovat monivalintakysymykset, asteikkoihin perustuvat kysymykset sekä avoimet kysymykset. Monivalintakysymykset laittavat vastaajan valitsemaan tietyistä vaihtoehdoista yhden tai useamman. Monivalintakysymykseen vastaaminen on vastaajalle helppoa ja nopeaa. Asteikkoihin perustuvissa kysymyksissä on väittämiä, joista vastaaja valitsee esimerkiksi, kuinka vahvasti on samaa mieltä väittämän kanssa. Avoimet kysymykset puolestaan antavat vastaajalle mahdollisuuden kertoa omat ajatuksensa, jolloin vastaukset voivat olla mitä tahansa. Avoimet kysymykset tuottavat laadullista tutkimustietoa, vaikka ne ovatkin osana määrällistä tutkimusta. (Hirsjärvi ym. 1997, 198–205.)

Kvantitatiivisen tutkimuksen tulokset voidaan esittää esimerkiksi taulukoina, ja tunnuslukuina. Taulukoidessa tutkimustuloksia käytetään usein suoria jakaumia tai ristiintaulukointia. Suorilla jakaumilla tarkastellaan yksittäisen kysymyksen vastauksia, kun taas ristiintaulukoinnilla voidaan samanaikaisesti tarkastella useamman kysymyksen vastauksia. Taulukoiden tulkinnessa käytetään apuna prosentiosuuksia vastaajista ja pyritään keskittymään eroihin ja säännönmukaisuuksiin. Tutkimustuloksia analysoidaan niin, että saadaan vastaus tutkimusongelmaan. (Kananen 2010, 103–120.)

Kvantitatiivisen kyselytutkimuksen avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto, sillä tutkimuksen voi lähettää jopa tuhansille ihmisille esimerkiksi internetin välityksellä. Kysely on tehokas tutkimus-tyyppi sen helppouden vuoksi. On kuitenkin huomioitava, että kyselyssä on mahdollisuus väärinkäsityksille tai sille, ettei vastaaja vastaa kyselyyn ajatuksella tai ole tarpeeksi perehtyneitä aiheeseen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 191–193.)

Pöytäkirjatutkimus valittiin tutkimusmenetelmäksi, koska sen avulla saatiin kerättyä mahdollisimman kattava teoreettinen viitekehys tutkimukselle. Lisäksi sen avulla saatiin kartoitettua Itävallan Alpeilla retkeilyn ominaispiirteitä parhaiten.

Tutkimusongelmiin vastauksen saamiseksi, eli suomalaisten näkökulman selvittämiseksi käytettiin kvantitatiivista tutkimusta, koska sen avulla saatiin kerättyä mahdollisimman monen suomalaisen kokemuksia aiheesta. Pääasiassa kvantitatiivisen tutkimuksen tueksi luotiin kuitenkin muutama kvalitatiivinen, avoin kysymys, jotta pystyttiin perehtymään tarkemmin vastaajien ajatusmaailmaan. Kvalitatiivista tutkimustapaa ei valittu pääasialliseksi tutkimusmenetelmäksi, koska tutkimuksessa oli tarkoitus kartoittaa mahdollisimman monen suomalaisen ajatuksia aiheesta. Lisäksi tutkimuksen kohderyhmä, Itävallan Alpeilla retkeilleet suomalaiset, oli helpoimmin tavoitettavissa internetin välityksellä kyselytutkimusta käyttäen.

Webropol tarkoittaa kysely- ja raportointityökalua, jolla voidaan laatia erilaisia kyselyitä ja seurata tilastoja. Webropol alustalla voi luoda esimerkiksi asiakastyytyväisyyskyselyitä sekä lähettää kutsuja tapahtumiin ja kerätä ilmoittautumiset samalla alustalla. Kyselyalustalla voidaan kerätä monipuolisesti tietoa ja kerätty tieto voidaan muuttaa helposti luettaviksi tilastoiksi. (Webropol Oy s.a.) Tämän opinnäytetyön tutkimuskysely toteutettiin Webropol -alustalla tehdyllä kyselylomakkeella.

5.2 Kyselytutkimus

Opinnäytetyössä toteutettu kyselytutkimus jaettiin viidelle sivulle helpottamaan kyselyyn vastaamista. Kysely kokonaisuudessaan löytyy liitteestä 1. Kyselylomakkeen ensimmäinen sivu sisälsi lyhyen esittelyn kyselystä ja toinen sivu muutaman taustakysymyksen. Taustakysymyksissä selvitettiin vastaajan ikä, sukupuoli sekä ammattiluokka. Taustakysymykset luotiin helpottamaan tutkimustulosten analysointia.

Kolmannen sivun kysymyksillä tahdottiin selvittää vielä lisää suomalaisten taustoista, kysymällä syitä matkustaa Itävallan Alpeille sekä sitä, olivatko matka ja luontoretki omatoimisia vai järjestettyjä. Samalla sivulla selvitettiin vielä muun muassa kuinka monta kertaa vastaaja on retkeillyt Itävallan Alpeilla, sekä kuinka pitkiä retkiä hän on tehnyt.

Kyselylomakkeen neljännellä sivulla olevilla kysymyksillä pyrittiin ratkaisemaan ensimmäinen tutkimuskysymys: ”Mitkä ovat keskeisiä retkeilykohteita Itävallan Alpeilla, ja mitä ne tarjoavat matkailijoille?”. Tutkimuskysymykseen vastauksen löytämiseksi, lomakkeessa kysyttiin missä retkeilykohteissa vastaajat ovat käyneet, mitä vaellusreittejä pitkin he ovat kulkeneet sekä mitkä ovat tärkeimmät syyt retkeillä Itävallan Alpeilla.

Kyselylomakkeen viimeisellä sivulla pyrittiin selvittämään vastaus tutkimusongelmiin: ”Miten Itävallan Alpeilla retkeilleet suomalaiset kokevat alueella retkeily?” sekä ”Mitä olisi hyvä tietää suunnitelmassa retkeilyä Itävallan Alpeilla?”. Näiden selvittämiseksi vastaajaa pyydettiin liikuttamaan kuvaa kahden vastakohdan välillä mielestään sopivaan kohtaan (esimerkiksi turvallinen – vaarallinen akselilla), sekä vastaamaan kuinka samaa mieltä on erilaisten väittämien kanssa. Kyselyssä tahdottiin myös testata vastaajien tietämystä Itävallan Alppien säännöistä, ja näin ollen lomakkeessa pyydettiin vastaajia valitsemaan mitkä sääntöihin liittyvät väittämät pitävät heidän mielestään paikkansa. Lisäksi kyselyssä pyydettiin vastaajia kuvailemaan Itävallan Alppeja, sekä kertomaan alueella retkeilyn yllättävistä tekijöistä. Kaksi viimeisintä toteutettiin avoimina kysymyksinä.

5.3 Tutkimuksen eteneminen

Opinnäytetyön kirjoittaminen aloitettiin marraskuussa 2022 teoreettisen viitekehyksen kirjoittamisella. Teoreettisen viitekehyksen, eli lukujen 2–4, kokoamiseen käytettiin pöytäkirjatutkimusta.

Tutkimuksen alussa tutustuttiin luontomatkailuun ja erityisesti retkeilyyn osana luontomatkailua. Tämän jälkeen tutkimuksessa perehdyttiin Itävallan Alppeihin maantieteellisestä näkökulmasta. Retkeilyyn ja Itävallan Alppeihin tutustumisen jälkeen pöytäkirjatutkimuksessa siirryttiin Itävallan Alpeilla retkeilyn ominaispiirteisiin.

Pöytäkirjatutkimuksessa materiaaleina käytettiin laajasti erilaisia lähdetyppejä. Retkeilyn käsitteeseen perehdyttäessä materiaalina käytettiin useita retkeilystä ja retkeilyn eri aihealueista kirjoitettuja kirjoja. Lisäksi materiaalina käytettiin erilaisia nettisivustoja, kuten esimerkiksi Metsähallituksen ja Ympäristöministeriön sivut.

Itävallan Alppien maantieteeseen tutustuttaessa käytettiin lähteenä niin Itävallan maantieteeseen perustuvia kirjoja kuin paikallisia nettisivustoja. Aiheeseen perehtymisessä apuna toimi myös Itävallan Alppeihin kohdistuvat oppikirjat ja -aineistot. Paikallisista nettisivuista materiaaleina käytettiin erityisesti Itävallan info sivua sekä maan kansallis- ja luonnonpuistojen sivustoja.

Itävallan Alpeilla retkeilyyn liittyvän materiaalin löytäminen osoittautui haastavammaksi kuin tätä edeltävissä aiheissa. Näin ollen aiheeseen tutustuttiin esimerkiksi alueella retkeileiden henkilöiden kirjoittamien kirjojen sekä blogien avulla. Lisäksi materiaalina käytettiin matkaoppaita, Itävallan hallituksen nettisivustoa sekä Tirolin osavaltion omaa sivustoa.

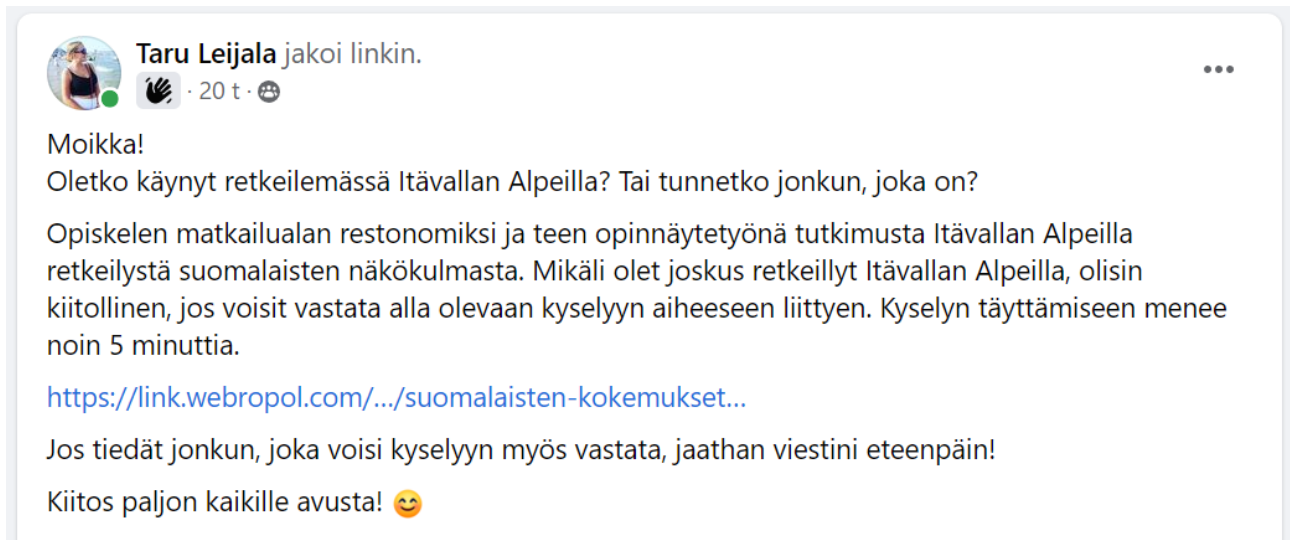
Kun pöytäkirjatutkimus saatiin loppuhiomista vaille valmiiksi, opinnäytetyössä siirryttiin empiiriseen tutkimukseen, mikä tässä työssä tarkoitti kyselytutkimuksen tekemistä. Kyselytutkimuksen luonnostelu alkoi pohtimalla, miten tutkimusongelma saadaan ratkaistuksi ja vastaukset tutkimuskysymyksiin selvitettyksi. Kyselytutkimusta alettiin luonnostelemaan Word -alustalle, ja tämän jälkeen Webropol -alustalle. Kun kysely oli saatu muodostettua Webropolissa sopivaksi, se lähetettiin vielä testivastaajalle kommentoitavaksi. Muutamien kommenttien pohjalta tehtyjen korjausten jälkeen kysely oli valmis jakoon.

Koska nimenomaa Itävallan Alpeilla retkeileiden suomalaisten löytämisen ajateltiin olevan melko haastavaa, vastaajien lukumäärän tavoitteeksi ei asetettu tarkkaa määrää, vaan ajatuksena oli kerätä mahdollisimman paljon vastauksia. Jotta tutkimustulokset olisivat edes jotenkin suuntaa antavia, ajateltiin kuitenkin, että kyselyyn tulisi saada vähintään 100 vastausta, tai muuten tutkimuksessa täytyisi käyttää tukena joitain muitakin tutkimusmenetelmiä.

Kyselylomake avattiin vastaajille toinen maaliskuuta 2023. Kyselylinkkiä jaettiin opinnäytetyön kirjoittajan sosiaalisessa mediassa, sekä tuttavien kautta. Lisäksi kyselyä jaettiin erilaisissa ryhmissä Facebookin kautta kuvassa 13 näkyvän saateviestin kera. Facebook-ryhmät, jossa kyselyä jaettiin, on lueteltu alla:

- HC-partiolaiset

- Retkeilijät
- Finnen in Tirol – Suomalaiset Tirolissa
- Suomalaiset Itävallassa
- Wienin suomalaiset – die Finnen in Wien
- Suomalaiset reissaajat
- Suomalaiset Salzburgissa FI

Kuva 13. Kyselyn saateteksti Facebook-ryhmissä

Toisinkuin etukäteen ajateltiin, kyselylomake saavutti nopeasti suuren joukon vastaajia. Ensimmäisen 12 tunnin aikana vastauksia kyselylle olikin kertynyt jo yllättävät 87 kappaletta. Näin ollen todettiin, että sadan vastauksen tavoite todennäköisesti täyttyy melko nopeasti. Kun kysely oli ollut auki neljä vuorokautta, myös vastauksia oli saatu yli tavoitteen.

Neljä päivän aikana kyselylinkkiä avattiin 320 kertaa. Kyselyn avaajista 178 aloittivat täyttämään kyselyä, joista puolestaan 65 prosenttia täytti kyselyn loppuun saakka. Tämä teki kyselyyn vastaajien kokonaismääräksi 117. Vastaajamäärän todettiin riittävän tämän opinnäytetyön tutkimukseen, jotta tulokset ovat riittävän luotettavat. Näin ollen tutkimustuloksia alettiin analysoida.

5.4 Tutkimustulosten analysointi

Tämän opinnäytetyön tuloksia analysointiin niin suorina jakaumina sekä ristiintaulukoimalla. Tutkimustuloksia havainnollistettiin erilaisien taulukoiden, kaavioiden ja kuvioiden avulla. Avoimien kysymysten tulosten havainnollistamisessa käytettiin apuna sanapilviä. Luvussa 6 analysoitiin tutkimustulokset perehtyen tutkimuksen jokaiseen kysymykseen.

Ensin käytiin läpi kyselyyn vastaajien perustiedot eli kysymyksien 1–3 vastaukset. Perustiedot analysoitiin suoraina jakaumina, jotta saatiin selville vastaajien ikä-, sukupuoli- sekä ammattiluokka-jakaumat myöhempien vastausten analysointia varten. Perustietojen jälkeen analysoitiin kysymykset 4–9, joiden tarkoituksena oli selvittää miksi, ja miten vastaajat matkustivat Itävallan Alpeille ja retkeilivät Itävallan Alpeilla. Näiden kysymysten analysointiin käytettiin osittain suoria jakaumia, ja osittain ristiintaulukointia vastaajien iän ja sukupuolen mukaan. Luvun lopuksi analysoitiin kysymysten 10–17 vastaukset. Näiden kysymysten tarkoituksena oli antaa hieman syvällisempää tietoa siitä, missä suomalaiset retkeilivät Itävallan Alpeilla sekä miten he kokevat alueella retkeilyn. Tutkimustuloksia analysoitiin suorien jakaumien, ristiintaulukoinnin sekä sanapilvien avulla.

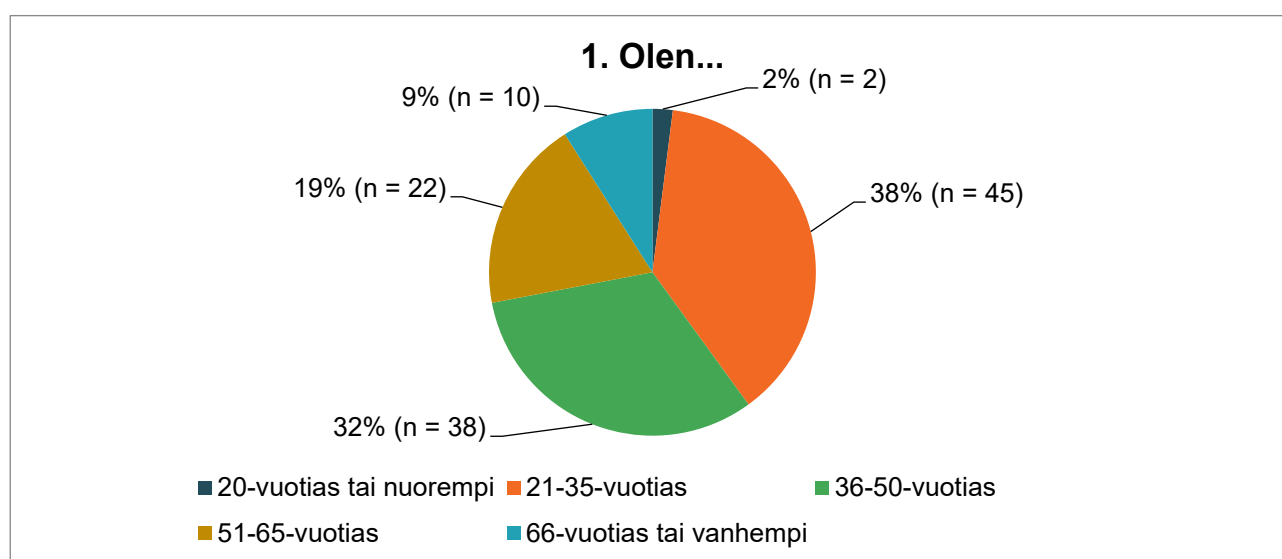
Kyselytutkimuksen vastausten analysoinnin jälkeen tutkimustuloksista tehtiin yhteenveto luvussa 7. Kyselytutkimuksen tuloksia yhdistettiin pöytäkirjatutkimuksen tuloksiin, joiden perusteella tehtiin johtopäätöksiä suomalaisten näkemyksistä ja kokemuksista Itävallan Alpeilla retkeilystä. Tutkimustulokset ja johtopäätöksen kerättiin yhteen vastaamaan tutkimuskysymyksiin. Jokaisen tutkimuskysymyksen ratkaisuille luotiin myös kuviot/taulukot helpottamaan tulosten tulkintaa.

6 Tutkimustulokset

Tässä luvussa tutustutaan kyselytutkimuksen tuloksiin. Luvun alussa on analysoitu kyselyn vastaajien perustiedot, eli ikä, sukupuoli ja ammattiluokka. Perustietojen jälkeen on analysoitu kysymykset, jotka kertovat miksi ja miten suomalaiset matkustivat ja retkeilivät Itävallan Alpeilla. Luvun lopussa analysoidut kysymykset avaavat suomalaisten kokemuksia ja näkemyksiä alueella retkeilystä.

6.1 Taustakysymykset

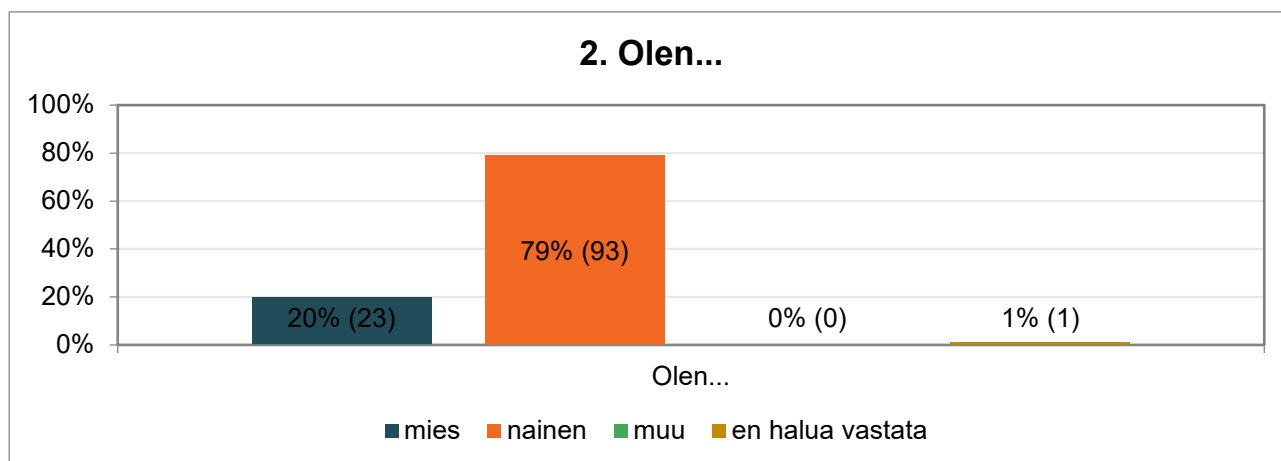
Ensimmäiseksi vastaajilta kysyttiin heidän ikäänsä (kuva 14). Suurin osa vastaajista oli 21–35-vuotiaita. Myös 36–50-vuotiaita vastaajia oli huomattavasti enemmän kuin muiden ikäluokkien edustajia. Näiden kahden ikäryhmän edustajia oli vastanneista yhteensä 83 kappaletta, mikä tarkoittaa selkeästi suurimman osan vastaajista olleen 21–50-vuotiaita. Kyselyyn vastanneista vain kaksi henkilöä kertoi olleensa alle 21-vuotiaita. Myös yli 65-vuotiaiden vastaajien lukumäärä jäi vain kymmeneen vastaajaan. 51–65-vuotiaita vastaajia puolestaan oli yhteensä 22. Koska vastaajien ikäjakama ei ole tasainen, ristiintaulukointi iän perusteella on osittain epäluotettavaa. Kuitenkin esimerkiksi 21–35- ja 36–50-vuotiaiden vastauksia voi verrata keskenään melko luotettavasti.

Kuva 14. Vastaajien ikäjakama (n=117)

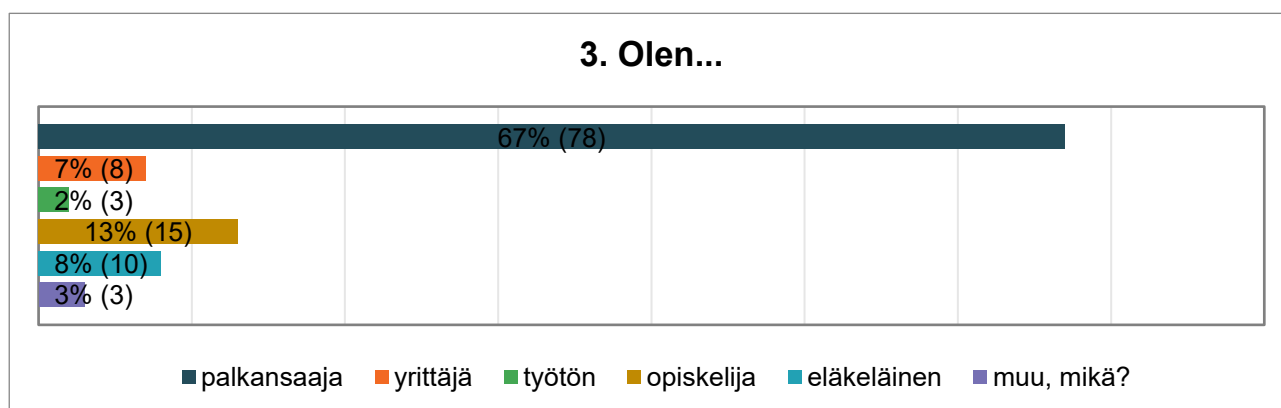
Toisessa kysymyksessä kartoitettiin vastaajien sukupuolta. Vastaajien sukupuolijakaumaa on havainnollistettu kuvassa 15. Naisvastaajien lukumäärä oli ylivoimaisesti suurin, ja vastaajista naisia olikin 79 prosenttia, eli 93 henkeä. Miesvastaajia puolestaan kertyi 23. Koska naisvastaajien lukumäärä oli huomattavasti suurempi kuin miesvastaajien, myöhemmissä kyselyn tuloksissa käytetty sukupuolivertailu ei välttämättä ole täysin luotettava. Vastaajista kukaan ei kertonut olevansa

muunsukupuolinen, mutta yksi vastaajista päätti olla paljastamatta sukupuoltaan. Jatkossa tuloksista, joiden analysoinnissa on käytetty sukupuolivertailua, on jätetty pois sen henkilön vastaus, joka ei halunnut vastata sukupuolikysymykseen.

Kuva 15. Vastaajien sukupuolijakauma (n=117)

Kolmannessa kysymyksessä kartoitettiin vastaajien ammattiluokkaa, jota on havainnollistettu kuvassa 16. Ylivoimaisesti suurin osa kyselyyn vastanneista on palkansaajia (78kpl). Kyselyyn vastasi myös jonkin verran yrittäjiä (8kpl), opiskelijoita (15kpl) sekä eläkeläisiä (10kpl). Lisäksi kolme vastaajaa kertoi olleensa työttömiä vastaushetkellä. Kysymyksen ”muu, mikä” vaihtoehdon valitsi kolme henkilöä, jotka kertoivat ammattinimikkeikseen kotiäiti, kotirouva ja apurahatutkija. Koska saadut vastaukset ovat jakautuneet niin epätasaisesti, ja eri ammattiluokkien vastaukset eivät eronneet toisistaan huomattavasti, ristiintaulukointia ammattiluokan perusteella ei ole käytetty myöhempien tutkimustulosten analysoinnissa.

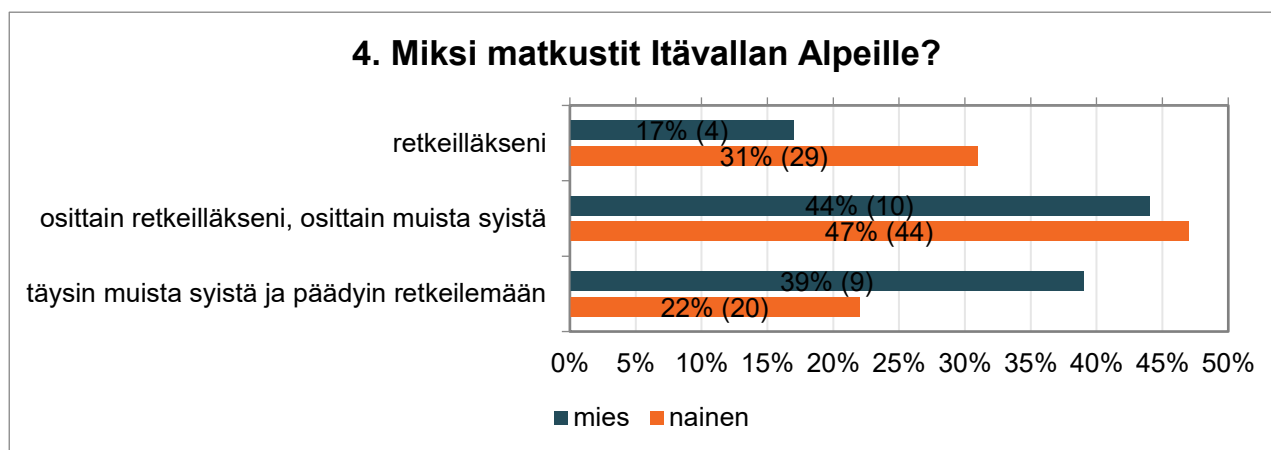

Kuva 16. Vastaajien ammattiluokat (n=117)

6.2 Miksi ja miten suomalaiset matkustavat Itävallan Alpeille/retkeilevät Itävallan Alpeilla?

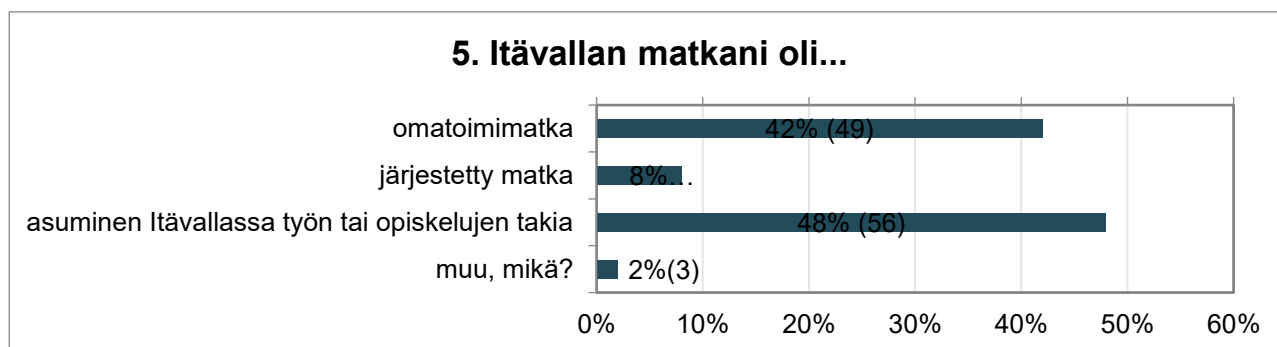
Neljännellä kysymyksellä haluttiin selvittää, matkustiko vastaaja Itävallan Alpeille retkeilläkseen vai ei. Lähes puolet (47 %) vastaajista kertoi matkustaneensa Itävallan Alpeille osittain retkeilläkseen ja osittain muista syistä. Vajaa puolet äänistä jakautui retkeilläkseen alueelle matkustaneisiin (28 %) ja täysin muista syistä alueelle matkustaneisiin, jotka päätyivät retkeilemään (25 %).

Kuvassa 17 on nähtävissä miesten ja naisten syitä matkustaa Itävallan Alpeille. Suurin osa kummastakin sukupuolesta matkusti alueelle osittain retkeilläkseen ja osittain muista syistä. Selkeästi suurempi osa naisista kuitenkin matkusti Itävallan Alpeille nimenomaan retkeilläkseen, kun taas suurempi osa miehistä matkusti alueelle täysin muista syistä.

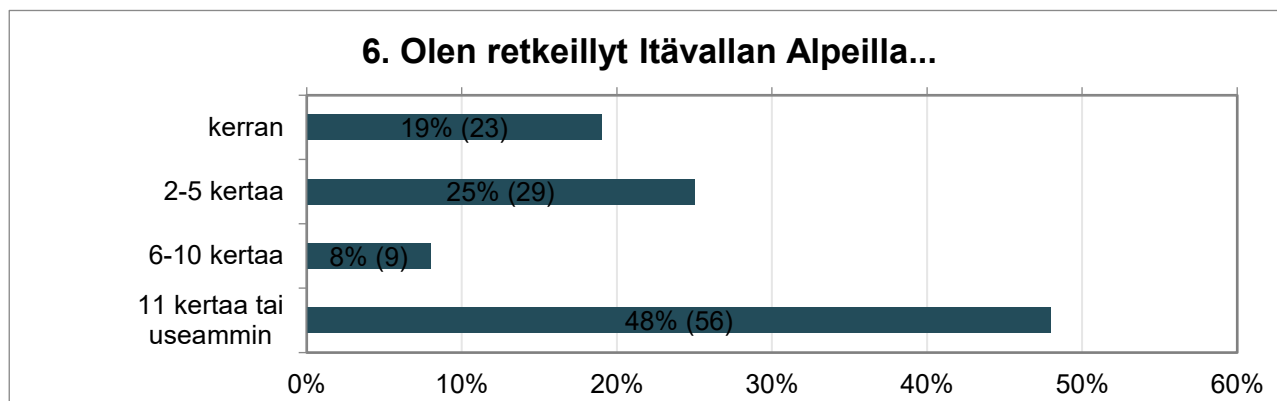
Kuva 17. Vastaajien syyt matkustaa Itävallan Alpeille (n=117)

Tutkimuksen viidennellä kysymyksellä selvitettiin vastanneiden Itävallan matkojen omatoimisuutta. Kysymyksen tulokset ovat nähtävissä alla olevasta kuvasta (kuva 18). Kyselyyn vastanneet jakautuivat suurimmaksi osaksi omatoimimatkalaisiin sekä Itävallassa asuneisiin henkilöihin. Vain yhdeksän vastanneista oli ollut Itävallassa järjestetyllä matkalla. Kolme vastaajaa valitsi vaihtoehdon "muu, mikä?", ja täydensi sitä kertomalla olleensa sekä omatoimi- että järjestetyllä matkalla.

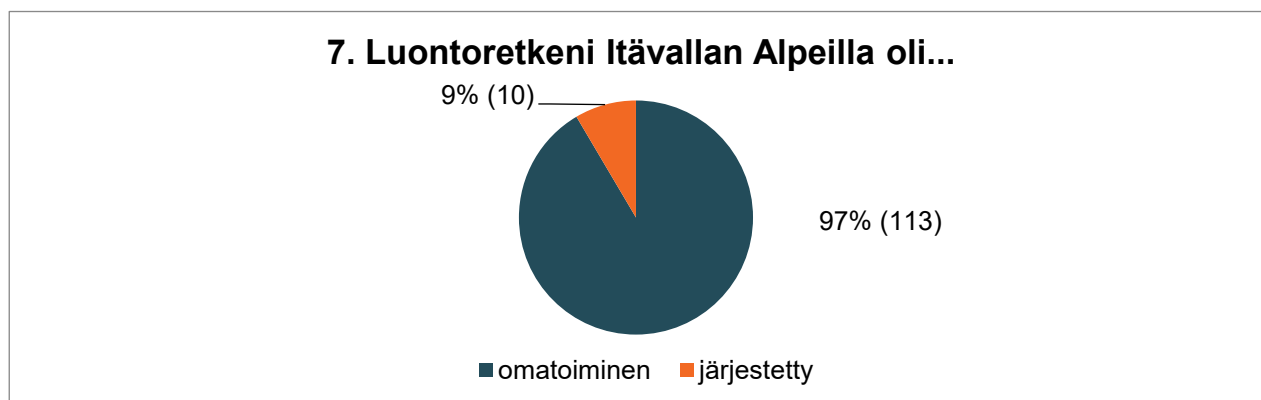
Kuva 18. Suomalaisen Itävallanmatkojen omatoimisuus (n=117)

Kuudennessa kysymyksessä kartoitettiin sitä, kuinka monta kertaa vastaajat ovat retkeilleet Itävallan Alppien seudulla (katso kuva 19). Suurin osa vastanneista on retkeillyt alueella useita kertoja. Muutaman (2–5) kerran retkeilleitä oli 25 % vastaajista ja 6–10 kertaa retkeilleitä oli 8 % vastaajista. Jopa 48 % vastaajista kertoi retkeilleensä alueella 11 kertaa tai vieläkin useammin.

Kuva 19. Suomalaisten tekemisen retkien lukumäärä Itävallan Alpeilla (n=117)

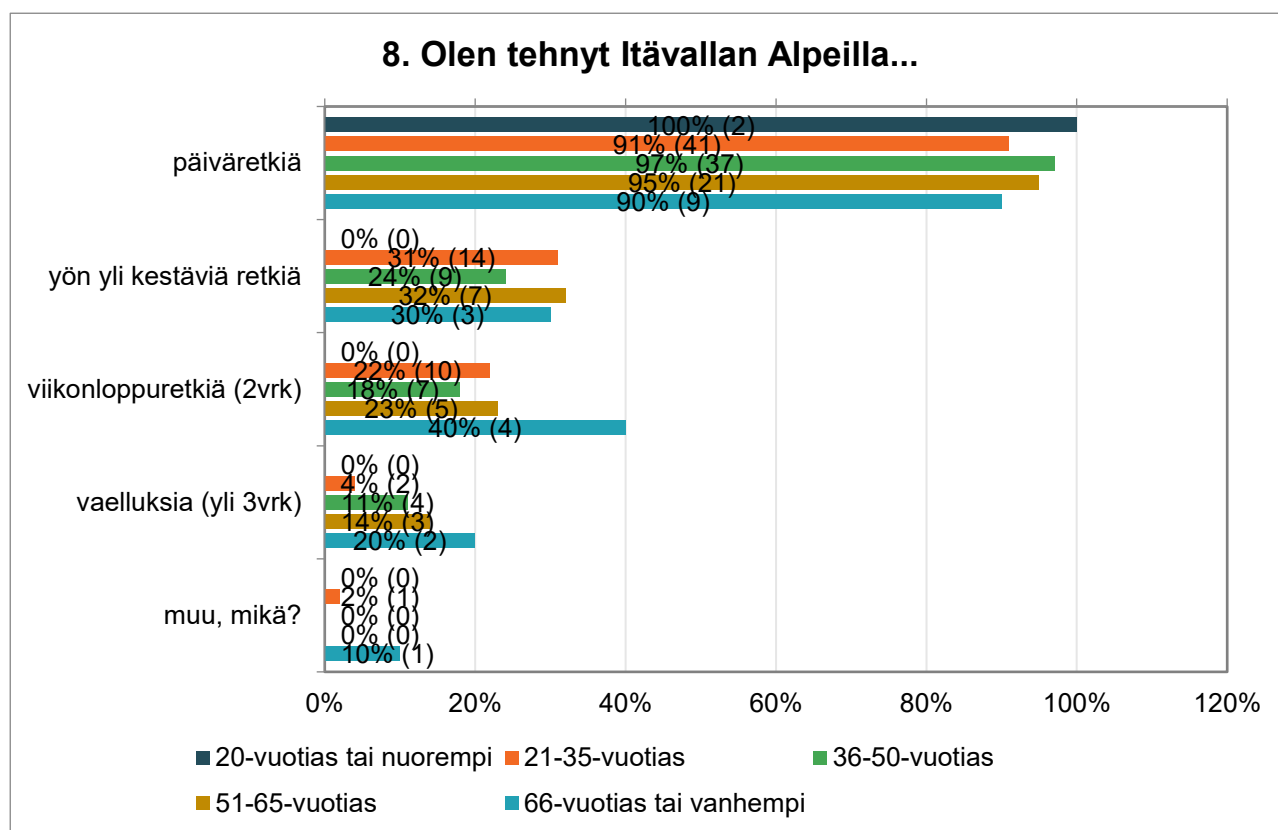
Seitsemännessä kysymyksessä selvitettiin, oliko vastaajien luontoon kohdistuneet retket omatoimisia vai järjestettyjä (kuva 20). Tässä kysymyksessä vastaaja pystyi valita yhden tai useamman vaihtoehdon. Vastaajista melkein kaikki (97 %) oli retkeillyt omatoimisesti. Vain 9 % vastaajista oli ollut mukana järjestetyllä luontoretkeillä.

Kuva 20. Luontoretkien omatoimisuus (n=117)

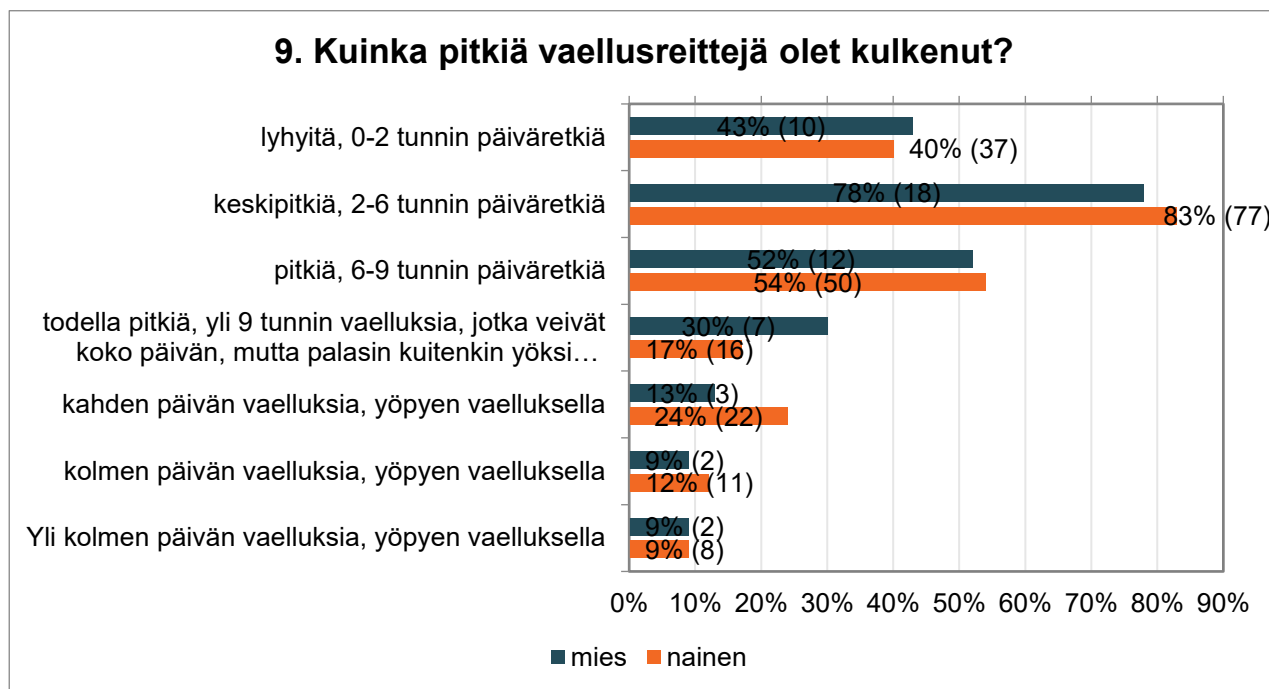
Kysymyksessä 8 tutkittiin sitä millaisia luontoretkiä suomalaiset tekevät Itävallan Alpeilla. Vastaaja sai valita yhden tai useamman vaihtoehdon. Jokaisesta kyselyyn vastanneesta ikäluokasta lähes kaikki vastanneet olivat tehneet alueella päiväretkiä. Yhden yön yli kestäviä retkiä oli tehty toiseksi eniten lähes kaikissa ikäluokissa. Poikkeuksena tähän 66-vuotiaat tai vanhemmat, jotka olivat tehneet enemmän viikonloppuretkiä kuin yhden yön retkiä. Kustakin ikäluokasta vain muutamat kertoivat tehneensä alueella yli kolmen vuorokauden vaelluksia. Vastaajista yksi täydensi vielä päiväretki

valintaansa sanoilla ”1 vrk ilman yöpymistä” ja yksi kertoi osallistuneensa lasketteluvaellukselle. Vastauksia on havainnollistettu kuvassa 21.

Kuva 21. Retkityypit ikäluokittain (n=117)

Kysymyksessä 9 selvitettiin vielä suomalaisten tekemien retkien pituuksia Itävallassa. Myös tässä kysymyksessä vastaaja pystyi valita yhden tai useamman sopivan vaihtoehdon. Kysymyksen vastauksia on havainnollistettu sukupuolen mukaan ristiintaulukoiden kuvassa 22. Suurin osa niin mies, kuin naisvastaajistakin oli tehnyt keskipitkiä (2–6 tunnin) päiväretkiä alueella. Kummankin sukupuolen edustajat olivat tehneet toiseksi eniten pitkiä (6–9 tunnin) päiväretkiä ja kolmanneksi eniten lyhyitä (0–2 tunnin) retkiä. Prosentuaalisesti miehet olivat tehneet enemmän todella pitkiä yli 9 tunnin vaelluksia yhden päivän aikana. Toisaalta naiset olivat tehneet enemmän kahden ja kolmen päivän pituisia vaelluksia, kuin taas yli kolmen päivän vaelluksia olivat naiset ja miehet tehneet prosentuaalisesti saman verran.

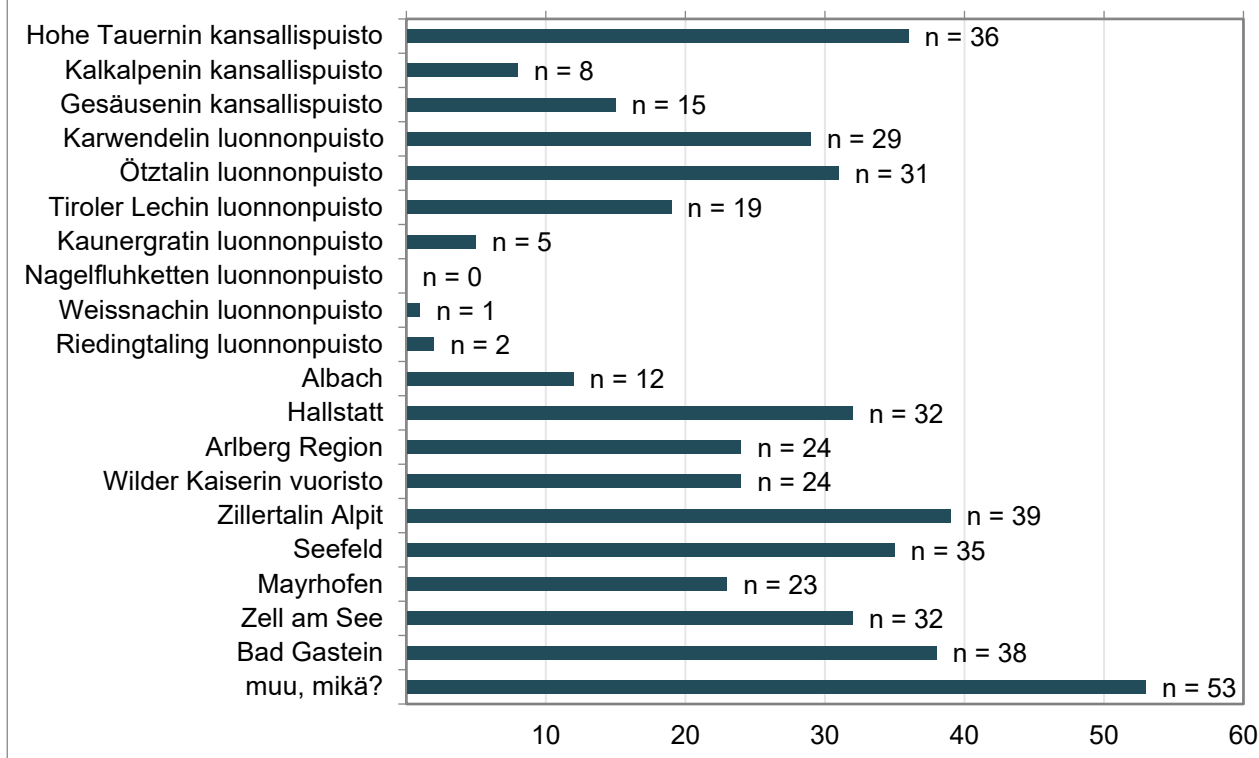
Kuva 22. Kuljettujen vaellusreittien pituudet sukupuolittain (n=117)

6.3 Tärkeimmät retkeilykohteet ja niiden tarjonta

Kymmenennellä kysymyksellä haluttiin selvittää tärkeimmät retkeilykohteet Itävallan Alpeilla suomalaisen näkökulmasta. Tässä kysymyksessä vastaaja sai valita yhden tai useamman vaihtoehdon. Vastaajien vierailemat retkeilykohteet näkyvät kuvassa 23. Vastaajien keskuudessa suosituimmat retkeilykohteet olivat Hohe Tauernin kansallispuisto, Zillertalin Alpit sekä Bad Gastein. Muita suosittuja alueita oli yli 30 kävijää keränneet Ötztalin luonnonpuisto, Hallstat, Seefeld ja Zell am See, sekä yli 20 kävijää keränneet Karwendelin luonnonpuisto, Arlberg Region, Wilder Kaiserin vuoristo ja Mayrhofen.

Lisäksi lähes puolet vastaajista valitsi vaihtoehdon ”muu, mikä?”. Kyseisen vaihtoehdon valinneista useat kertoivat, etteivät muista alueiden nimiä, joissa retkeilivät. He, jotka muistivat, olivat käyneet monessa eri retkeilykohteessa, kuitenkin erityisesti Dachsteinin ja Salzburgin noustessa esille. Avoimeen kohtaan täytettyjä retkeilykohteita on havainnollistettu sanapilvellä kuvassa 24.

10. Missä retkeilykohteessa/-kohteissa olet käynyt?

Kuva 23. Suomalaisen vierailijat retkeilykohteet (n=117)

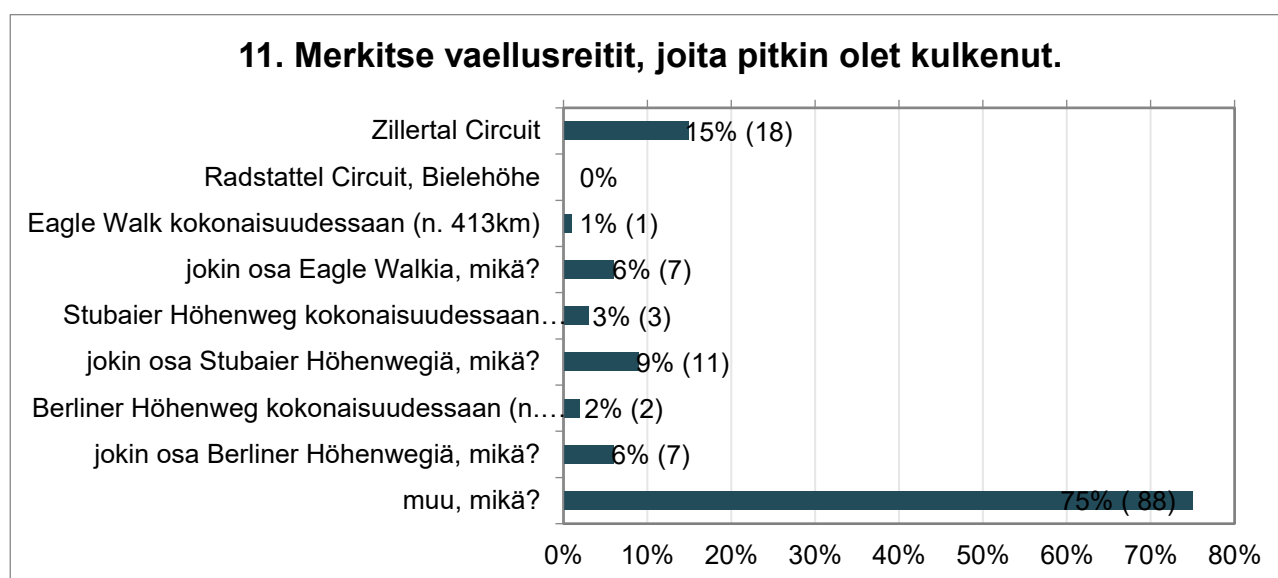
achensee alpen ankergruppe berchtesgadenland bregenzin brixen dachstein feuerkogel
 filzmoos gaisberg garmisch gasteinertal gebirge großarl grunberg grünberg halltal himmel hochkönig innsbruck
 innsbruckin innsbruckissa jäätikköalueella kitzbuhel kleinarl kleins krimml kärnten leonhard lermoos lünersee
 mariazell murau navistal nenzinger niederösterreich nockberg patscherkofel pitztal piztal postalm salzburg
 salzkammergut semmering serfaus steiermarkissa steiermarkissa steiermark stubaital söldenin tannheimer tauern
 totes traunstein tuxin untersberg viilach walsertal werfenweng wölzer ylätavallan

Kuva 24. Suomalaisen vierailijat retkeilykohteet sanapilvi

Joissain vastaajien vierailuissa retkeilykohteissa on melko suuri ero riippuen siitä, matkustiko vastaaja Itävallan Alpeille retkeilläkseen, osittain retkeilläkseen vai täysin muista syistä. Kysymyseen vastatessaan täysin muista syistä Itävaltaan matkustaneet valitsivat tuplasti enemmän vaihtoehtoa "muu, mikä?", kuin retkeilläkseen ja osittain retkeilläkseen alueelle tulleet. Lisäksi täysin muista syistä alueelle matkustaneet olivat huomattavasti useammin retkeilleet Hallstatissa ja Seefeldissä, kun taas retkeilyperustein matkustaneet olivat vierailleet huomattavasti enemmän Zillertalin Alpeilla ja Bad Gasteinissa. Lisäksi retkeilyperustein Itävallan Alpeille matkustaneet olivat retkeilleet enemmän Karwendelin, Ötztalin ja Tiroler Lechin luonnonpuistoissa, sekä Arlberg

Regionilla, Wilder Kaiserin vuoristossa ja Zell am Seessä. Suomalaisten vierailemia retkeilykohteita on havainnollistettu liitteessä 2.

Kysymyksessä 11 pyrittiin selvittämään tunnetut vaellusreitit, joita pitkin vastaajat ovat kulkeneet (kuva 25). Vastaaja pystyi valita yhden tai useamman vaihtoehdon. Vaihtoehtoihin nostetuista reiteistä suosituin oli Zillertal Circuit, jonka oli kulkenut 15 % vastaajista. Pieni osa vastaajista oli kulkenut jonkin osan kolmesta pidemmästä vaellusreitistä (Eagle Walk, Stubaiier Höhenweg tai Berliner Höhenweg). Muutama vastaajista oli myös kulkenut edellämainitut reitit kokonaisuudessaan.

Kuva 25. Suomalaisten kulkemat vaellusreitit Itävallan Alpeilla (n=117)

Kuitenkin ehdottomasti suosituin vastausvaihtoehto oli "muu, mikä?" vaihtoehto. Suurin osa kyseisen vaihtoehdon valinneista kertoi, että on kulkenut paljon erilaisia pieniä reittejä, joiden nimeä ei muista tai ole edes katsonut reitille mennessä. Monet kertovat myös kulkeneensa omia reittejään huiputtaen erikokoisia vuoria. Nimeltä avoimessa kohdassa mainittiin useampaan otteeseen Innsbruckin yläpuolelle kohoavan Nordketten vuoren vaellusreitit, reitti Olpererhüttelle sekä Achenseen alueen vaellusreitit.

Seuraavaksi pyrittiin selvittämään, mitkä tekijät ovat suomalaisten mielestä tärkeimpiä syitä retkeillä kohdealueella. Kysymyksessä 12 pyydettiin vastaajia valitsemaan kolme mielestään tärkeintä syytä retkeillä Itävallan Alpeilla. Suomalaisten mielestä tärkeimpiä syitä retkeillä Itävallan Alpeilla on havainnollistettu kuvassa 26.

Kaksi ylivoimaisesti suosituinta valintaa olivat maisemat (73 % vastaajista valitsi tämän vaihtoehdon) ja vuoret (63 % vastaajista valitsi tämän vaihtoehdon). Suosituiksi valinnoiksi vastaajat valitsivat myös hyvin merkityt reitit, monipuolinen maasto, vuorten huiputus jalan, paikallinen kulttuuri

sekä vuoristorajet. "Muu, mikä?" vaihtoehto valittiin kuusi kertaa. Lisätietona edeltä mainittuun valintaan annettiin luonto, vaihtelu Lapin maisemiin, lapsiystävälliset reitit, helppo kohde paikallisille, rentoutuminen ja hyvät taukomahdollisuudet.

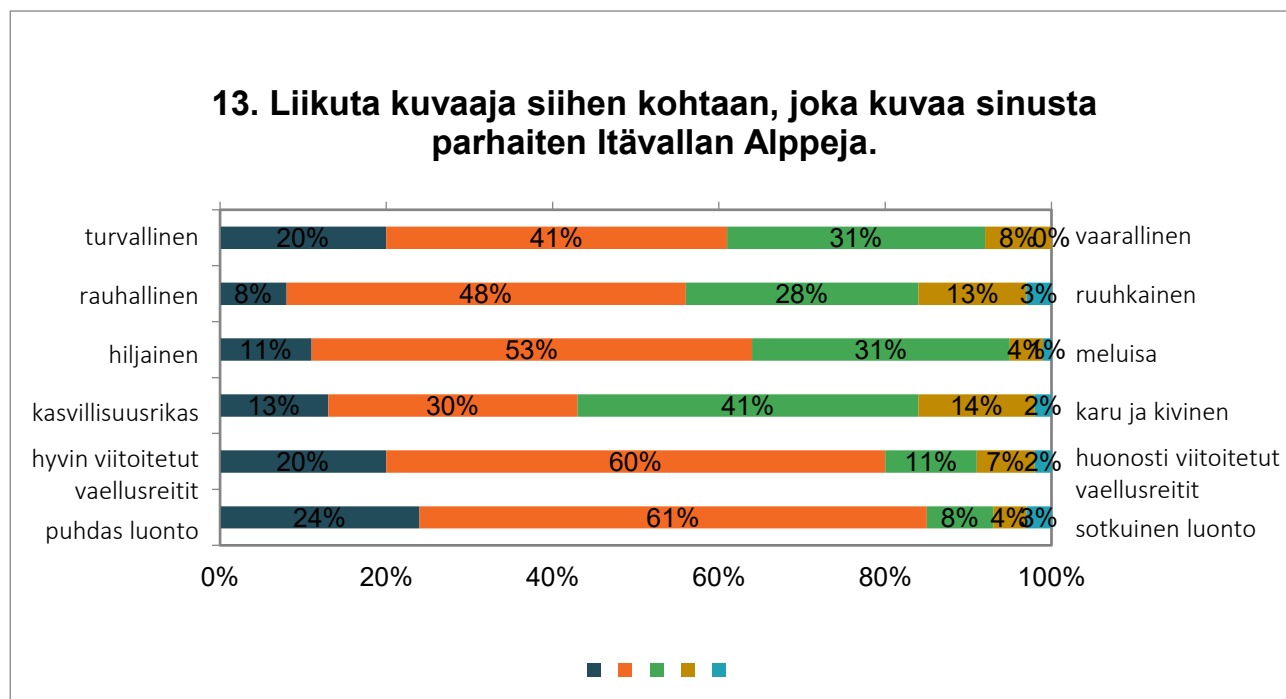
Kuva 26. Tärkeimmät syyt retkeillä Itävallan Alpeilla (n=117)

Tarkasteltaessa retkeilyn syitä eri vastaajaryhmillä, mielenkiintoiseksi osoittautuu syiden vaihtelevuus päiväretkeilijöiden ja yön yli retkeilevien mielestä (liite 3). Päiväretkeilijöiden suosituimmaksi syyksi osoittautui maisemat, jonka 75 % vastaajista valitsi, ja toiseksi suosituimmaksi valinnaksi osoittautui vuoret, jonka 66 % vastaajista valitsi. Päiväretkeilijöiden vastausten perusteella seuraavaksi suosituimmat syyt retkeillä alueella oli hyvin merkityt reitit (26 % vastauksista), monipuolinen maasto (22 %) ja vuorten huiputus jalan. Yön yli alueella retkeilleistä vain 55 % valitsi maisemat syyksi retkeillä alueella, ja 60 % valitsi vuoret. Yön yli retkeilevien kolmanneksi suosituimmaksi valinnaksi nousi vuorten huiputus jalan, keräten 38 % valinnoista, mikä oli prosentuaalisesti lähes puolet enemmän ääniä kuin päiväretkeilijöiden antamat äänet vaihtoehdolle. Tästä seuraavaksi suosituimmat valinnat olivat hyvin merkityt reitit sekä monipuolinen maasto (molemmilla 30 % yön yli retkeilevien valinnoista), mitkä nekin osoittautuivat suosituimmaksi yön yli retkeilevien näkökulmasta.

Päiväretkeilijöiden vähiten valitsevat syyt olivat majoittuminen hütteissa (3 %), paikalliseen kasvillisuuteen tutustuminen (4 %) ja vaellusreittien pituus (4 %). Yön yli retkeilevien näkökulmasta kolme vähiten valittua syytä olivat vaellusreittien pituus (3 %), vuoren huipulle vievät gondolihsit (3 %) ja paikalliseen kasvillisuuteen tutustuminen (3 %).

6.4 Suomalaisien kokemukset Itävallan Alpeilla retkeilystä

Kysymyksessä 13 pyydettiin vastaajia liikuttamaan kuvaajaa kahden vastakohtan välillä sen mukaan, kuinka Itävallan Alpit koetaan retkeilykohteena. Kuvassa 27 on havainnollistettu kysymyksen tuloksia. Tutkimukseen osallistuneet suomalaiset kokevat kohdealueen melko turvalliseksi, rauhalliseksi ja hiljaiseksi. Lisäksi alue koetaan suhteellisen kasvillisuusrikkaaksi ja puhtaaksi, sekä alueen vaellusreitit koetaan melko hyvin merkityiksi.

Kuva 27. Itävallan Alpit retkeilykohteena suomalaisten näkökulmasta (n=113)

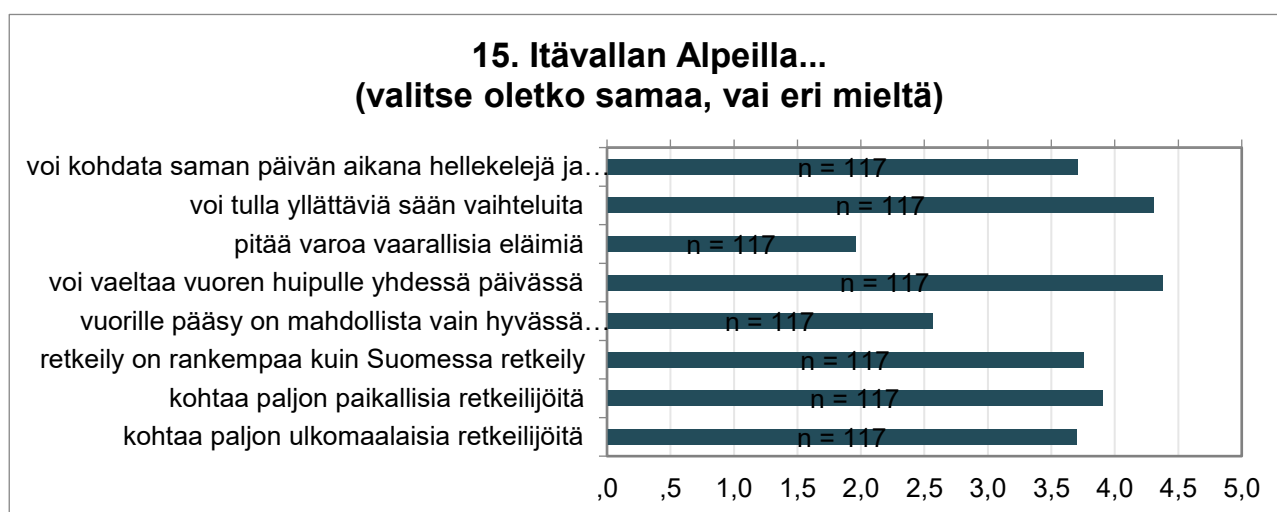
Kysymys neljätöistä oli avoin kysymys, jossa pyydettiin vastaajia kuvailemaan kolmella sanalla Itävallan Alpeilla retkeilyä. Kysymykseen vastaaminen oli vapaaehtoista, ja vastauksia kertyi 98 kappaletta. Vastauksissa nousi esille erityisesti vuoristomaisemien monipuolisuus sekä kauniit maisemat. Monet vastaajista kuvailivat retkeilyä alueella rauhoittavaksi ja virkistäväksi liikunnaksi sekä upeaksi elämykseksi. Alla oleva sanapilvi auttaa hahmottamaan yleisimmin esiintyneitä vastauksia kysymykseen (kuva 28).

alppi antoisaa elämyksellistä elämys erilainen erilaista euroopan haastava haastavaa hauskaa helposti
helppo helppoa hienoa huikea huikeaa jännittävä jännittävää kaunis kaunista kohottavaa
kokemus korkeuserot kulttuuri kuntoa kuntourheilua käppäillä leppoisaa luksusretkeily lumoava luonnossa luonto
maasto mahtava mahtavaa mahtavat maisemarikas maisemat maisemissa marssitaan mieleenpainuvaa
minulle monipuolinen monipuolista monipuolisuus mukavaa mukavat nousumetreit nousut palvelut parasta
puhdas raikas raikasta raskas raskasta rauha rauhallinen rauhallista rauhoittavaa reitit rentouttavaa
saavutettavuus sanoinkuvaamaton suurempaa turvallinen turvallista upeaa upeat vaativa vaellusseutua vaihteleva
vaihtelevaa vaikeakulkuista vaikuttava virkistävää vuoret vuoristo vuoristomaisemat värikäs

Kuva 28. Itävallan Alppien kuvailua suomalaisten kokemusten perusteella (n=98)

Viidennessätoista kysymyksessä esitettiin erilaisia väittämiä, joiden avulla pyrittiin selvittämään, millaista retkeily Itävallan Alpeilla on suomalaisten näkökulmasta. Väittämiin vastattiin sen mukaan, kuinka samaa mieltä väittämän kanssa on. Vastausten analysoinnin helpottamiseksi kukin vastausvaihtoehto on vaihdettu numeroiksi seuraavasti: täysin erimieltä = 1, jokseenkin erimieltä = 2, ei samaa eikä eri mieltä = 3, jokseenkin samaa mieltä = 4, ja täysin samaa mieltä = 5. Kuvassa 29 näkyy vastausten keskiarvot kunkin väittämän kohdalla.

Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että Itävallan Alpeilla voi tulla yllättäviä sää vaihteluita, ja että alueella voi vaeltaa vuoren huipulle yhdessä päivässä. Alueella voi myös tutkimukseen osallistuneiden mielestä kohdata saman päivän aikana helle- ja pakkaskelejä, sekä kohdata melko paljon niin paikallisia, kuin kansainvälisiäkin retkeilijöitä. Monet vastaajista kokivat retkeilyn Itävallan Alpeilla hieman rankemmaksi kuin Suomessa. Suurinta vaihtelua vastauksissa tuli kolmannen ja viidennen väittämän kohdalla. Useimmat vastaajista olivat sitä mieltä, että vaarallisia eläimiä alueella ei tarvitse varoa, ja että vuorille pääsy on osittain mahdollista myös huonokuntoisille.

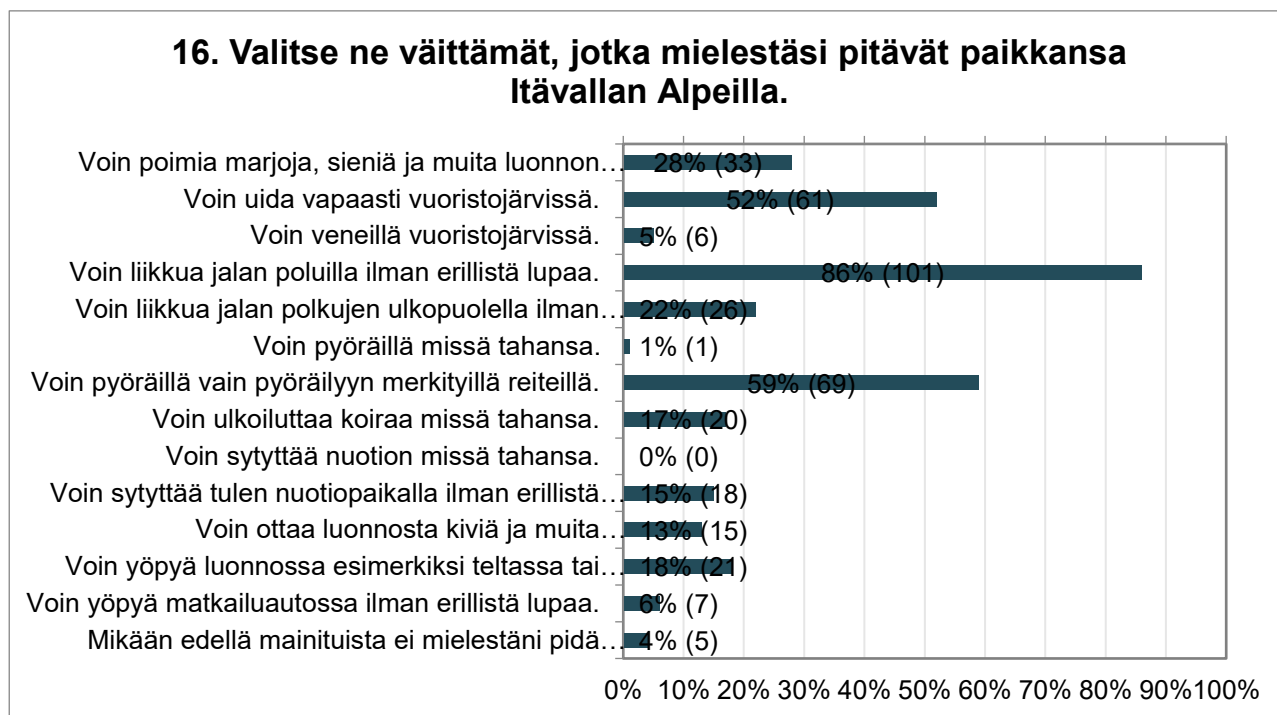

Kuva 29. Suomalaisten kokemukset Itävallan Alpeista (n=117)

6.5 Tietoisuus alueesta ja sen piirteistä

Kuudennellatoista kysymyksellä pyrittiin selvittämään suomalaisten tietoisuutta siitä, mitä Itävallan Alpeilla saa tehdä, ja mitä ei. Tämä kysymys pohjautui pääasiassa väittämiin, jotka suomessa tunnetaan jokamiehenoikeuksina. Kysymyksessä vastaaja sai valita niin yhden tai useamman vaihtoehdon. Vastauksia on havainnollistettu alla olevassa kuvassa (kuva 30).

Melkein kaikki (86 %) vastaajista oli sitä mieltä, että Itävallan Alpeilla voi liikkua jalan poluilla ilman erillistä lupaa. Yli puolet vastaajista koki myös saavansa uida vapaasti vuoristojärvissä (52 %) ja saavansa pyöräillä vain merkityillä reiteillä (59 %). Jotkut vastaajista kokivat myös sallituksi marjojen ja muiden luonnon antimien poimimisen (28 %), polkujen ulkopuolella jalan liikkumisen (22 %), koiran ulkoiluttamisen (17 %), nuotiopaikalla tulen sytyttämisen (15 %), luonnosta kivien ja muiden luonnonkappaleiden ottamisen (13 %) sekä luonnossa yöpymisen teltassa tai riippumatossa (18 %). Vain muutamat kokivat voivansa veneillä vuoristojärvissä (5 %), pyöräillä missä tahansa (1 %) ja yöpyä matkailuautossa (6 %). Kukaan vastaajista ei kokenut voivansa sytyttää nuotion missä tahansa. 4 % vastaajista oli myös sitä mieltä, että mikään edellä mainituista väittämistä ei pidä paikkansa.

Kuva 30. Suomalaisten käsitykset siitä, mitä Itävallan Alpeilla saa tehdä (n=117)

Tutkimuksen viimeisessä kohdassa haluttiin avoimen kysymyksen avulla selvittää, mistä suomalaiset yllättyivät retkeillessään Itävallan Alpeilla. Toisin sanoen kysymyksellä tahdottiin löytää tieto ja vinkit, joihin suomalaiset eivät välttämättä törmää suunnitellessaan retkeä Itävallan Alpeille.

Kysymykseen vastaaminen oli vapaaehtoista, ja kysymykseen vastattiin omin sanoin. Vastauksia kertyi yhteensä 49 kappaletta.

Yllättävän monet vastaajat kertoivat yllättyneensä maisemien upeudesta. Useat kertoivat myös yllättyneensä korkeuserojen tuomista raskaista vaellusreiteistä sekä erityisesti alaspäin liikkumisen vaativuudesta. Osa vastaajista yllättyi hüttejen ja almien laajasta tarjonnasta sekä niiden hyvästä ruuasta ja palvelusta. Vastaajat kokivat myös alueella retkeilyn yllättävän helpoksi, niin hyvin merkittyjen reittien, gondolihissien, kuin levähdyspaikkojenkin vuoksi. Jotkut vastaajat yllättyivät jokamiehenoikeuksien sekä suomen retkeilyalueilta löytyvien omatoimisten levähdyspaikkojen ja käymälöiden puutteesta. Lisäksi osa vastaajista kertoi yllättyneensä sääolosuhteiden vaihtelusta sekä pitkälle kesään ulottuvasta lumipeitteestä.

Muutamit vastaajat kertoivat vuorilla vapaana laiduntavista karjaeläimistä. Lisäksi alueella koettiin liikkuvan yllättävän paljon ihmisiä, huonosti varustautuneita turisteja, sekä erittäin hyväkuntoisia paikallisia vanhuksia. Yksi vastaajista koki yllättyneensä alueen vaarallisuudesta, kun taas yksi tarkensi vastaustaan kysymykseen 13. Muutama vastaaja kertoi myös, että ei ole yllättynyt mistään.

7 Johtopäätökset ja pohdinta

Tässä luvussa pohditaan tutkimuskyselyn tuloksia sekä pohditaan myös opinnäytetyön onnistumista. Työn onnistumista pohditaan työn validiteetin ja reliabiliteetin kannalta sekä tarkastellaan tutkimuseettisistä näkökulmista. Luvun lopussa pohditaan opinnäytetyöprosessin kulkua, vastaan tulleita haasteita sekä työn tekijän omaa oppimista prosessin aikana.

7.1 Johtopäätökset tuloksista ja vastaukset tutkimuskysymyksiin

Tässä alaluvussa tutkimuskyselyn tuloksista tehdään johtopäätöksiä, joita vertaillaan opinnäytetyön alussa kerättyyn teoreettiseen viitekehykseen. Kun tutkimuksessa saadut tulokset on analysoitu ja johtopäätöksiin on päästy, saadaan vastattua opinnäytetyön tutkimusongelmiin. Lisäksi alaluvussa selviää vastakset tutkimuskysymyksiin.

7.1.1 Taustatiedot

Tutkimuksen alussa selvitettiin vastaajien ikä, sukupuoli ja ammattiluokka. Suurin osa vastaajista oli 36–50- tai 51–65-vuotiaita, mutta myös niin vanhempia kuin nuorempiakin vastaajia kertyi jonkin verran. Tämä lienee johtuvan siitä, että kyseiset ikäluokat ovat kerenneet retkeillä enemmän maailmalla kuin esimerkiksi nuoret, mutta toisaalta myös siitä, että kyseiset ikäluokat käyttävät eniten Facebookia, joka oli kyselyn pääasiallinen viestintäkanava. Suurin osa kyselyyn vastanneista oli naisia, vain yksi viidesosa vastaajista oli miehiä ja yksi henkilö ei tahtonut vastata sukupuolikysymykseen. Sukupuolijakauma todennäköisesti johtuu siitä, että naiset ovat alttiimpia osallistumaan erilaisiin tutkimuksiin kuin miehet. Suurin osa tutkimukseen osallistuneista oli palkansaajia, mikä selittyikin sillä, että palkansaajien ammattiluokassa on selkeästi enemmän ihmisiä, kuin esimerkiksi yrittäjien, työttömien, opiskelijoiden tai eläkeläisten luokissa.

Kolme neljäsosaa tutkimukseen osallistuneista kertoivat matkanneensa Itävallan Alpeille retkeilläkseen tai osittain retkeilläkseen ja osittain muista syistä. Tämä kertoo siitä, että alue houkuttelee retkeilijöitä tuhansien vaellusmahdollisuuksiensa ansiosta. Toisaalta neljäsosa vastaajista matkusti alueelle täysin muista syistä ja päätyi retkeilemään. Osaltaan tämä puolestaan kertoo, että vaikka alueelle ei lähtökohtaisesti menisikään retkeilemään, retkeily ja luonto on iso osa maan kulttuuria, joten retkeilemään päätyminen ei ole yllättävää.

Tutkimuksessa selvisi, että melkein kaikki olivat matkustaneet Itävallan Alpeille joko omatoimisesti, tai muuttaneet maahan. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin luontoretkien omatoimisuutta ja myös luontoretket oli yleisimmin tehty itsenäisesti. Nämä tiedot osoittavat, että järjestettyjä matkoja tai retkiä ei niinkään enää tehdä.

Kyselyyn vastanneista suurin osa kertoi retkeilleensä Itävallan Alpeilla enemmän kuin kerran, ja melkein puolet vastaajista kertoivat retkeilleensä 11 kertaa vai useammin. Tämän perusteella voidaan olettaa, että mikäli päätyy retkeilemään alueella kerran, tahtoo saman kokea uudelleen.

Lähes kaikki tutkimukseen osallistuneista olivat tehneet päiväretkiä. Melkein kaikki päiväretkiä tehneet, olivat tehneet 2–6 tunnin pituisia retkiä. Lisäksi monet vastaajista oli myös tehnyt niin tätä pidempiä kuin lyhyempiäkin päiväretkiä. Yhden tai useamman yön yli retkeilleitä suomalaisia oli huomattavasti vähemmän kuin päiväretkeilijöitä.

Se, että eri pituisia retkiä on tehty paljon, osoittaa laajan vaellusreittivalikoiman (katso alaluku 4.3) tavoittaneen myös suomalaiset retkeilijät. Toisaalta retkien niin sanottu lyhyys osoittaa myös sen, että Itävallan Alpeilla on mahdollista kulkea vain pieniä osia pidemmistä vaellusreiteistä. Kuten alaluvussa 4.2 mainittiin, monet retkeilijät yöpyvät retkeilykylissä tai -kaupungeissa, josta he tekevät päivä vaelluksia lähivuorille. Koska melkein kaikki tutkimukseen osallistuneet olivat tehneet Itävallan Alpeilla päiväretkiä, voidaan olettaa, että suurin osa heistä on yöpynyt retkeilykylissä ja tehneet päiväretkiä palaten yöksi takaisin hotelliin, kotiin tai muuhun majapaikkaansa.

7.1.2 Mitkä ovat keskeisiä retkeilykohteita Itävallan Alpeilla ja mitä ne tarjoavat matkailijalle?

Analysoimalla suomalaisten antamia tärkeimpiä syitä retkeillä Itävallan Alpeilla, saadaan selville mitä alueen retkeilykohteet tarjoavat matkailijalle (kuva 31). Tutkimukseen osallistuneiden suomalaisten mielestä upeat maisemat ja vuoret olivat ylivoimaisesti suurimmat syyt matkustaa retkeilemään kohdealueelle. Alppien vuoristot ja niiden tarjoamat korkeuserot, vuorten huiputus mahdollisuudet ja kauniit maisemat ovat täysin erilaisia kuin Suomessa, minkä takia Itävallan Alppien alue koetaan niin ainutlaatuiseksi. Toisaalta, kuten teoriaosuudessa jo osoitettiin, Itävallan Alpeilla on hyvin merkityt vaellusreitit, mikä on myös yksi tutkimukseen osallistuneiden arvostamista piirteistä alueella.

Kuten edellisessä luvussa selvisi, päiväretkeilijät ja yön yli retkeilleet kokivat tärkeimmät syyt hie-
man eri tavoin. Päiväretkeilijät arvostivat enemmän maisemia ja vuoria, kun taas yön yli retkeilleet kokivat tärkeimmiksi syiksi edeltä mainittujen lisäksi hyvin merkityt reitit, monipuolisen maaston sekä vuorten huiputus mahdollisuuden. Mitä luultavimmin ero johtuu siitä, että päiväretkeilijät tahtovat retkellään nauttia maisemista ja luonnon kauneudesta, kun taas pidempiä retkiä tekevät tahtovat myös haastaa itseään ja nähdä ja kokea mahdollisimman monipuolisesti luontoa retkensä aikana.

Mitä Itävallan Alpit tarjoavat retkeilijälle?

hyvin merkityt reitit	upeat maisemat	hyvät mahdollisuudet huiputtaa vuoria	vuoret	monipuolinen maasto
--------------------------	-------------------	---	--------	------------------------

Kuva 31. Itävallan Alppien tarjonta retkeilijälle

Tutkimuksen perusteella suomalaisten suosimia retkeilykohteita Itävallan Alpeilla oli erityisesti Hohe Tauernin kansallispuisto, jossa 31 prosenttia tutkimukseen osallistuneista oli käynyt. Hohe Tauernin kansallispuisto osoittautui tutkimuksessa suosituimmaksi retkeilykohteeksi suomalaisten keskuudessa, todennäköisesti sen tunnettuuden, koon ja muiden ominaisuuksiensa puolesta (katso alaluku 4.3.1).

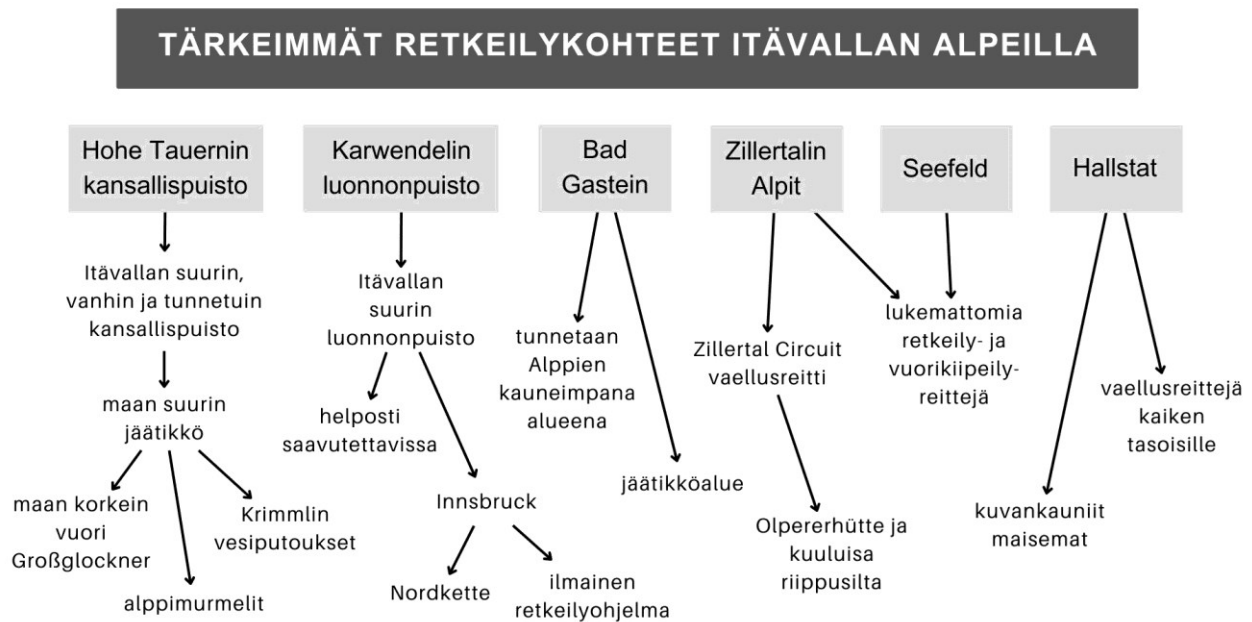
Retkeilysyistä Itävallan Alpeille matkustaneet suosivat eniten Zillertalin Alppeja, Bad Gasteinia ja Karwendelin luonnonpuistoa. Karwendelin luonnonpuisto kerää oletettavasti paljon suomalaiskävijöitä sen ollessa Tirolin osavaltion suurin luonnonpuisto, aivan Tirolin pääkaupungin Innsbruckin kupeessa. Zillertalin Alpit puolestaan ovat maailmalla tunnettu kohde, ja Bad Gasteinin seutu tunnetaan Alppien kauneimpana alueena. Retkeilyperustein Itävallan Alpeille matkustaneet suosivat varmasti näitä kohteita, koska ovat kuulleet niiden hyvästä saavutettavuudesta, kauneudesta ja tunnettuudesta.

Täysin muista syistä alueelle tulleet puolestaan suosivat Seefeldin ja Hallstatin ympäristöjä sekä pienempiä, ei niin tunnettuja retkeilyalueita. Kuten alaluvussa 4.3.3 selvisi, Seefeld ja Hallstat ovat maailmalla tunnettuja kohteita, ja tämän takia myös tärkeitä nähtävyyksiä Itävallassa. Täysin muista syistä Itävaltaan matkustaneet ovatkin siis saattaneet päätyä retkeilemään näillä alueilla tustuessaan paikallisiin nähtävyyksiin. Muista syistä Itävaltaan tulleet ovat selkeästi myös herkemmin päätyneet jonnekin pieneen retkeilykohteeseen. Tämän voidaan olettaa johtuvan esimerkiksi siitä, ettei vaellusta ole etukäteen Suomesta käsin suunniteltu, vaan sinne on päädytty niin sanotusti yllättäen.

Zillertal Circuit osoittautui suosituimmaksi yksittäiseksi vaellusreitiksi tutkimukseen osallistuneiden keskuudessa. Tämä ei ole ihme, koska kyseinen reitti on yksi maan tunnetuimmista (katso alaluku 4.3.3). Suomalaisten kulkemia vaellusreittejä kartoittavan kysymyksen avoimeen vaihtoehtoon vastattiin useampaan otteeseen ”reitti Olpererhüttelle”. Kyseiset vastaajat eivät todennäköisesti ole osanneet nimetä kulkeneensa Zillertal Circuitilla, mutta voidaan olettaa, että näin on tapahtunut. Olpererhütte ja sen vierellä sijaitseva kuuluisa riippusilta, ovat siis myös suomalaisten keskuudessa selkeästi mieleenpainuva nähtävyys.

Suurin osa tutkimukseen osallistuneista ei muistanut tai tiennyt vaellusreittien nimiä, joilla oli kulkenut. Tämän perusteella voitaisiin olettaa, että vastaajat eivät olleet niin kiinnostuneita itse reitistä, vaan ennemminkin alueesta ja siitä, mitä alueella on tarjota retkeilijälle.

Alla olevaan miellekarttaan (kuva 32) on kerätty suomalaisten kokemusten perusteella Itävallan Alppien tärkeimmät retkeilykohteet. Lisäksi miellekarttaan on kerätty tietoa siitä, mitä nähtävää ja koettavaa retkeilykohteessa on, ja miksi ne ovat erityisiä.

Kuva 32. Tärkeimmät retkeilykohteet ja niiden tarjonta

7.1.3 Miten Itävallan Alpeilla retkeilleet suomalaiset kokevat alueella retkeilyn?

Tutkimuksen perusteella suomalaiset kokevat Itävallan Alppien retkeilyalueet melko turvalliseksi paikaksi retkeillä. Heidän mielestään luonnossa on melko rauhallista ja hiljaista. Jotkut ovat luonnon rauhallisuudesta hieman eri mieltä, mikä varmasti johtuu siitä, että muihin retkeilijöihin törmääkin melko usein. Itävallan Alppien luonto koetaan jokseenkin kasvillisuusriikkaana. Kuten teoriaosuudesta selvisi, kasvillisuutta tarkasteltaessa on kuitenkin muistettava korkeuserot ja niiden tuomat erot myös kasvillisuuden määrässä. Alueen vaellusreitit ovat tutkimukseen osallistuneiden mielestä viitoitettu hyvin. Lisäksi vaellusreitit ja luonto koetaan puhtaana. Vaellusreittien laatu ja luonnon puhtaus ovat merkkejä siitä, että maassa pidetään hyvää huolta luonnosta retkeilijöiden toimista, ja esimerkiksi kansallispuistot ja luonnonpuistot ovat hyvin hoidettuja myös valtion puolesta.

Suomalaiset kuvailevat Itävallan Alpeilla retkeilyä elämykseksi, joka rauhoittaa ja virkistää. Alueen maastoa kuvailtiin monipuoliseksi. Osa koki maaston karuksi, kun taas osa koki alueen

värikkääksi. Kuten jo alaluvussa 3.1 todettiin, kasvillisuuden, ilmaston ja eläimistön vaihtelevuus riippuu mittauskorkeudesta. Maaston tuomat korkeuserot koetaan rankkoina ja haastavina, mutta toisaalta jännittävinä sekä hyvänä liikuntana. Kauniit maisemat vuorien ja järvien ympäröivänä tuottavat suomalaisille muistorikkaita elämyksiä, jotka halutaan kokea uudelleen.

Ilmasto Alpeilla vallitsee Alppi-ilmasto, ja suurten korkeuserojen vuoksi sääolosuhteet vaihtelevat paljon (katso alaluku 3.1.1). Tutkimukseen osallistuneet suomalaiset olivat suurimmaksi osaksi sitä mieltä, että yllättävät säävaihtelut ovat mahdollisia, ja että saman päivän aikana voi kohdata monenlaisia sääilmiöitä aina hellekeleistä pakkaskeleihin. Tämä osoittaa, että myös suomalaisen näkökulmasta sää voi olla yllättävää. Yleisesti aluetta kuitenkin kuvaillaan aurinkoiseksi paikaksi.

Suomalaiset kokivat, että Itävallan Alpeilla ei niinkään tarvitsisi varoa vaarallisia eläimiä. Kuten alaluvusta 3.1.3 selviää, eteläisimmillä Itävallan Alpeilla on havaittu viime vuosina pieni karhupopulaatio. Tutkimukseen osallistuneet eivät todennäköisesti ole karhuista tietoisia. Muuten suomalaisten kokemukset alueen vaarallisista eläimistä täsmäivät teoriaosuudessa kerrottuun. Lisäksi kuten alaluvussa 3.1.3 on kerrottu, Alpeilla laiduntaa vapaasti karjaa sekä lampaita, joita ei kannata tahallaan häiritä ja suututtaa.

Lähes kaikki kyselyyn vastanneet olivat sitä mieltä, että kohdealueella on mahdollista vaeltaa vuorten huipulle yhdessä päivässä. Se onko vuorille pääsy mahdollista vain hyvässä fyysisessä kunnossa, jakoi mielipiteitä laidasta laitaan. Osa tutkimukseen osallistuneista on vastatessaan todennäköisesti ottanut huomioon gondolihisseillä vuoren huipulle pääsyn mahdollisuuden, kun taas osa on sen varmasti jättänyt huomiotta. Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että retkeily alueella on rankempaa kuin suomessa. Tämänkään ei kuitenkaan ollut täysin yksiselitteistä, sillä osa vastaajista on todennäköisesti kulkenut gondoli hissillä vuoren huipulle ja retkeily ilman jalan kuljettavia suuria korkeuseroja.

Kuten edellä olevista luvuista on tullut ilmi, Itävallassa luonto ja retkeily on sekä paikallisten suosittu harrastus, että maan yksi suurimmista vetovoimatekijöistä kansainvälisille matkustajille. Suuri osa tutkimukseen osallistuneista oli sitä mieltä, että Itävallan Alpeilla retkeillessä kohtaa melko paljon niin paikallisia, kuin kansainvälisiä retkeilijöitä, mikä pitääkin paikkansa.

Alla olevaan taulukkoon (taulukko 2) on koottu tutkimukseen osallistuneiden suomalaisten kokemuksia ja mielipiteitä Itävallan Alpeista sekä siellä retkeilystä. Taulukosta selviää mitä mieltä suomalaiset ovat alueen säästä, luonnosta ja turvallisuudesta. Lisäksi taulukosta selviää suomalaisten käsityksiä alueella retkeilyn piirteistä sekä alueen rauhallisuudesta. Taulukon alimmaiselta riviltä on luettavissa vielä mitä alueella retkeilyä yleisesti ajatellaan.

Taulukko 2. Suomalaisten kokemukset Itävallan Alpeista

Suomalaisten kokemukset Itävallan Alpeista			
Vaihtelevat sääolosuhteet	Aurinkoinen	helle- ja pakkaskelejä saman päivän sisällä	Yllättävät sadekuurot
Monipuolinen luonto	Suuret korkeuserot	Puhdas ja hyvin hoidettu luonto	Värikäs ja kasvillisuusrikas luonto, toisaalta korkeammalla karumpi
Turvallisuus	Vaarallisia eläimiä ei tarvitse varoa	Alueella retkeily on turvallista	Hyvin merkityt reitit
Retkeily	Mahdollista vaelttaa huipulle yhdessä päivässä	Vaatii hyvää fyysistä kuntoa, vaellusreitit keskimäärin rankempia kuin Suomessa	Gondolihissit mahdollistaa myös kevyemmän retkeilyn huipulla
Rauhallisuus	Luonnossa rauhallista ja hiljaista	Paljon paikallisia ja kansainvälisiä retkeilijöitä	Rentouttavaa
Kokemukset	Luonto rauhoittaa ja virkistää	Muistorikkaat elämykset	Hyvää liikuntaa upeissa maisemissa

7.1.4 Mitä olisi hyvä tietää suunnitellessa retkeilyä Itävallan Alpeilla?

Suomessa on käytössä jokamiehenoikeudet, jotka mahdollistavat luonnossa liikkumisen ja toimimisen melko vapaasti. Kaikkialla maailmassa jokamiehenoikeuksia ei kuitenkaan ole, ja Itävalta on yksi lukuisista maissa, jossa luonnossa liikkuminen ja toimiminen perustuu maan lakeihin ja alueellisiin säädöksiin. (Katso alaluku 2.3.) Tutkimuksessa selvitettiin suomalaisten käsityksiä siitä, mitä Itävallan Alpeilla saa, tai ei saa tehdä. Tutkimustulosten perusteella suomalaiset eivät ole kovinkaan tietoisia jokamiehenoikeuksien puutteesta alueella. Tämä johtaa siihen, että yllättävät monet kokevat voivansa tehdä asioita, jotka on Suomen luonnossa sallittuja. Taulukkoon 3 on koottu Itävallan Alppien lakeja ja säännöksiä, jotka koskevat retkeilijöitä.

Taulukko 3. Lait ja säännökset Itävallan Alpeilla

LAIT JA SÄÄNNÖKSET ITÄVALLAN ALPEILLA	
Sallittua	Kiellettyä
Metsässä liikkuminen jalan	Liikkuminen metsäpalovaaran ja metsätalouspalveluiden alueilla sekä suljetuilla alueilla kuten viljelysmailla
Merkityillä reiteillä ratsastus sekä pöyrällä tai muulla kulkuneuvolla liikkuminen	Liikkuminen ratsastaen, polkupyörällä tai moottoriajoneuvolla merkittyjen reittien ulkopuolella
Marjojen ja sienien poimiminen omaan käyttöön, mikäli sitä ei ole alueella erikseen kielletty maanomistajan toimesta.	Luonnonkappaleiden kuten oksien tai kivien ottaminen
Tirolin osavaltiossa saa leiriytyä luonnossa hätätilanteessa sekä koulujen ja järjestöjen leirimatkoilla	Yön yli leiriytyminen metsässä esimerkiksi teltassa tai matkailuautossa.
Salzburgissa ja Vorarlbergissa saa telttailla leirintäalueiden ulkopuolella sekä Alppijoutomailla	Nuotion sytyttäminen ellei ole kirjallista lupaa maanomistajalta

Itävallan Alpeilla retkeilyn piirteet ja yksityiskohdat yllättivät monet tutkimukseen osallistuneista. Moni kyselyyn vastanneista yllättyi maisemien upeudesta, vaellusreittien rankkuudesta, hüttejen ja almien tarjonnasta, retkeilyn helppoudesta, jokamiehenoikeuksien ja omatoimisten levähdyspaikkojen puutteesta, sääolosuhteiden vaihteluista, vuorilla vapaasti laiduntavista karjaeläimistä sekä retkeilijöiden määrästä. Yllättävien asioiden runsauden sekä opinnäytetyön viitekehyksen lähteiden perusteella voisi päätellä, että suomenkielistä materiaalia alueella retkeilystä ei ole tarpeeksi, tai että englanninkielinen materiaali on liian hankalasti tavoitettavissa. Taulukkoon 4 on kerätty ne aihealueet, joista suomalaiset erityisesti yllättyivät retkeillessään Itävallan Alpeilla. Taulukkoon kootut asiat ovat näin ollen myös asioita, jotka olisi hyvä tietää retkeä suunnitellessa.

Taulukko 4. Huomioitavat asiat retkeä suunnitellessa

Mitä olisi hyvä tietää Itävallan Alpeilla retkeilyä suunnitellessa	
Alueen maisemat ovat upeampia kuin voi odottaa.	Vaellusreitit ovat yllättävän rankkoja suomalaisiin vaellusreitteihin verrattuna.
Lähes joka reitillä on hüttejä ja almeja taukoja varten. Omatoimisia levähdyspaikkoja sen sijaan ei ole.	Sääolosuhteet voivat vaihdella nopeastikin ja retkeillessä kannattaa varautua niin auringon paisteeseen kuin ukkosmyrskyihin ja pakkaskeleihin.
Vuorilla laiduntaa vapaana karjaeläimiä ja lampaista.	Retkeily alueella on suosittua ja retkeilijöitä on paljon.
Itävallassa ei ole voimassa jokamiehen oikeuksia, joten alueen lakeihin ja säännöksiin kannattaa tutustua etukäteen.	Retkeily on tehty helpoksi hyvän saavutettavuuden ja taukopaikkojen paljouden myötä.

7.2 Reliabiliteetti ja validiteetti

Validiteetti tarkoittaa tutkimuksen pätevyyttä, eli sitä, onko tutkimuksessa tutkittu sitä mitä on haluttu. Toisin sanoen validiteetti kertoo sen, onko tutkittavaa aihetta varten valittu oikea kohderyhmä sekä kysymykset. Tutkimuksen tuloksista tehdyt johtopäätökset suhteessa käytettyyn aineistoon ja tutkimusmenetelmiin kertovat onko tutkimus ollut pätevä. Mikäli tutkimuksen validiteetti on onnistunut, tutkimus on ollut validi. (Hiltunen 2009.)

Tutkimuksen reliabiliteetti puolestaan kertoo tutkimuksen luotettavuudesta ja toistettavuudesta. Tutkimustulos on reliaabeli, mikäli tutkimuksen tulokset eivät ole sattumanvaraisia. Reliaabelin tutkimukset tulokset ovat samat, jos tutkimus tehdään uudelleen samoissa olosuhteissa. Kun tulokset ovat reliaabelit, tutkimusta voidaan sanoa luotettavaksi. (Hiltunen 2009.)

Tämän opinnäytetyön kyselytutkimuksen kysymykset suunniteltiin alun perinkin vastaamaan tutkimusprojektin alussa luotuihin tutkimuskysymyksiin. Kyselyn kysymyksillä saatiin sellaisia vastauksia, joiden perusteella pystyttiin vastaamaan tutkimuskysymyksiin. Näin ollen opinnäytetyön kyselytutkimus osoittautui kokonaisuudessaan melko validiksi.

Tarkemmin kyselyä tarkasteltaessa, kyselytutkimuksessa oli yhdeksän kysymystä, joilla kartoitettiin vastaajien niin henkilökohtaisia taustatekijöitä, kuin Itävallan Alpeilla tehtyjen retkien taustatekijöitä. Tutkimuksen tuloksiin pääsyä varten kaikki nämä taustakysymykset eivät olleet tarpeellisia,

vaikkakin ne helpottivat tutkimustulosten analysointia ja vertailua eri ihmistyyppien ja matkustaja-/retkeilijätyyppien välillä. Kyselyn laaja taustakysymysten määrä teki tutkimuksen validiteetista hieman heikomman. Kyselyn loput 8 kysymystä kuitenkin mahdollistivat tulosten saannin tutkimuskysymyksiin. Koska kyselyn loppupään kysymyksillä saatiin kerättyä halutut vastaukset halutulta kohderyhmältä, voidaan kysely lopulta kuitenkin todeta validiksi.

Opinnäytetyön reliabiliteettia tarkasteltaessa voidaan todeta, että tutkimuksen tulokset olivat melko luotettavia. Kyselyyn osallistui yhteensä 117 vastaajaa, mikä on melko hyvä otos tämänkaltaiselle kyselylle, jossa vastaajajoukko on määritelty hyvin tarkasti – Itävallan Alpeilla retkeilleet suomalaiset. Kysymyksien vastaukset olivat samankaltaisia keskenään ja vahvistivat toinen toisiaan.

Avoimissa kysymyksissä vastausten samankaltaisuus toistui monesti, ja samat aiheet pyörivät vastauksissa, mikä vahvistaa avointen kysymysten reliabiliteettia. Toisaalta avointen kysymysten luotettavuutta heikentää se, että osa kyselyyn osallistuneista ei vastannut avoimiin kysymyksiin ollenkaan. Varsinkin kyselyn viimeisen kysymyksen luotettavuus kärsi, koska kysymykseen vastasi vain alle puolet tutkimukseen osallistuneista.

7.3 Työn tarkastelu tutkimuseettisestä näkökulmasta

Suosituksien eettisistä ja hyvän käytännön mukaisista opinnäytetyöprosessista perustuvat lainsäädäntöön ja kansainvälisiin tutkimuseettisiin periaatteisiin. Näitä periaatteita ovat esimerkiksi aiheeseen riittävä perehtyminen, opinnäytetyöprosessin resurssit sekä tutkimusetiikka. Ammattikorkeakoulut voivat soveltaa näitä linjauksia, mutta lähtökohtana on, että niin opinnäytetyön tekijä kuin ohjaajakin noudattavat kansainvälisiä tutkimuseettisiä periaatteita. (Arene s.a.)

Tämän opinnäytetyön aihealue liittyy opinnäytetyön tekijän koulutusohjelmaan, henkilökohtaiseen kokemukseen sekä mielenkiinnonkohteeseen. Opinnäytetyöprosessi aloitettiin opintojen loppupäässä, kun kaikki muut kurssit oli suoritettu. Näin ollen opinnäytetyön aiheeseen perehtyminen ennen tutkimuksen aloittamista oli melko suurta. Tutkimuksen aiheen tunteminen entuudestaan helpotti opinnäytetyön kirjoittamista.

Työn tekemiseen ei tässä tapauksessa vaadittu kovinkaan paljon resursseja. Opinnäytetyön tekijän omasta takaa löytyvä tietokone oli ainoa laite, mitä työn tekemiseen tarvittiin. Tietokoneen Office-paketti mahdollisti Wordin käytön, ja Haaga-Helia ammattikorkeakoulu tarjosi käyttöoikeuden Webropol-alustalle, jossa tutkimuskysely luotiin. Teoreettista viitekehystä luodessa kirjastokortti oli myös hyödyksi. Opinnäytetyöstä ei koitunut kustannuksia kenellekään. Opinnäytetyön tekeminen täysipäiväisen työn ohella tuotti jonkin verran haastavuuksia työn tekijälle.

Opinnäytetyön tekemisessä on toimittu hyvien tutkimuskäytäntöjen mukaan. Työn teoriaosuuksia tehdessä kaikki lähteet on merkitty ohjeiden mukaan, eikä luvaton plagiointia ole tehty. Kaikki työn kohdat, joissa ei ole lähdettä, on tekijän omaa tuotosta esimerkiksi tutkimustulosten muodossa. Tutkimukseen osallistuminen on lisäksi ollut kaikille vastaajille vapaaehtoista, eikä osallistujilta kerätty henkilötietoja.

7.4 Oma oppiminen

Ennen opinnäytetyöprosessin aloittamista tiesin jo entuudestaan paljon aiheesta. Partiotauhani antoi hyvän pohjan retkeilyyn liittyvän teoriaosuuden kirjoittamiselle. Suorittaessani vaihto-opintoja Itävallassa keväällä 2022, retkeilin Itävallan Alppien alueella paljon ja sain omakohtaista kokemusta myös Itävallassa retkeilystä. Vaikka opinnäytetyön aiheet olivat tuttuja entuudestaan, prosessin aikana opin paljon erityisesti Itävallasta ja sen tarjoamista retkeilymahdollisuuksista.

Opinnäytetyöprojekti alkoi nopeatempoisesti ja teoriaosuuden aloittaminen tuntui yllättävän helpolta itselle tutun aiheen takia. Oli mielenkiintoista huomata, kuinka tunneilla ohjaajien meille toittama ”itselle mielenkiintoisen ja tutun aiheen valinta helpottaa opinnäytetyön tekoa” kävi toteen oman työni kohdalla heti alusta alkaen.

Teoreettisen viitekehyksen kirjoittaminen eteni melko tasaisesti alusta loppuun. Pysin kirjoittamaan muutaman sivun viikossa. Tammikuussa kohtasin kuitenkin haasteita, kun teoriaosuuden kirjoittaminen alkoi tuntua loputtomalta, vaikka työssä eteninkin koko ajan. Teoriaosuus osoittautui paljon pidemmäksi työksi kuin olin kuvitellut, koska teoriaosuudessa käsittelin retkeilyä, Itävallan Alppeja sekä Itävallan Alpeilla retkeilyä. Itävallan Alpeilla retkeilyyn liittyvä teoriaosuus tosin oli myös osana tutkimustuloksiani.

Täysipäiväisen työn ohella oli hankala löytää aikaa tehdä opinnäytetyötä. Piti valita, teenkö omasta päivästä todella pitkän ja rankan keskittymällä opinnäytetyön tekoon pitkän työpäivän jälkeen, vai luovunko viikon ainoasta vapaapäivästä opinnäytetyössä edetäkseni. Lisäksi motivaatio työn tekoon hiipui hetkeksi.

Työn aikataulutus epäonnistui hieman, koska teoreettisen viitekehyksen kirjoittamiseen kului odotettua enemmän aikaa, alkuvuodesta motivaationi hiipui ja aikaa opinnäytetyön tekemiselle oli hankala löytää. Opinnäytetyöprosessin viimeisessä seminaarissa olin vasta aloittanut kyselytutkimuksen teon, ja näin ollen toisen vaiheen suorittaminen myöhästyi tavoitellusta aikataulusta. Viimeisen seminaarimme jälkeen päätin kuitenkin keretä palauttamaan lopullisen työni suunnitellussa aikataulussa. Tutkimusvaihe puolestaan eteni vauhdilla ja sain tutkimustulokset kasaan melko nopeasti. Viimeisen takapakin tavoiteaikataulun toteutuminen kuitenkin sai maaliskuun loppupuolella,

kun sairastuin, eikä työ edennytkään suunnitellusti. Sain palautettua lopullisen työni noin viikon tavoiteaikataulusta myöhässä.

Mikäli lähtisin uudelleen tekemään samaa opinnäytetyötä, pyrkisin rajaamaan työn aihetta tarkemmin, jottei työstä tulisi niin pitkä. Lisäksi kyselytutkimuksen tuloksia analysoidessani huomasin, että kysymyksissä 8 ja 9 kysyttiin lähes samaa asiaa. Jättäisin kysymyksen 9 pois kokonaan, ja mahdollisesti karsisin myös joistakin muista taustakysymyksistä. Esimerkiksi ammattiluokan ja Itävaltanmatkan omatoimisuuden kysyminen ei hyödyttänyt minua tutkimustuloksia analysoidessa ollenkaan, vaikka olivatkin ihan mielenkiintoisia tuloksia itsessään. Aloitin myös uudessa työssä loppuvuodesta, ja näin jälkikäteen ajateltuna, olisi kannattanut tehdä esimerkiksi nelipäiväistä työviikkoa, jotta opinnäytetyön tekeminen ei olisi tuntunut niin rankalta.

Vaikka työn aikataulutus epäonnistuihin hieman, kaiken kaikkiaan olen tyytyväinen opinnäytetyöprosessiini. Olen ylpeä itsestäni, että sain työn tehtyä lähes tavoitellussa aikataulussa. Lisäksi olen ylpeä aikaansaannoksestani ja kaikesta oppimastani prosessin aikana. Lisäksi tutkimustulokset osoittautuivat mielenkiintoisiksi ja saivat minut haluamaan taas itsekin retkeilemään Itävallan Alpeille.

Tekemäni tutkimus antaa melko kattavasti tietoa siitä, miten suomalaiset kokevat Itävallan Alpeilla retkeilyn. Jatkotutkimusta ajatellen, olisi kuitenkin mielenkiintoista perehtyä suomalaisten näkemyksiin ja ajatuksiin syvemmin kvalitatiivisen haastattelun avulla. Tällä tavalla olisi mahdollista löytää esimerkiksi syitä sille, miksi asiat koetaan tämän tutkimuksen osoittamalla tavalla. Toisaalta, koska Itävallan Alpit on suosittu retkeilykohde kansainvälisesti, olisi mielenkiintoista toteuttaa sama, tai vastaava, kysely eri kansallisuuksilla. Tämä antaisi mahdollisuuden vertailla kokemuksia alueella retkeilystä, ja tätä kautta voisi helpottaa esimerkiksi alueen markkinointia retkeilykohteena.

Lähteet

ACS DISTANCE EDUCATION 2022. WHAT IS NATURE TOURISM? Luettavissa:

<https://www.acsedu.com/info/adventure-and-ecotourism/guiding-ecotourism/nature-tourism.aspx>.

Luettu: 11.12.2022.

Arene s.a. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. Luettavissa: chrome-extension://efaidnbnmnibpcajpcglclefind-

mkaj/[https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULU-](https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULU-JEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUK-SET%202020.pdf?_t=1578480382)

[JEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUK-SET%202020.pdf?_t=1578480382](https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULU-JEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUK-SET%202020.pdf?_t=1578480382). Luettu: 30.3.2023.

Association of Austrian Nature Parks 2023a. The most beautiful landscapes in Austria. Luettavissa:

<https://www.naturparke.at/startseite>. Luettu: 3.1.2023.

Association of Austrian Nature Parks 2023b. Nagelfluhketter Nature Park. Luettavissa:

<https://www.naturparke.at/naturparke/vorarlberg/naturpark-nagelfluhkette/>. Luettu: 3.1.2023.

Association of Austrian Nature Parks 2023c. Weissbach Nature Park. Luettavissa: <https://www.naturparke.at/naturparke/salzburg/naturpark-weissbach>.

Luettu: 3.1.2023.

Association of Austrian Nature Parks 2023d. Nature Parks. Luettavissa: <https://www.naturparke.at/naturparke>.

Luettu: 3.1.2023.

Austria s.a.a. Nature and Climate. Luettavissa: <https://www.austria.info/en/service-and-facts/about-austria/nature-climate>. Luettu: 12.12.2022.

Austria s.a.b. National Parks Austria. Luettavissa: <https://www.austria.info/en/things-to-do/lakes-and-nature/national-parks>. Luettu: 13.12.2022.

Austria s.a.c. Hiking Regions in Austria. Luettavissa: <https://www.austria.info/en/things-to-do/walking-and-hiking/hiking-areas>. Luettu: 15.2.2023.

Bayern, J. & Fehringer, A. s.a. Characterisation of Alpine summer sport tourists. Forschungsforum der Österreichischen Fachhochschulen. Luettavissa: [file:///C:/Users/Asus/Downloads/Panel_119_ID_223%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Asus/Downloads/Panel_119_ID_223%20(1).pdf). Luettu: 16.3.2023.

BERG FREUNDE.EU s.a. ALPINE, MOUNTAINEERING & HIKING GRADES. Luettavissa:

<https://www.bergfreunde.eu/alpine-grades-calculator/>. Luettu: 10.2.2023.

Björk, M. 2007. Lata strövtåg i England, Frankrike, Italien och Alperna. Prisma. Stockholm.

Brett, S. 11.12.2022. Hut to Hut Hiking: The Best Way to Hike Long Distances. Moon & Honey Travel blog. Luettavissa: <https://www.moonhoneytravel.com/hut-to-hut-hiking/>. Luettu: 3.1.2023.

Buckley, R. Pickering, C. Weaver D.B. Nature-Based Tourism, Environment and land management. CABI Publishing. E-kirja. Luettu: 11.4.2023.

Campbell, R. 2019. A Guide to Hiking in the Austrian Alps. Luettavissa: <https://www.10adventures.com/hiking-austrian-alps/>. Luettu: 15.2.2023.

Chen, J., Prebensen N. & Åmo, B. 2017. Nature Tourism. Routledge, Taylor & Francis Group. Abingdon, Oxon; London; New York.

Di Duca, M., Christiani K., Le Nevez C. & Wheeler D. 2017. Austria. 8. painos. Lonely Planet Global Limited. Dublin.

Eskola, V. 2022. Uskaltaisitko sinä – via ferrata eli rautainen polku vuorten valloittajille. Luettavissa: <https://moottori.fi/matkailu/jutut/uskaltaisitko-sina-via-ferrata-eli-rautainen-polku-vuorten-valloittajille/>. Luettu: 20.2.2023.

Euroopan lentokentät 2020. Itävallan osavaltiot. Luettavissa: <https://www.euroopanlentokentat.fi/alueet/itavallan-osavaltiot/>. Luettu: 13.12.2022.

Federal Ministry Republic of Austria s.a.a. National data. Luettavissa: <https://info.bml.gv.at/en/topics/tourism/tourism-statistics/national-data.html>. Luettu: 23.2.2022.

Federal Ministry Republic of Austria s.a.b. Is horse-riding allowed in forests? Luettavissa: <https://info.bml.gv.at/en/topics/forests/forest-and-leisure/behaviour-in-the-forest/is-horse-riding-allowed-in-forests.html>. Luettu: 29.3.2023.

Federal Ministry Republic of Austria s.a.c. Is it allowed to gather mushrooms and berries in forests? Luettavissa: <https://info.bml.gv.at/en/topics/forests/forest-and-leisure/behaviour-in-the-forest/is-it-allowed-to-gather-mushrooms-and-berries-in-forests.html>. Luettu: 29.3.2023.

Federal Ministry Republic of Austria s.a.d. Is it permitted to collect and appropriate wood in forests? Luettavissa: <https://info.bml.gv.at/en/topics/forests/forest-and-leisure/behaviour-in-the-forest/is-it-permitted-to-collect-and-appropriate-wood-in-forests.html>. Luettu: 29.3.2023.

Hiltunen, L. 2009. Validiteetti ja reliabiliteetti. Jyväskylän Yliopisto. Luettavissa: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/http://www.mit.jyu.fi/ope/kurssit/Graduryhma/PDFt/validus_ja_reliabiliteetti.pdf. Luettu: 30.3.2023.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Kustannus-osakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Ilmatieteenlaitos s.a. Metsäpalovaroitus varoittaa, kun maasto on kuivaa. Luettavissa: <https://www.ilmatieteenlaitos.fi/metsapalovaroitukset>. Luettu: 20.11.2022.

Jokioinen s.a. Alppimaat. Luettavissa: <https://peda.net/jokioinen/perusopetus/paanan-koulu/oppiaineet/maantieto/jro/8-luokat/8b/eurooppa2/alppimaat#top>. Luettu: 24.11.2022.

Jose, S. 2006. Euroopan kartta. Luettavissa: https://fi.wikipedia.org/wiki/Euroopan_maantiede#/media/Tiedosto:Europe_topography_map_en.png. Luettu: 12.12.2022.

Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja -sarja. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylä.

Koivula, M. 2020. Huippuhetkiä. Vaelluksia Itävallan Alpeilla. BoD – Books on Demand. Helsinki.

Kotimaankohteet.fi s.a. Leirintäalueet ja camping Suomessa. Luettavissa: <https://www.kotimaankohteet.fi/majoitus/leirintaalueet/>. Luettu: 20.11.2022.

KotimaaTutuksi.fi s.a. Autiotuvat Suomessa. Luettavissa: <https://kotimaatutuksi.fi/luonto-ja-ulkoilu/retkeily/autiotuvat/>. Luettu: 20.11.2022.

Laine, P. & Rovamo, P. 2019. Retkelle! Vinkit luontoon lähtijälle. Gummerus Kustannus Oy. Helsinki.

Leichter, O. 2022. Austria. Luettavissa: <https://www.britannica.com/place/Austria>. Luettu: 13.12.2022.

Loukkaanhuhta, S. s.a. 5. Alppimaat. Luettavissa: https://peda.net/p/saila/Biologia_maantieto_5_6/eurooppa/alppimaat. Luettu: 12.12.2022.

Matkailu-opas 2022. Itävallan luonto. Luettavissa: <https://matkailu-opas.com/itavallan-luonto.html>. Luettu: 24.11.2022.

Matkailu-opas 2023. Itävalta vaellus. Luettavissa: <https://matkailu-opas.com/itavalta-vaellus.html>. Luettu: 3.1.2023.

Metsähallitus 2022a. Majoitteet. Luettavissa: <https://www.luontoon.fi/retkeilynabc/majoittuminen>. Luettu: 21.11.2022.

Metsähallitus 2022b. Lapin erämaa-alueet – kauas kaikesta. Luettavissa: <https://www.luontoon.fi/eramaa-alueet>. Luettu: 20.11.2022.

Metsähallitus 2022c. Everyman's Right. Luettavissa: <https://www.nationalparks.fi/everymansright>. Luettu: 12.12.2022.

Metsähallitus 2023. Käyntimäärien kehitys. Luettavissa: <https://www.metsa.fi/vapaa-aika-luonnossa/kayntimaarat/kayntimaarien-kehitys/>. Luettu: 18.2.2023.

National parks Austria s.a.a. GENERAL INFORMATION. Luettavissa: <https://archive.nationalparksaustria.at/en/pages/general-information-64.aspx.html>. Luettu: 2.1.2023.

National parks Austria s.a.b. Kalkalpen National Park. Luettavissa: <https://www.nationalparksaustria.at/en/national-park-kalkalpen.html>. Luettu: 13.12.2022.

National parks Austria s.a.c. Gesäuse National Park. Luettavissa: <https://www.nationalparksaustria.at/en/national-park-gesaeuse.html>. Luettu: 13.12.2022.

Oesterreich.gv.at 2022a. Camping. Luettavissa: https://www.oesterreich.gv.at/en/themen/freizeit_und_strassenverkehr/campen.html. Luettu 8.1.2023.

Oesterreich.gv.at 2022b. Campen im Wald. Luettavissa: https://www.oesterreich.gv.at/themen/freizeit_und_strassenverkehr/freizeit_im_wald/Seite.3750020.html. Luettu: 8.1.2023.

Oesterreich.gv.at 2022c. Campen in Tirol. Luettavissa: https://www.oesterreich.gv.at/themen/freizeit_und_strassenverkehr/campen/Seite.3390007.html. Luettu: 8.1.2023.

Oesterreich.gv.at 2022d. Feuer machen im Wald. Luettavissa: https://www.oesterreich.gv.at/themen/freizeit_und_strassenverkehr/freizeit_im_wald/Seite.3750030.html. Luettu: 8.1.2023.

Pariona, A. 2017. What Are the Alpine Countries of Europe? Luettavissa: <https://www.worldatlas.com/articles/which-are-the-alpine-countries-of-europe.html>. Luettu: 12.12.2022.

Pelastustoimi s.a. Avotuli. Luettavissa: <https://pelastustoimi.fi/koti-ja-arki/tulen-kasittely/avotuli>. Luettu: 20.11.2022.

Pilz, L. 2019. Say hello to hiking and trail running heaven in Innsbruck. Luettavissa: <https://www.redbull.com/se-en/hiking-and-trail-running-guide-innsbruck>. Luettu: 20.2.2023.

Policarpio, D. 20.12.2021. Camping Etiquette – What is the proper behaviour when camping? MOTOKAMPO – Live and Laugh Outdoors blogi. Luettavissa: <https://motokampo.ph/camping-etiquette/>. Luettu: 12.12.2022.

Responsible Travel s.a. RESPONSIBLE TOURISM IN AUSTRIA. Luettavissa: <https://www.responsibletravel.com/holidays/austria/travel-guide/responsible-tourism>. Luettu: 3.1.2023.

Retkipaikka. 2021. Kansallispuistoissa vilkas vuosi. Luettavissa: <https://retkipaikka.fi/kansallispuistoissa-ennatysvilkas-vuosi/>. Luettu: 20.11.2022.

Sale, R. 2010. Euroopan upeimmat vaellusreitit. Frances Lincoln Limited. London.

Saraspää, S. 2006. Retkelle Metsään! Opas erätaitoihin. Oy Amanita Ltd ja Helmi Kustannus. Helsinki.

Scandinavian Outdoor 2022. Retkeilyharrastuksen aloittaminen. Luettavissa: <https://scandinavianoutdoor.fi/elamaa-ulkona/retkeilyharrastuksen-aloittaminen/>. Luettu: 20.11.2022.

Skurka, A. 2017. The ultimate hiker's gear guide. 2. painos. National Geographic. Washington, D.C.

Soininen, K. & Turunen M. 2017. Retkeily ja keräily. Jokamiehenoikeuksien käyttöopas. Aula & Co. Helsinki.

Stainton, H. 3.12.2022. What is nature tourism and why is it so popular? Tourism Teacher blogi. Luettavissa: <https://tourismteacher.com/nature-tourism/>. Luettu: 11.12.2022.

STS Alppimatkat 2023. Vaellusmatkat Bad Gasteiniin. Luettavissa: <https://www.alppimatkat.fi/vaellusmatkat/bad-gastein/>. Luettu: 20.2.2023.

Suomen latu s.a. Reittiluokitus. Luettavissa: <https://www.suomenlatu.fi/vaikuta/sina-voit-vaikuttaa/vinkkeja-ulkoilupaikkojen-suunnitteluun/reittiluokitus.html>. Luettu: 21.11.2022.

SurveyMonkey s.a. Laadullisen tutkimuksen tekeminen. Luettavissa: <https://fi.surveymonkey.com/mp/conducting-qualitative-research/>. Luettu: 29.3.2023.

Taiwo 2022. Alpine Biome: Climate, Location, Temperature, Plants, and Animals. Luettavissa: <https://earthclipse.com/environment/ecosystem/alpine-biome.html>. Luettu: 12.12.2022.

Taste of Austria s.a. Facts on Agriculture. Luettavissa: <https://www.tasteofaustria.org/facts-on-agriculture>. Luettu: 13.12.2022.

Thule Group 2022. Mitä eroa on patikoinnilla ja vaelluksella? Luettavissa: <https://www.thule.com/fi-fi/articles/tips/hiking-vs-trekking-what-is-the-difference>. Luettu: 12.12.2022.

Tirol Werbung 2023a. Weather in St. Anton am Arlberg, 1,284 m. Luettavissa: <https://www.tyrol.com/good-to-know/weather-st-anton-am-arlberg#chartTab=0>. Luettu: 18.2.2023.

Tirol Werbung 2023b. Nature Parks and National Park. Luettavissa: <https://www.tyrol.com/things-to-do/attractions/nature-parks>. Luettu: 3.1.2023.

Tirol Werbung 2023c. Eagle Walk. Luettavissa: <https://www.tyrol.com/things-to-do/sports/hiking/eagle-walk>. Luettu: 15.2.2023.

Tirol Werbung 2023d. Staying Safe While Hiking in the Mountains. Luettavissa: <https://www.tyrol.com/things-to-do/sports/hiking/safe-mountain-hiking>. Luettu: 8.1.2023.

Tirol Werbung 2023e. Hike & Ride: Cable Car Walks in Tirol. Luettavissa: <https://www.tyrol.com/things-to-do/sports/hiking/cable-car-walks-in-tirol>. Luettu: 13.1.2023.

Travis, D. 2021. Desk research: the what, why and how. Luettavissa: <https://www.userfocus.co.uk/articles/desk-research-the-what-why-and-how.html>. Luettu: 3.3.2023.

UPSTATE FOREVER 2019. How to Preserve Nature While Hiking and Camping. Luettavissa: <https://www.upstateforever.org/blog/connecting-people-to-nature/how-to-preserve-nature-while-hiking-and-camping>. Luettu: 12.12.2022.

Verband der Naturparke Österreichs 2023. Strategie der Naturparke. Luettavissa: <https://www.naturparke.at/ueber-uns/ueber-naturparke/strategie>. Luettu: 19.1.2023.

Verhelä, P. 2014. Matkailun perusteet. Kuopion Liikekirjapaino Oy. Kuopio.

Walker, K. 2021. These hikes in Austria offer a taste of the high life. Luettavissa: <https://www.loneplanet.com/articles/best-hikes-in-austria>. Luettu: 15.2.2023.

Webropol Oy s.a. KEHITÄ JA JOHDA AJANTASAISELLA TIEDOLLA. Luettavissa: <https://webropol.fi/>. Luettu: 18.1.2023.

Wolf, C. 9.9.2022. Wild camping in Austria – What is allowed and what is not. CamperBoys. Luettavissa: <https://www.camperboys.de/en/wild-camping-in-austria-what-is-allowed-and-what-is-not-blog/>. Luettu: 8.1.2023.

Word Travels s.a. Austrian Alps. Austrian Alps Climate and Weather. Luettavissa: https://www.tripreport.com/cities/austrian_alps/climate. Luettu: 12.12.2022.

WWF s.a. NATURE'S TREASURE TROVE. Luettavissa: https://wwf.panda.org/discover/knowledge_hub/where_we_work/alps/area/species2/. Luettu: 13.12.2022.

Ympäristöministeriö s.a. Kansallis- ja luonnonpuistot muodostavat luonnonsuojeluverkoston rungon. Luettavissa: <https://ym.fi/kansallis-ja-luonnonpuistot>. Luettu: 20.11.2022.

Ympäristöministeriö 2023. Mitä on kestävä kehitys? Luettavissa: <https://ym.fi/mita-on-kestava-kehitys>. Luettu: 27.3.2023.

Zell am See-Kaprun Tourism. s.a. Hiking in the Zell am See-Kaprun Region, SalzburgerLand. Luettavissa: <https://www.austria.info/en/things-to-do/walking-and-hiking/hiking-areas/zell-am-see>. Luettu: 15.2.2023.

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

Suomalaisten kokemukset Itävallan Alpeilla retkeilystä

 Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Olen matkailun restonomiopiskelija Haaga-Helia ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyötä Itävallan Alpeilla retkeilystä.

Tämän kyselyn tarkoituksena on kartoittaa suomalaisten mielipiteitä ja kokemuksia Itävallan Alpeilla retkeilystä. Mikäli olet retkeillyt kyseisellä alueella, vastaathan tähän kyselyyn. Kyselyyn vastaaminen vie noin 5 minuuttia.

Kiitos paljon avustasi!

Seuraava

Vastaathan ensin muutamaan taustakysymykseen.

1. Olen... *

- ☐ 20-vuotias tai nuorempi
- ☐ 21-35-vuotias
- ☐ 36-50-vuotias
- ☐ 51-65-vuotias
- ☐ 66-vuotias tai vanhempi

2. Olen... *

- ☐ mies
- ☐ nainen
- ☐ muu
- ☐ en halua vastata

3. Olen... *

- ☐ palkansaaja
- ☐ yrittäjä
- ☐ työtön
- ☐ opiskelija
- ☐ eläkeläinen
- ☐ muu, mikä?

Edellinen

Seuraava

4. Miksi matkustit Itävallan Alpeille? *

- ☐ retkeilläkseen
- ☐ osittain retkeilläkseen, osittain muista syistä
- ☐ täysin muista syistä ja päädyin retkeilemään

5. Itävallan matkani oli... *

- ☐ omatoimimatka
- ☐ järjestetty matka
- ☐ asuminen Itävallassa työn tai opiskelujen takia
- ☐ muu, mikä?

6. Olen retkeillyt Itävallan Alpeilla... *

- ☐ kerran
- ☐ 2-5 kertaa
- ☐ 6-10 kertaa
- ☐ 11 kertaa tai useammin

7. Luontoretkeni Itävallan Alpeilla oli... (valitse yksi tai useampi) *

- ☐ omatoiminen
- ☐ järjestetty

8. Olen tehnyt Itävallan Alpeilla... (valitse yksi tai useampi) *

- ☐ päiväretkiä
- ☐ yön yli kestäviä retkiä
- ☐ viikonloppuretkiä (2vrk)
- ☐ vaelluksia (yli 3vrk)
- ☐ muu, mikä?

9. Itävallassa vaellusreittien pituutta mitataan usein tunneissa, korkeuserojen vaikuttaessa reitillä kuljettavaan aikaan. Kuinka pitkiä vaellusreittejä olet Itävallan Alpeilla kulkenut palaamatta kotiin, hotelliin tai muuhun majapaikkaan välissä? (valitse yksi tai useampi) *

- ☐ lyhyitä, 0-2 tunnin päiväretkiä
- ☐ keskipitkiä, 2-6 tunnin päiväretkiä
- ☐ pitkiä, 6-9 tunnin päiväretkiä
- ☐ todella pitkiä, yli 9 tunnin vaelluksia, jotka veivät koko päivän, mutta palasin kuitenkin yöksi majapaikkaani
- ☐ kahden päivän vaelluksia, yöpyen vaelluksella
- ☐ kolmen päivän vaelluksia, yöpyen vaelluksella
- ☐ Yli kolmen päivän vaelluksia, yöpyen vaelluksella

Edellinen

Seuraava

10. Missä retkeilykohteessa/-kohteissa olet käynyt? (valitse yksi tai useampi) *

- ☐ Hohe Tauernin kansallispuisto
- ☐ Kalkalpenin kansallispuisto
- ☐ Gesäusenin kansallispuisto
- ☐ Karwendelin luonnonpuisto
- ☐ Ötztalin luonnonpuisto
- ☐ Tiroler Lechin luonnonpuisto
- ☐ Kaunergratin luonnonpuisto
- ☐ Nagelfluhkettein luonnonpuisto
- ☐ Weissnachen luonnonpuisto
- ☐ Riedingtal luonnonpuisto
- ☐ Alpbach
- ☐ Hallstatt
- ☐ Arlberg Region
- ☐ Wilder Kaiserin vuoristo
- ☐ Zillertalin Alpit
- ☐ Seefeld
- ☐ Mayrhofen
- ☐ Zell am See
- ☐ Bad Gastein
- ☐ muu, mikä?

11. Merkitse vaellusreitit, joita pitkin olet kulkenut. (valitse yksi tai useampi) *

- ☐ Zillertal Circuit
- ☐ Radstättel Circuit, Bielehöhe
- ☐ Eagle Walk kokonaisuudessaan (n. 413km)
- ☐ jokin osa Eagle Walkia, mikä?
- ☐ Stubaier Höhenweg kokonaisuudessaan (n.120km)
- ☐ jokin osa Stubaier Höhenwegiä, mikä?
- ☐ Berliner Höhenweg kokonaisuudessaan (n. 85km)
- ☐ jokin osa Berliner Höhenwegiä, mikä?
- ☐ muu, mikä?

12. Valitse kolme mielestäsi tärkeintä syytä retkeillä Itävallan Alpeilla. (valitse kolme) *

- ☐ vaellusreittien pituus
- ☐ vaellusreittien vaikeusaste
- ☐ hyvin merkityt reitit
- ☐ vuoret
- ☐ jäätiköt
- ☐ monipuolinen maasto
- ☐ vuoristojärvet
- ☐ vuoren huipulle vievät gondolihsit
- ☐ vuorten huiputus jalan
- ☐ maisemat
- ☐ majoittuminen hütteissa
- ☐ syöminen almeissa
- ☐ paikallisten eläinten kohtaaminen
- ☐ paikalliseen kasvillisuuteen tutustuminen
- ☐ paikallinen kulttuuri
- ☐ muu, mikä?

Voit valita 3 ja 3 vaihtoehdon väliltä

Valitut vaihtoehdot: 0

Edellinen

Seuraava

13. Pohdi Itävallan Alpeja retkeilykohteena. Liikuta kuvaajaa siihen kohtaan, joka kuvaa sinusta parhaiten Itävallan Alpeja.

14. Kuvaile kolmella sanalla Itävallan Alpeilla retkeilyä.

15. Itävallan Alpeilla... (valitse oletko samaa, vai eri mieltä) *

	täysin eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	jokseenkin samaa mieltä	täysin samaa mieltä
voi kohdata saman päivän aikana hellekelejä ja pakkasta	☐	☐	☐	☐	☐
voi tulla yllättäviä sään vaihteluita	☐	☐	☐	☐	☐
pitää varoa vaarallisia eläimiä	☐	☐	☐	☐	☐
voi vaeltaa vuoren huipulle yhdessä päivässä	☐	☐	☐	☐	☐
vuorille pääsy on mahdollista vain hyvässä fyysisessä kunnossa	☐	☐	☐	☐	☐
retkeily on rankempaa kuin Suomessa retkeily	☐	☐	☐	☐	☐
kohtaa paljon paikallisia retkeilijöitä	☐	☐	☐	☐	☐
kohtaa paljon ulkomaalaisia retkeilijöitä	☐	☐	☐	☐	☐

16. Valitse ne väittämät, jotka mielestäsi pitävät paikkansa Itävallan Alpeilla. (valitse yksi tai useampi) *

- ☐ Voin poimia marjoja, sienä ja muita luonnon antimia.
- ☐ Voin uida vapaasti vuoristojärvissä.
- ☐ Voin veneillä vuoristojärvissä.
- ☐ Voin liikkua jalan poluilla ilman erillistä lupaa.
- ☐ Voin liikkua jalan polkujen ulkopuolella ilman erillistä lupaa.
- ☐ Voin pyöräillä missä tahansa.
- ☐ Voin pyöräillä vain pyöräilyyn merkityillä reiteillä.
- ☐ Voin ulkoiluttaa koiraa missä tahansa.
- ☐ Voin sytyttää nuotion missä tahansa.
- ☐ Voin sytyttää tulen nuotiopaikalla ilman erillistä lupaa.
- ☐ Voin ottaa luonnosta kiviä ja muita luonnonkappaleita muistoksi.
- ☐ Voin yöpyä luonnossa esimerkiksi teltassa tai riippumatossa.
- ☐ Voin yöpyä matkailuautossa ilman erillistä lupaa.
- ☐ Mikään edellä mainituista ei mielestäni pidä paikkansa.

17. Onko jotain, mistä yllätyit retkeillessäsi Itävallan Alpeilla?

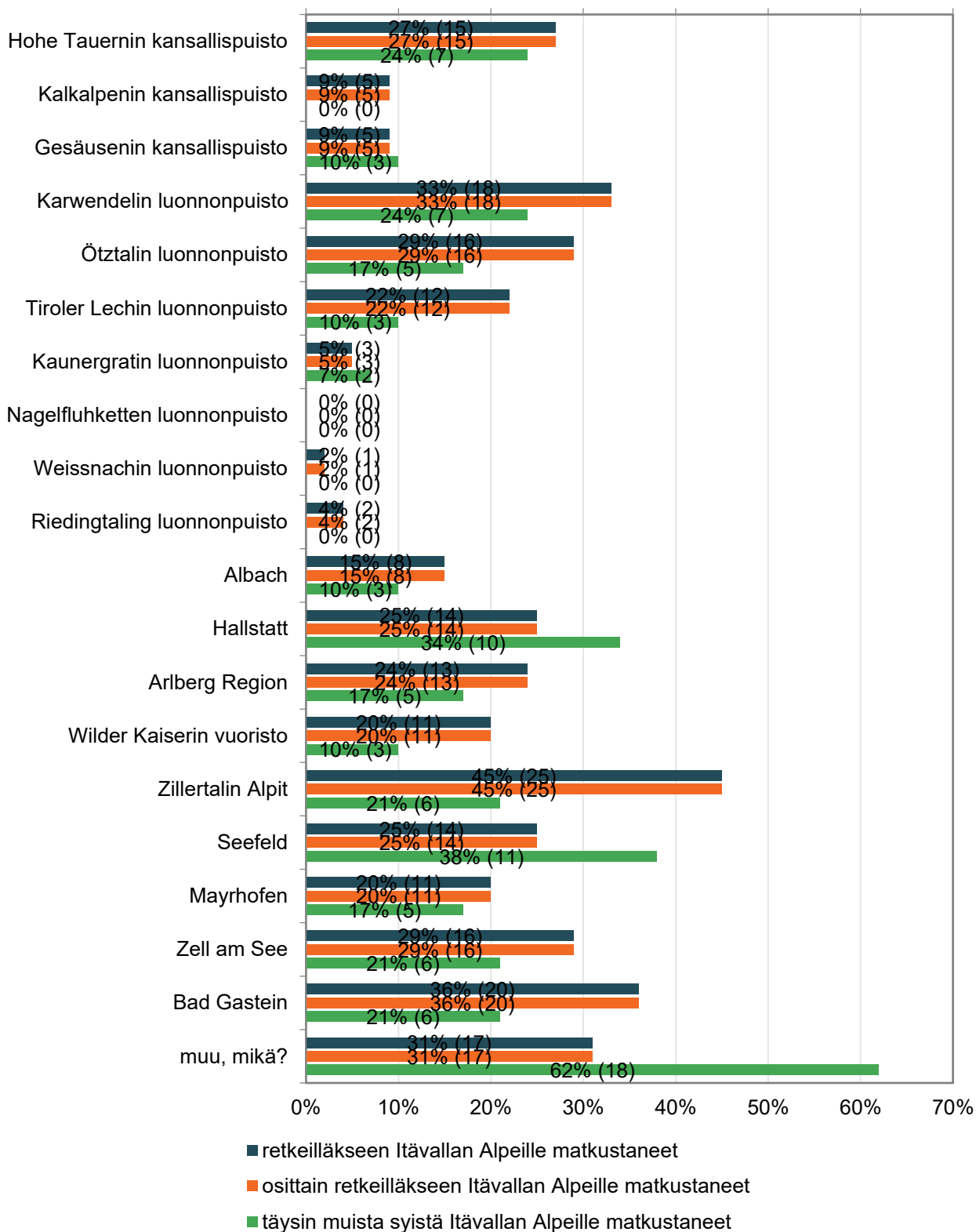
Edellinen

Lähetä

Liite 2. Suomalaisten vierailemat retkeilykohteet, vertailussa eri perustein Itävallan Alpeille matkustaneet

10. Missä retkeilykohteessa/-kohteissa olet käynyt?

Liite 3. Tärkeimmät syyt retkeillä Itävallan Alpeilla, vertailussa päiväretkeilijät ja yön yli retkeilevät

